

KÜRDİSTAN DİPLOMASİ'DE

İNSAN HAKLARI AYAKLAR ALTINDA !

Buha/Fiyat-50.000-TL

Kanûna Paşin
Ocak 1995
hêjmar
sayı 7

Cezaevleri

Direniyor!

stêrka

riizgali

ÇANDA MEHİ

KOVARA SİYASİ

RECEP MARAŞLI'dan

Savunma

KUDC Çalışmaları

Donduruldu !

Sahibi/Xwedî Li Ser Navê
KOMAL BASIM-YAYIM-DAĞITIM LTD.ŞTİ
ADINA
Rıza DİNÇ

Berpîrsiyarê Nivîsaran
Sorumlu Yazışleri Müdürü
Mete DEMİRKOL

Navendî/Merkez
Çakırağa Mah. Sineklibahçe Sok. Okumuş
İşhanı 18/8
Aksaray/İSTANBUL
TEL: (0212) 588 28 86

İzmir : Salihağa İşhanı NO: 223 Konak/İZMİR
Tel: (0232) 483 88 61- 441 18 05

Adana: Tepebağ Mah. Cemalgürsel Cad.
Yivli İşhanı Kat: 2 Seyhan/ADANA
Tel: (0322) 359 64 17

NUNERİYA EWRÛPA
YURTDIŞI TEMSİLCİLİKLERİ
Avrupa Temsilciliği: Bahoz BARAN
Arnd Str.2 10 165 Berlin/Deutschland
Almanya Temsilciliği: Mehmet KORKMAZ
Allee Str.37 47166 Hamborn/Duisburg

Fransa: S.ERDEMİR
CH B 133 5 VOI DE'LAULNE
91 370 VERRIERES LE BUISSON/Paris
Tel: 0033/1/69530060

İsveç: EVCİ, Krallingegr 23BV
163 62 Spanga-SWEDEN

İngiltere: Z.ZANA 0044/71/2233730
34 Shawcourt Winstanley Road
Battersea SWII 2 HF/London

Yunanistan: M.KAYA Velisariu 3 T.K 114
72/Atina
Telfax: 0030/1/ 64 38 295

Danimarka: A.M.ÖZCAN
Blågårdsgade 38 th 2200/Kobenhaven N.
Tel: 0045/40/554576

Hollanda: E.CİHAN
GROFVENBEEK 56 67 15 HD.FDE/Arnhem
Tel: 0031/8380/42267

Çap / Baskı: Ceylan Matbaacılık
Belavkirin / Dağıtım: KOMAL
Sertên Abonetiye / Abone Koşulları:
Türkiye / Türkiye
6 Mehî / 6 Aylık: 250.000- TL
Salek / 1 Yıllık: 500.000- TL
Ewrûpa / Avrupa
6 Mehî / 6 Aylık: 80 DM
Salek / 1 Yıllık: 160 DM

İÇİNDEKİLER • NAVEROK

PÊŞGOTÎN • SUNUŞ

- Savaş ve Siyaset..... 3-4

KARİKATÜR

- Siyaset Meydanı/Can..... 5

NÖÇE • HABER

- Sömürgeci Rejimin Sivil Hedefleri..... 6-7-8
- Memur Mitingi-Adana'da Neler Oluyor?..10
- Mersin'de İnfaz-ARYA Gecesine İzin Verilmedi..... 11
- Kuzey Cephe'si Çalışmaları Donduruldu.. 29
- Kürdistan'dan Göç Anket Sonuçları/ İHD 41-42

JÎ DİNÊ • DÜNYADAN

- Seva Onur Üyeliği/R.Maraşlı..... 9
- Basın Açıklaması/Cihan Kartal..... 40

ROJEV • GÜNDEM

- Kürdistan Diploması'de.....14-15-16-17-18

FORUM • TARTIŞMA

- Girêka Kor: Kurdistanî/F.Şiyar..... 12-13
- Di vî pêvajoye de çima dubendi? S.Roj.. 19
- Fişekler Tükenince/J.Jehat..... 32
- Devletin Acizliği:Göçürtme/ S.Cibran... 43
- "Milliyetçilik" ve Türk Solu ile Kürt Solu/ A.Çekdar... 45
- Stërka Rizgari/N.Barzan..... 46

HUNER Ò ÇEND • KÜLTÜR VE SANAT

- ARYA Çalışanlarına Özgürlük..... 44

DOSYE MEHÎ • AYIN DOSYASI

- Cezaevleri Direniyor..... 20-21-22-23
- Danimarka'lı Parlamenter'lerden Protesto, Cezaevlerinden Basın Açıklamaları..26-27-28

POSTER

- Dersim Jenosidi 1938 24-25

JİN • KADIN

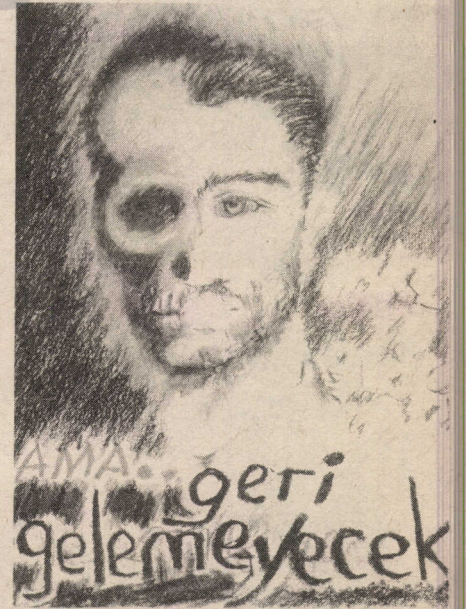
- Memleketimden Kadın Manzaraları..... 34

DIROK • TARİH

- Varlık Vergisi/A.Rojhat..... 35-36

DAD • HUKUK

- Siyasi Savunma/R.Maraşlı..... 37-38-39

Abone Formu / Forma Aboneti

3 Mehî • 3 Aylık

6 Mehî • 6 Aylık

Salek • Yıllık

Nav/Paşnav

Ad/Soyad:.....

Navnişan

Adres:.....

Hûn dikarin hege aboneti li ser hesaba Türkiye İş Bankası Çağaloğlu /İstanbul Şube 300 427348

razînin û sûreteki jê ji Çakırağa Mah.Sineklibahçe Sok.18/8 Aksaray/İSTANBUL ra qarta abone rêkin.

Abone ücretini Türkiye İş Bankası Çağaloğlu /İstanbul Şube 300 427348 no'lu kontosuna yatırarak, bir kopyasını Çakırağa Mah.Sineklibahçe Sok.18/8 Aksaray/İSTANBUL adresine abone kartıyla birlikte postalayarak abone olunabilir.

Kürdistan 1995'e tüm yıkıcılığı ile sürdürülen sömürgeci imha savaşıyla birlikte girdi. Buna, Güney Kürdistan'da **KDP** ve **YNK** arasında yeniden alevlenen çatışmaların çöküntüsü de eklendi.

Herşeye karşın 1995 yılında Kürt ulusunun gündemi yine ulusal kurtuluş ve özgürlük mücadelesi ile **birlik** olacaktır. Kürdistan sorunu 1994'de uluslararası politika gündeminin ön sıralarına yükselmişti. 1995'de çözümlü acil olarak dayatan uluslararası bir sorun olacaktır.

Çünkü Ortadoğu'nun ortasında dört sömürgeci devletin sınırlarıyla parçalanmış 40 milyonluk bir ulusu, sömürge ve imha koşullarında yönetmenin egemen olmanın koşulları artık kalmamıştır.

Zaten dikkat edilirse savaşın yönü artık Kürtlere/Kürdistan'a eski statüyü dayatma çizgisinden bükülüp "yeni sömürgecilik statülerini dayatma" düzleminde yürütülmektedir.

Darbe Tartışmaları..

Yılın ilk aylarında, **Demirel**'in "Meclî'i fesih yetkisi" istemesi ile alevlendirilen yapay bir "darbe olur mu olmaz mı?" tartışması yaşandı. **Demirel**'in "sistemin tıkanması halinde lazım olabileceği bir çözüm yolu" olacağı gerekçesiyle "meclisi seçimlere götürme" yetkisi istemesi ve bunu "şimdi lazım değil ama 6 ay içinde lazım olabilir. Daha önce iki kez seçim olanağı kullanılmadığı için rejim kazaya uğradı" gibi belirlemelerde bulunması açık bir "darbe ima"sı içeriyordu.

Sonradan yatıştırılan bu tartışmalarda, TBMM başkanı **Cindoruk**, "Darbeyi yapan da, düşünen de vatan hainidir, geri zekalıdır. Çünkü dünyadan kopmuş bir Türkiye'de darbe yapmak demek, önümüze Sevr'in konulmasıdır. Türkiye'nin parçalanması demektir." gibi ilginç bir saptamada bulundu. Çeşitli kesimler "ortalıkta darbe kokusu olmadığı", "ordunun darbe yapmayı düşünmediği", "Türkiye'nin demokrasiden dönemeyeceği bir yola girdiğini" vb. belirleyen yatıştırıcı beyanlar dile getirdiler.

Aslında gerçekten de Türkiye'de "darbe" tartışmaları

yapmak son derece anlamsızdır. Bu Türkiye'nin "demokrasiye vazgeçemeyeceği ölçüde bağı" olmasından değil, zaten **darbe koşullarında yaşıyor olmasından dolayıdır**. Tansu hanım miğfer ve postal gibi aksesuarları zaten kullanıyor, **Demirel**'de apolet takacak olursa görüntü de tamam olacaktır. Çünkü 12 Eylül darbesinin başta Anayasa olmak üzere tesis ettiği bütün yasal düzenlemeler, kurum ve gelenekler aynı biçimde şaşmadan sürdürülüyor. Halen MGK ülkenin en üst icra, ve karar organı. Hem Meclisin, hem hükümetlerin hem de askeri güçlerin, mahkemelerin üzerinde tek belirleyici durumunda.

Yetmiş yıllık cumhuriyet tarihinde asker bürokrasinin -ekonomik de dahil- siyasal yapılanma ve yaşamdaki ağırlığı, belirleyiciliği en koyu biçimi ile sürüyor. Üstelik Kürdistan'da yürütülen sömürge savaşı "vatanın bütünlüğü, bölünmezliği, bayrak, ezan" demagogileri arkasında tüm eleştiri ve karşı yaklaşımları sindirmiş ve şövenizm rüzgârını arkasına almış olarak saltanatını sürdürüyor.

Hiçbir döneminde olmadığı kadar rantiyer ve ayrıcalıklı bir statüye sahip. 400 trilyonluk bir bütçeyi yutuyor. üstelik "sivil bir yönetim" vitrinde olduğu için, siyasal olarak da kendini yıpranmaktan kurtarmış oluyor.

Bu koşullarda "askerlerin sivillere darbesi"nden değil, her zaman varolagelen cunta kliklerinin kendi aralarındaki "güç" hesaplaşması söz konusu edilebilir. Bu bağlamda bir "darbe" hiç de olmaksız değildir. Ama böylesine lehte koşulları aleyhe çevirebilecek bir darbe olur bu...

Öbür türlü ise, Türkiye'nin zaten askeri yönetim koşulları içinde idare edilmekte olduğunu gizlemeye yönelik ya da gittikçe daha çok kendini gösteren kitlesel muhalefete açık bir "darbe" umacısı göstererek pasifize etmeyi amaçlayan bir tehdittir.

"Terörü bitirmek" Başka Bahara Kaldı...

Darbeci General **Evren**'in yanındaki yazlığına yerleşen emekli Genelkurmay Başkanı **Doğan Güreş**, "sonbaharda terör bitecek" diye vade kesmişti. **ATV**'de, "Paşaların iktidar savaşı" programında emekli Org.**Fisünoğlu**, **Güreş**'in görev süresini uzatmak için "terörü bitireceğim" diye, olması mümkün olmayan ve söyleniminin de yanlış bulunduğu bir vaatte bulunduğunu belirtmişti. Paşalar birbirlerini makam ve iktidar hırsı için "terörü" bahane etmekle suçluyorlardı.

Bu dalaşmanın arkasında "cunta klikleri" arasındaki hegemonya kavgasının izlerini görmek mümkün. Ve aynı zamanda Kürdistan'da yürütülen savaşın yarattığı çatlaklar da bu kavgada önemli bir yer tutuyor.

Doğan Güreş, "terörü bitiremeyip" tatile çıkan bilmem kaçınca generaller arasında yerini alırken, bu yılın başından itibaren "1995'in terörün tümüyle ortadan kaldırılacağı bir yıl olacağı", "müjdesi" verilmeye başlandı bile...

1984 Ağustosunda silahlı mücadele atılımından bu yana 10 yıl geçti. Her yıl ve her dönem asker ve sivil yetkililer "terör" diye adlandırdıkları Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesini bu sefer "kesin bitirecek"lerine dair sözler verdiler. Her seferinde ise bilanço bir öncekine göre daha çok arttı.

Sömürge savaşının boyutlarını göstermesi açısından 1994'ün ürktücü rakamlarına bir göz atmak yeterli.. Bizzat Genelkurmay ve Olağanüstü Hal Bölge Valiliğinin verilerine dayanarak İçişleri Bakanlığının yaptığı açıklamada 1994 yılında 10 binden fazla insanın savaşta hayatını kaybettiği açıklandı. Bu, hem askeri kayıplar, hem Gerilla ve hem de siviller açısından geçen yılın iki katına çıkması demek.. Üçbin Gerilla, 2500'ü aşkın güvenlik görevlisi ve faili meçhul

cinayetler ya da doğrudan imha hedefi içinde öldürülen siviller ise dörtbini aşıyor. İnsan Hakları Derneği'nin hazırladığı yıllık raporda sayılar daha kabarık: **Beşbin**... Kurd-a ise bu bilançoğu 18 bin olarak veriyor.

Her halükârda 1994 yılında onbini aşkın insan savaşta yaşamını yitirirken, üç bin köy boşaltılmış, 3,5 milyon insan ise yerinden yurdundan zorla göçettirilmiş, kendi ülkesinde mülteci haline getirilmiş...

Bu rakamlar 1922'de "Kurtuluş savaşı" adı verilen "Başkomandanlık Meydan Muharebesi" ve 12 Eylül darbesine gerekçe yapılan 75-80 yılları arasında meydana gelen çatışmalardaki 5 bin kayıbin iki üç misli-nin sadece 94 yılı içerisinde yaşandığını gösteriyor. Ve bu "terörün belinin tamamen kırıldığı", "ya bitecek ya bitecek!" dendiği uğursuz bir yılda yaşanıyor.

Eylül-Ekim ayı operasyonlarında Helikopterle Cudi'nin tepesine yeniden Türk bayrağı dikilmesi "terör"ün bitirilmesi propagandası olarak yayınlandı. Oysa bu, kaç kez Cudi'de Türk askeri olmadığı ve her zaman el değiştirdiğinin itiraf edilmesiydi. Dicle kenarında çocukların yüzmeye başladığı görüntülerinin ardından, **II. Dersim Jenosidinin** köyleri yakıp yıkmaya başladığı haberlerinin gelmesi geçikmedi.

TC'nin askeri sözcüleri, hazırlattıkları propaganda yayınlarında, "bu kış dağlardayız" diyorlar ve "Mehmetciğin kar ve soğukta, 'terörle' nasıl kahramanca mücadele etmekte olduğunu" anlatmaya çalışıyorlar. Oysa, her türlü lojistik destek, donanım, araç-gereç ve ateş gücü ile donatılmış NATO'nun en büyük ordularından biri karşısında, yırtık mekap ayakkabı ve bulgur aşıyla sığınaklarda diş diş özgürlük mücadelesi veren **Kürt Gerillalarına** karşı "kahramanlık" taslayarak kendilerine psikolojik takviye yapmaya çalışıyorlar...

"TERÖR": Sömürgecilerin örgütlü devlet terörü...

SAVAŞ: Sömürgecilerin özgürlük ve bağımsızlık mücadelesini ezmek üzere yürüttükleri haksız sömürge savaşı...

DİRENİŞ: Kürt ulusunun "topyekûn savaşa, imha eylemine" karşı özgürleşme, ulusal ve toplumsal kurtuluş savaşı...

Biri bitmeden diğeri de bitmeyecek. Ne 1995'de, ne de başka bir zaman!...

TC'nin savaşa Dayalı Savaş Politikası iflas etti..

Geçtiğimiz aylarda YDH sözcüsü **Cem Boyner**'in "Türkiye Güneydoğu'da askeri olarak kazandı, fakat siyasi olarak kaybetti" diye bir değerlendirmesi

basında yer aldı. Eğer TC'nin Güneydoğu'da "siyasi olarak kaybettiği" doğruysa bu, savaşı da kaybettiği anlamına gelir. "Savaş siyasetin başka araçlarla yürütülüş yöntemidir" diye ünlü bir görüş vardır. Doğrudur. Bu anlamda savaş başlıbaşına soyut bir olgu olarak değil, "Güneydoğu politikasının yürütülüş yöntemi"ydi. Bu politika eğer iflas etmişse, savaş da iflas etmiş demektir.

TC açısından savaş ve siyaset birlikte tıkanmıştır. Çünkü TC, Kürt halkını kaybetmiştir. Çünkü halka karşı savaşmaktadır. Binlerce insanın öldürülüp, binlerce köyün boşaltıldığı ve üç milyon Kürdün mülteciliği üzerine bir egemenlik kurmaya çalıştığına göre kitlelerden umudunu kesmiş, sadece dağa taşla sahip çıkmaya çalışılıyor demektir.

TC, Kürt halkını kaybetmiştir. çünkü, kendi politikalarının yanında ancak işbirlikçi-ajan korucu şebekelerini maaşa bağlayarak, ayrıcalıklar vererek "yanında" tutabilmektedir. Para ve kişisel çıkarlarla yanına alamayacağı Kürdistan'lı yurtseverleri ise, kıyımından geçirmekte, sürgüne çıkarmaktadır. Geri kalan yığınları ise bu ikili kışkaç içinde "pasifize" etmeye çalışmaktadır.

Gerilla karşısında "alan tutuyoruz" diyerek askeri başarı açıklamanın mandığı da yoktur. Çünkü gerilla savaşı zaten cephe savaşının alternatifidir. Ve bu yüzden ki artık burjuva klikleri arasında da "kendi toprağımızı bombalayarak terörizmle mücadele ettiğimizi daha ne kadar iddia edebileceğiz. Bu işte bir yanlışlık yok mu?" diye sormadan edemiyorlar.

Halka karşı savaşmanın bir diğer boyutu da; Devlet Güvenlik Mahkemelerinde yüzbinlerce insanın yargılanması ve cezaevlerinde on bine yakın siyasal tutsak bulunmasıdır. Sirkülasyon içerisindeki bu rakamlar, "hukuk" yoluyla sürdürülen terörün kapsamını gösterir.

Faili Meçhul adı verilen ve Kürt aydınları, gazetecileri, politikacılarına karşı kontr-ge-rilla suikastları ile Basın-yayın organlarına karşı uygulanan şiddet de işin bir başka boyutudur. **Özgür Gündem**'in polis operasyonu ile talan edilmesinin ardından üç bürosunun birden havaya uçurulması eylemi TC'nin hırçınlığı ve nasıl çılgınlaşmakta olduğunu anlatıyor. Dergimizin uğradığı ardı ardına operasyonlarda bu topyekün saldırının bir parçasıdır...

Bütün bu saldırgan politikalara karşı, **TC KUKM'yi sindirememiş, politik mevzilerini, geriletememiştir.**

Özel Savaş Türkiye Ekonomisini Çökertiyor...

TC'nin "savaş ve siyasetinin" iflas ettiğinin bir başka göstergesi de, her yıl 400 trilyonluk savaş faturasının ekonomiyi çökertmekte olmasıdır. 300 trilyonluk bütçe açığı, iç ve dış borçlanmalarla kapatılmaya çalışılmakta, bu da bütün mali dengeleri alt-üst etmektedir. Karşılıksız para basarak "açığı" kapatmaya çalışan Merkez Bankası, enflasyonun geçen yıl %150 olmasını engelleyemedi. Bu enflasyon rakamı Cumhuriyet tarihin en üst oranıdır..

5 Nisan Ekonomik İstikrar paketi, savaş ekonomisinin iflas ettiğinin ilk işaretidir. Bu çözülme TC'nin durdurması mümkün olmayacaktır. Çünkü kamu harcamaları kısıtlanıp, yatırımlar durdurulduğunda bile, askeri harcamalarda hiçbir kısıntı yapılmamakta, bütün yük çalışanlara, emekçilere çıkarılmaktadır.

Bu ekonomik yük 20 Temmuz ve 20 Aralık eylemleri ile işçi yığınlarını ve kamu çalışanlarını ayağa kaldırmıştır. Sendika ağalıklarının ve Türkiye sosyalist hareketinin belirleyici olamamasına rağmen yaşanan bu gelişmeler, halk kitlelerinin savaşın faturasını daha fazla çekmeye niyetli olmadıklarını ortaya koyan en somut olgudur.

5 Nisan İstikrar Paketinin belkemiğini oluşturan "Özelleştirme Yasası" nihayet yasallaştırıldı. Fakat hemen hemen tüm Kamu İktisadi Teşebbüsleri ve Devlet Bankalarının özelleştirilerek satılmasından elde edilecek gelirler de, bütçe açıklarını veya Askeri harcamalar için kullanılacağı için daha büyük toplumsal ve ekonomik dengesizliklere yol açacaktır..

Şehir ve metropol nüfuslarındaki olağanüstü artış, yoksulluk ve sefalet ortamı büyük toplumsal patlamalara, çalkantılara gebe bir geleceğe işaret etmektedir. Bunun anlamı ise bütün şövenist propagandaya ve sağ dalgaya karşın; Kürdistan'ı kan ve ateşle bastırmanın faturası bunun çok geçmeden Türkiye'nin batı kesimlerinde de isyan dalgalarına dönüşmesidir..

Gümrük Birliği Ve Uluslararası Açılımlara Kürdistan Engeli...

TC'nin savaşa dayalı Kürdistan politikasının iflas ettiği diğer bir boyut ise, **uluslararası diplomasidir.**

Kendini uzun yıllardan beri Avrupa Birliğine endeksleyen ve en azından geçen yıl sonu kesinleşmesi beklenen Gümrük Birliği'ni "garanti" gören sanayi sermayesi, ihracatçı ve çeşitli endüstri sektörleri; önlerine çıkan Kürdistan engeli karşısında şaşkınlıkta kalmışlardır.

Aslında Türkiye'yi yapısal olarak Avrupa'nın ne içinde, ne de büsbütün dışında görmek istemeyen AB üyeleri de Gümrük Birliği gibi bir eklemleme biçimini yeğlemektedirler. Ne varki, hem Yunanistan vetosu (ki yine bir işgal ve

savaş macerası olan Kıbrıs sorunundan kaynaklanıyor) "insan hakları ihlalleri" (yani Kürdistan sorunu) siyasal engeller oluşturuyor. AB'nin itirazı Gümrük Birliği ile sağlanacak avantajların, askeri harcamalar ve rantiyelerine gitmesinden yana olmayışlarıyla da ilgilidir. Türkiye'nin Avrupa Birliği veya Gümrük Birliğine girişinin doğrudan siyasal etkilerinden birinin Kürdistan sorununa yansımalarına TC hazır görünmüyor. Oysa, böyle bir atmosfer Kürdistan'ın artık işgal, ilhak ve askeri zorbalıkla elde tutulmasını içeren klasik sömürgeci politikalarla uyumuyor. En azından Kürdistan ve tüm Türkiye'yi güvenilir bir yatırım ve pazar alanı olmaktan çıkardığı için..

Avrupa'nın doğrudan siyasal etki ve dayatmalarının başında, radikal, bağımsızlıkçı sosyalist örgütlenmelerin tasfiye edilmesiyle birlikte, TC'nin toprak bütünlüğü ve üniter yapısı içinde "Kürt kimliği ve yurttaşlık hakları" gibi "yeni sömürgeci" çözümlerle Kürt hareketinin sistem içine döndürülmesi istediğidir.

TC ise, bir yanıya "eski politikaların tıkanırdığını" kabul etse bile; atacağı en küçük adımın, en küçük tavizin bile bölünmeyle sonuçlanacağı korku ve paniği yaşamakta ve bu nedenle hiçbir "değişim" paketini hayata geçirememektedir. Bir kez geri adım atıldı mı çorap söküğü gibi her şeyin mahvolacağı korkusu bütün savaş cephesine yerleşmiştir. Bu da Türkiye'deki özel savaş cephesinin Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesi karşısında duyduğu güvensizlik ve paniğin bir ifadesi olmaktadır.

Ne varki, Avrupa bir yandan TC'yi kendi normları doğrultusunda çözümlere zorlarken, bir yandan da radikal hareketleri dışlama ve TC'nin yürüttüğü savaşa bu yönüyle destek verme tavrını da sürdürmektedir. DEP yargılamalarına karşı alınan kesin tavırla, PKK'ya karşı geliştirilen operasyon ve tutuklamalar, bu bütünlüklü anlayışın çizgilerini gösteriyor.

Avrupa Çözümünün Kürt Ayakları...

Dikkat edilmesi gereken bir başka yan da, Avrupa çözümüne çoğunlukla Avrupa'da yerleşmiş mülteci siyasal örgütçe yapılanmalarının önemli bir kısmının angaje olmalarıdır. Avrupa'da yerleşmiş mülteci Kürt aydınları da desteklenen bu çizgi; Kürt ulusunun geleceğini Avrupa ile birleşmiş bir Türkiye Cumhuriyeti içinde görüyor ve ona uyarlı politikaları Kürdistan'a taşıyor.

Avrupa ile yaşanan her gerilim kaçınılmaz olarak, hesaplarını Avrupa kartına göre kurmuş olan bu akımların nabzını da kontrol etmektedir. Avrupa ile ilişkilerin düzelmesi -olası bir Gümrük Birliği- bu çözüm yanlılarının siyasal etkinliklerini artırmalarına ya da TC devleti katında daha çok hoşgörü ile karşılanmalarına yol açabilecektir.

Dergimizin geçen sayılarında söyleşilerini yayınladığımız "**Legal Siyaset Arayışları**" geçtiğimiz yıl sonlarında Yeni Kürt Partisi oluşumlarını veya yeni yaklaşımları savunan partilerin kurulmasıyla somutlaşmış oldu. Bu partilerin TC'nin dayattığı sistem içi normları kabullenerek işe başlamaları yanında, mevcut politikaların dışındaki istemlerini nasıl dengeleyecekleri; radikal siyasal örgütlenmeleri ve gerilla hareketine bir "karşı hat" oluşturup oluşturmayacakları da önemli bir soru olarak durmaktadır.

DEP'in meclis dışına atılmasından sonra ABD tarafından bile sıkıştırılmaya başlayan TC, "Kürtlerin temsilcisi olarak alabileceği" uyumlu bir partiye şiddetle ihtiyaç gösteriyor. Dolayısıyla "ehlileştirilmiş legal bir parti" bu gibi temsil sorunlarına çare olarak düşünülse de; Kürdistan **UKM**'sinin radikal kitle tabanı, her türlü partiyi rahatça fethedebilecek durumda oldukça, işlerin çok kolay olmadığı da kabul edilmektedir. TC'nin savaş politikasının tıkanırdığı yanlarının en önemlisini, kendi savaş çılgınlığında hızını alamayarak TBMM'nin Kürtler açısından meşruluğunu ortadan kaldıran bir kararlar; DEP'li Milletvekillerini idamla yargılanmak üzere dokunulmazlıklarının kaldırılması oluşturuyordu.

İçerde ve dışarda yaşanan ve meşruiyet bunalımının aşılması için düşünülen "ara seçim" formülü de "boykot" duvarına çarpınca bunalım sürdü ve verilen cezalandırılma kararı ile de uluslararası planda doruğa ulaştı.

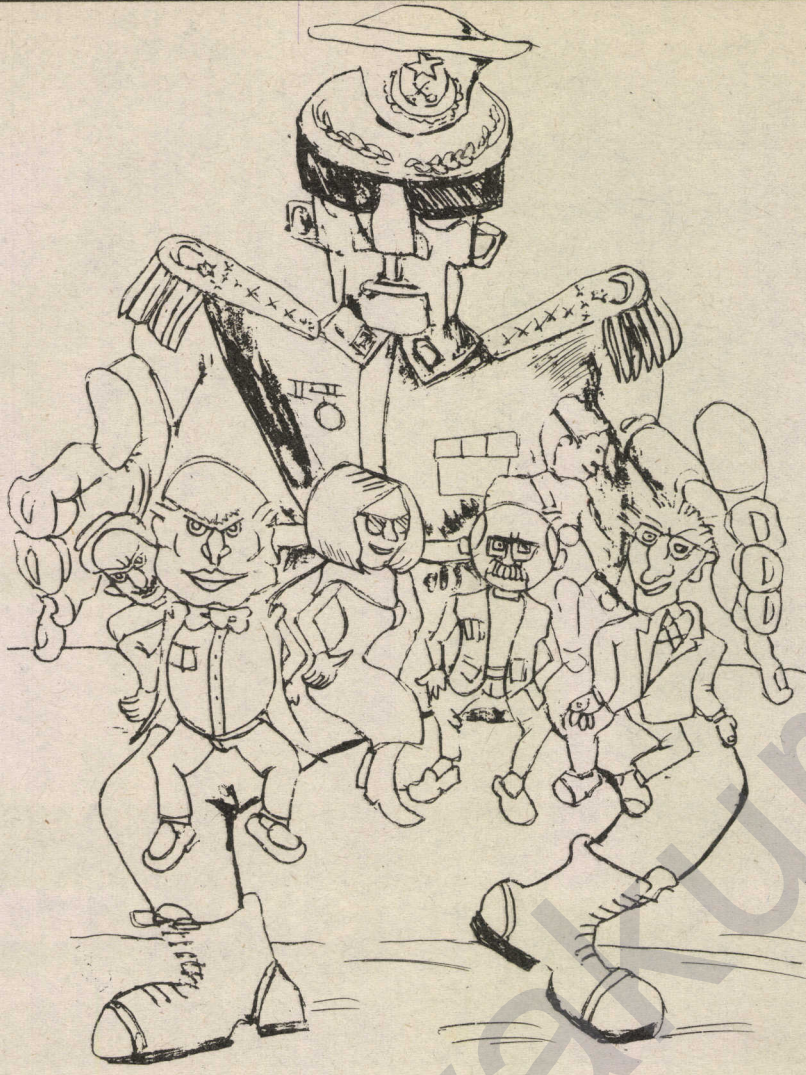
1995, TC'nin içerde ve dışarda bu meşruiyet bunalımlarına ve Gümrük Birliği randevularına ilişkin kesin çözümler üretmesini zorunlu kılan bir gündem getiriyor. Bu gündem ise tıkanan savaş siyasetinin terkedilmesine endeksli.

1991'lerde "Kürdistan sorununu şiddet ve sindirme" ile çözüm hesapları konusundaki "Milli Mutabakat" ise bugün artık çözülmüştür. Hem belli sermaye grupları hem de siyasal çevreler artık daha açık biçimde bu politikalar konusunda konsensustan çekildiklerini beyan ediyorlar. Özel Savaş Cephesi ise Çankaya'yı Hükümeti ve Parlamento'yu teslim almış olarak tümüyle kendi koşullarını dayatmakta ısrar ediyor.

Tüm bu iç ve dış tıkanmalar, ekonomi ve politikadaki açmazlar 1995'de, ya tümüyle çözülmeye ya da 1994'den daha kanlı ve şiddetli savaş haberini veri-yor.

STÉRKA RİZGARİ

KARİKATÜR

DARBE LAFINI
ETMEK BİLE
ORDUMUZA GÜ-
VENSİZLİKTİR
LÜTFEN...

DARBE DÜŞÜ-
NEN GERİ
ZEKALIDIR
HAİNDİR

DARBEMİ. O DA
NE DEMEK?
ORDU GÖREVİNİN
BAŞINDADIR

BEN ÜÇ DARBE
GÖRDÜM. ALTI
AY SONRA NE
OLACAGI BİLİNMEZ

TÜRKİYE'DE DARBE
YAPMANIN KO-
ŞULLARI YOKTUR.

"SİYASET MEYDANI!"

SÖMÜRGEÇİ REJİMİN SİVİL HEDEFLERİ : Özgür Ülke'nin tüm büroları bombalandı, sansürlendi, kapatıldı !

Kürdistan'ın dağını taşını, köy ve kasabalarını bombardıman eden TC, menzili biraz daha genişleterek yeni sivil hedeflere yöneldi: Özgür Ülke'nin tüm büroları 3 Aralık gecesi aynı anda bombardıman edilerek yerle bir edildi. Böylece Türk tarihinin kahramanlık sayfalarına ve askeri başarılarına bir yenisi daha eklenmiş oldu..

Özgür Ülke'nin Kadırga'daki binası tamamen çökerken, Cağaloğlu Talas Han'daki yönetim merkezi kullanılamaz hale geldi. Gece 3.30 sularındaki bombardıman hareketinde Ankara bürosu da devre dışı kaldı. C-4 tipi plastik patlayıcıların kullanıldığı bombardıman da bir görevli -Ersin Yıldız- şehit olurken, 19 gazeteci de ağır yaralandı.

"Bir daha belini doğrultamaz" diye düşünülen Özgür Ülke gazetesi, Kürt halkının son yıllardaki "küllerinden dirilişi" gibi 4 aralık sabahı "**Bu ateş SİZİ DE YAKAR**" manşetiyle yine okuyucusunun elindeydi..

Böylece özgür basına yönelik bombardımana karşı en anlamlı cevap anında verilmiş oldu...

"Kürt ulusu artık eskisi gibi başına vurulup sindirilecek bir toplum değildi: **SUSULMAYACAkti...**"

Bombardıman belki Özgür Ülke'nin maddi varlığını tahrip etti ama, dostlarının daha çok kenetlenip bir araya gelmesine ve belki de uykudan uyanmayan Kürtlerin "uykusunu bölerek" kendilerine gelmesine neden oldu...

Bazı diplomatik platformlarda TC'nin Özgür Gündem ve Özgür Ülke'yi göstererek "savaşmakta olduğu bir gücün yayın organına gösterdiği hoşgörüsünü" ispatlamaya çalıştığı duyuldu.

Oysa, tüm özgür basın gibi Özgür Ülke veya Gündem'de devlet terörünün her türlüyle dışediş -neredeyse askeri zora karşı sivil bir direnişle- çıkarılmaktaydı. TC'nin

"hoşgörüsü"ünde; Özgür Gündem ve Özgür Ülke'nin Musa Anter, Hafız Akdemir gibi 19 yazar, muhabir veya çalışanın faili belli cinayetlerle katledilmesi vardı. Bu cinayetlerin hiçbirinin faili ortaya çıkırılıp yargılanmamıştı, çünkü arkasında rejim vardı...

TC'nin "hoşgörüsü" gazetelerin ulaşım ve dağıtımının fiilen engellenmesi; otomatik olarak hergün DGM'lerce toplatılma kararı verilmesiyle uygulanıyordu. Fakat toplatma kararları, ancak mesai saati başlar başlamaz verilebildiği için Özgür Ülke bayilerine yetişmiş oluyordu...

Gündem ve Ülke'nin bütün yazar ve yazışları müdürleri, diğer muhalif gazeteci ve yazarlar gibi DGM'lerce yargılanıp binlerce yıllık ağır cezalara, trilyonlarca liralık para cezalarına çarptırılmışlardı. Gündem ve Ülke hakkında "kapatma" davaları açılmış, Özgür Gündem'e üst üste aylarca kapatma cezası kesilmişti.

TC'nin "hoşgörüsü" Aralık 93'de büyük bir polis operasyonu ile Gündem'in basılması, bütün çalışanların Terörle Mücadele Şubesinde 15 gün işkenceli sorgudan sonra tutuklamalarla sürdürülmüştü. O zaman yapılan bu baskın sonrasında da Gündem, dostlarının desteğiyle hemen yayına devam etti ve **SUSMADI...**

MGK ve Genelkurmay'ın "psikolojik savaş"ını boşa çıkarmada büyük bir işlev üstlenen Özgür Ülke'nin susturulması için sürdürülen bu "hoşgörüsü" kampanyaları; renkli basın tarafından da gerçekleştirilmeye, gazete bürosunda "kan iğneleri", "öldürülen askerlerin kimlikleri" vb. gibi mazur gösterici mizansenlerle desteklenmeye çalışılmıştı.

Geçen yıl açık polis baskısıyla elde edilemeyen sonuç, bu kez yine MGK'nin emir ve direktiflerinden "hız ve ilham alan" ekiplerce, büroların tamamen bombardıman edilmesiyle sağlanmaya çalışıldı. Sonucun pek başarılı olduğu söylene-
mez.

Fakat eylemin gerekçesini ve savunulmasını üstlenen "Savaş Basını", bombardımanı "sessizlikle" geçiştirmeye çalıştı. Cumhuriyet hariç hiçbir gazete, bombalamaya manşetlerinde yer vermezken; televizyon haberlerinde

"hak etmişlerdi" sonucuna varan açıklamalara yer verildi...Birçok olayı "daha anında bastırılmakla" övünen polis, bombanın türünü bile üç gündür tesbit edip açıklamamıştı... Bombalamadan çok, gece vakti binada "bu kadar çok adam niye vardı?" gibi dehşetengiz buluşlar yapılmaktaydılar...Fakat bu bombaların Özgür Ülke'den çok, kendilerini yakacağından çok az kimse bahsetti. Bazıları da bombalamanın AĞIK zirvesi öncesine rastlatılmasındaki "zamanlama hatasına" hayıflanıyordu sadece...

Dostları Özgür Ülke'yi Yalnız Bırakmadı..

Özgür Ülke'nin bombardıman edilmesinin özgür basının bombalanması demek olduğu, bu sesin susturulmasının kendi seslerinin de kesilmesi anlamına geleceğini; topyekûn direnişten başka çözüm olmadığını bilen dostları hemen Özgür Ülke'nin yardımına koştular.

Böylece Özgür Ülke bombalanınca ortadan uçup gitmedi, tersine daha çok büroya, daha çok iş atölyesine yayıldı, daha çok çalışanı, muhabiri oldu. Daha da önemlisi, Ersin Yıldız'ın cenazesinin zamanından önce kaldırılarak gösterilerin önünün kesilmesine rağmen kitle katıldı ve kitlesel protesto gösterilerine sahne oldu.

Yalnızca basın emekçileri, Kürt aydınları, yurt-severler, sosyalistler, barış yanlıları değil, saldırının kendilerine yönelik olduğunu kavrayan tüm insanları ayağa kaldırdı.

Sosyalist Basın Platformu ve Ulusal Basın Platformu içinde yer alan dergimiz de Özgür Ülke ile dayanışma amacıyla dağıtım, satış ve yardım kampanyalarına, protesto gösterilerine

aktif olarak katıldı.

Bir ulusun topyekûn bombardıman edilmesi, bütün haklarının gasbedilip, yerinin yurdunun yakılıp yıkılması yanında, onun sesi olan aydınlarının katledilmeleri, hapishanelere doldurulmaları ve nihayet bürolarının bombardıman edilmesi tüm bu devlet terörü politikasının sonuçlarıdır.

"Fail", "sorumlu", "zamanlama hatası" aramaya, "provakasyon", "komplo teorileri" icat etmeye; emri kimin verip kimin uyguladığı üzerine uzun uzun düşünmeye gerek yok..

Stërka Rizgarî'nin Basın-yayın araçlarına el koyan, çalışanlarını tutuklayıp, gözaltı ve işkencelerle, yargılamalarla sindirmeye çalışan politikada bu "topyekûn saldırı"nın parçalarıdır elbette.

Bombalama olayı belkide direniş tarihimizde bir "dönüm noktası" olacak. Bu bombanın halkların birarada yaşama imkanlarını da havaya uçurmakta olduğu, kulakları sağır eden bu gürültüden kendini "doğulu hemşeri" olarak kandırmaya devam edenleri de uyandıracığından kim-senin kuşkusu olmamalıdır.

Ulusal kurtuluş mücadelesi ve direnişinin zorlu ve uzun bir yol olduğunu biliyoruz. Cevabımız; **SUSMADIK SUSMAYACAĞIZ...** olacak...

Bela, qeda ser serû me ye!..

Ara Seçim "Kara Kabûs"a Dönüşünce

Sömürgeci rejim yalnız politika alanında değil, iktidar odakları açısından da en parçalı ve en bunalımlı dönemlerinden birini yaşıyor. Üzerinde "konsensus" oluşturdukları başlıca konu; **KUKM**'yi imha ve Batıyla ekonomik entegrasyon..

Bu mihver üzerinde herkes birbiriyle yarışabiliyor, herkes farklı bir şey yapabiliyor. İki büyük konsensus'un yanına bir de "İslamcılık korkusu" eklenmiş durumda. Her ne kadar Refah Partisi'nin düzen içi terbiyeli bir maymun olacağına dair güçlü öngörülerini olsa bile, islamcılığın kitlesel kabarışını rejimin yerleşik kabuslarını azdırmaya yetiyor...

3 Mart'ta TBMM'deki DEP milletvekillerinin dokunulmazlıklarını "şoven ırkçı ayinlerle" huşu içinde kaldıran parlamento; işin heyecanını üzerinden attıktan sonra "Pandora'nın kutusunu açıp, şişedeki cini çıkardığını" farkettiler... Farketti ama, iki yıldır "Millî Birlik Hükümeti"nin, Kürt Ulusal Hareketi'ni ve PKK'yı "terörist" olarak mahkûm ettirmek için gösterdiği diplomatik atılımlar da birden bire tersine döndü...

Çünkü, "Yeni Dünya Düzeni"nin mantığı, bir yandan ulusal ve toplumsal siyasal radikalizmleri zor yoluyla bastırmaya temel politika kabul ederken, diğer yanı sıra bu muhalefetlerin evcilleştirilerek sistem içine çekilmesini, sistem içi kanalların açık tutulmasını da öngörmekteydi.

Emperyalist sömürgecilerin bu yüzlerce yıllık birikim ve deneyimlerinin sonucu vardıkları iki taraflı politika bütünlüğü, bizim "açıkgöz kemalistlerimiz"ce tek yanlı olarak, yani hep terör ve zor politikası yanından yontulmaktaydı.

Bu durumda içine düştüğü açmazlara, Batı'nın sürekli ortak olmasını ve Kürtlere neredeyse "nefes alma hakkı" vermeye bile şoven bir "red" histerisiyle kabul etmeye yanaşmayan politikalarının destekleme istekleri de nihayet DEP davasıyla birlikte tepkiyle karşılanmaya, sorgulanmaya başlandı..

TC'nin, niyetinin "siyasal radikalizmi tasfiye etmek" değil, Kürtleri tamamen boğmak ve sistem dışına atmak olduğu, TBMM'de gayet yumuşak ve hatta uzlaşmacı tutum izleyen DEP'lilere karşı açık bir saldırıya dönüşünce daha çok açığa çıktı, deşifre oldu.

ABD bile DEP milletvekillerinin dokunulmazlıklarının kaldırılmaları ve yargılanmalarından duyduğu "kaygıyı" sık sık dile getirir oldu.

Gözü dönen savaş kliğinin unuttuğu şey DEP'lileri atarak, rejimin meşruiyetini de tartışılır hale getirdikleriydi. Parlamentosundaki "seçilmiş Kürt milletvekillerini" kendi elleriyle, idam seh-pasına yollayan bir rejim, yönetimin Kürtleri ve Türkleri birlikte temsil ettiği iddiasına da kendi eliyle son vermiş oluyordu.

Çiller-Karayalçın hükümeti Genelkurmay bunalımını aşar aşmaz, meşruiyet bunalımından bir "ara seçim yaparak" çıkmayı umuyordu. Ancak 4 aralık'ta yapılması kararlaştırılan ve Kürdistan ağırlıklı seçimlerin, 27 Mart'tan daha ağır koşullarda yaptırılacağı da belli olmuştu. Bir milyona yakın seçmen yerinden yurdundan sürülmüş, sandık alanları tam askeri denetime alınmış, seçimden "hükümetin" güçlü çıkması için tüm tedbirler alınmıştı. Yalnızca olması gerek en önemli "figüran" yine "rol"ü reddediyordu.

Ulusal kurtuluş mücadelesi ve direnişinin zorlu ve uzun bir yol olduğunu biliyoruz. Cevabımız; **SUSMADIK SUSMAYACAĞIZ...** olacak...

Cezaevinde idamla yargıladıkları milletvekillerini "seçimlere" sokmak için **Karayalçın** aracılar gönderirken, **Güneri Civaoglu**, demokrasi havariliği yaparak bu süreci başka bir açıdan zorlamaya çalıştı. **Hatip Dicle**, başbakan çillerin kendilerini seçime sokmak için kurye gönderdiğini ifşa etti. Rejim için skandal olan bu çabalara ve yasal koşulları oluşmamasına rağmen HADEP'in seçimlere katılabileceği kararları alınmasına rağmen ne HADEP ve ne de milletvekillerini seçime girmeye kabul etmeyince, "ara seçim" mizanseninin ayakları da havada kaldı.

Sonuç nasıl çıkarsa çıksın seçimin eskisinden daha da kötü ve şaibeli bir hal alacağı, kimseyi memnun edemeyeceği belli olmuştu. Rejimin imdadına Anayasa Mahkemesi yetişti ve Refah Partisi'nin seçmen kütükle-rine dair başvurusunu kabul ederek hem "kabus" haline gelen "ara seçim" yolunu kapatmış oldu, hem de ara seçimin en şaibeli maddelerinden birini "iptal" ederek ülkede "hukuk" ve "demokrasi" olduğunun mesajını ver-meye çalıştı.

Meclisdeki danışıklı birkaç manevradan sonra "kara kabûs" haline gelen ara seçim tartışmaları da "bir başka bahara" kaldı.

Bu işlerin MGK'da "asker ağırlıklı karma konseyde oluşturulduğunu" sananlar Genelkurmay'ın "**Niçin Seçim Olmaması Gerekli**" brifingiyle, Türk "demokrasisi"nin işleyişi ile ilgili zayıflayan hafızalarını da tazeleme olanağı buldular.

KUKM örgütlerinin "boykot" tavrı ve "seçim tuzağı"nın geri çevrilmesi, hileli şaibeli bir seçimi olanaksız kıldı. Bu, kabul edilse de edilmese de Kürdistan faktörünün Türkiye politikasını belirlediğinin en yakın örneklerinden birini oluştur-maktaydı...

DEP Davası Sonuçlandı..

"Bağımsız Yargı" Kürt Milletvekillerine Ağır Cezalar Yağdırdı

Ankara DGM, Cumhuriyet tarihinin en büyük politik davalarından birini "şanına" ve "konumu-na" uygun bir tarafsızlıkla karara bağladı.

Hatip Dicle, Leyla Zana, Ahmet Türk, Selim sadak ve Orhan Doğan 15'er yıl ağır cezaya çarptırılırken; **Sedat Yurttaş** 7'er yıl, **Sırrı Sakık** ve **Mahmut Alınak** 3,5 yıl ağır hapisle cezalandırıldı.

Mahkeme Sakık ve Alınak'ı "yattığı süreleri gözönüne alarak" tahliye etmekle de ince adaletini göstermiş oldu.

TC'nin DEP davası nedeniyle "müttefikleri" tarafından sıkıştırıldığı; bu baskılara karşı devlet erkanının "Yargı bağımsızdır, yapacağımız bir şey yok" diyerek topu üzerlerinden atmaya çalıştıkları bir ortamda; yargının gerçekten "bağımsız" olup olmadığı için bir "gösteri" fırsatı da çıkmış olmaktadır.

Kamuoyundan gelen tepkilere göre mahkemenin "geri" adım atması bağımsızlığa düşürdü. Buna mukabil ve-rilecek cezalar önceden biçilmiş olduğu için de Türkiye'nin DEP davasıyla karşılaştığı eleştiriler daha da artacaktı. Bu açmaz, sonuçları ne olursa olsun aslında TC'yi bir kez daha mahkûm etmekten başka bir yere çıkmayacaktı. Şimdi ise "şeriatın kestiği parmak acımaz" diyerek, "yargı böyle uygun gördü, onları suçlu buldu, yapacak bir şey yok" diyerek politikalarını sürdürecekler.

DEP yargılamaları başından sonuna kadar TC'nin "Bağımsız Yargı" iddialarının teşhir ettiği ve DGM'leri tartışılır kıldığı için bu kararlar sadece tartışmaları daha çok yük-seltmekten başka bir sonuca varmayacaktır.

Genelkurmay Başkanı Güreş'in "Atın artık bunları" tepkisiyle başlayıp, MGK'nin de yeşil ışık yakılan tören; **Tansu Çiller**'in meydanlar-dan "PKK'yı meclisten atalım

mı?" diye sorması; meclisin de hep bir ağızdan şöven bir histeri ile "atalım! atalım!" nidalarıyla sona erdi.

Meclisten atılan milletvekilleri, kapıda pusu kuran terörle mücadele ekiplerince yaka-paça edilip, aynalı videolu odalarda "sorgulandı"lar. Oradan da doğru "ceza. evine" yollandılar

Doğan Güreş'in "atalım" direktifini, DGM Başsavcısı **Nusret Demiral** "asalım" direktifine çevirdi... Türkiye'de Kürt vekilleri için TBMM'den darağaçlarına giden yolun çok kısa olduğunu bilenler için bu fetva yerindeydi.

Bu nedenle DEP davasının ikinci perdesi Demiral'ın "asalım mı?" sorusu ekseninde gelişti... "Asalım, asalım!" diyen pek çıkmadı, çünkü büyük bir kamuoyu tepkisi buna engel oldu. Onun için karar "asmayıp, milletvekillerini bir süre besleme" yönünde çıktı.

Oyunun üçüncü perdesi ise; "Hadi büyüklüğümüzü gösterip affedelim mi?" diye açılacak. Bir kısım tezahürat sahipleri "dış baskılara boyun eğmemek için yatsınlar" derken, bir kısmı da ne kadar "alıcınap" ve "demokrat" olduğunu göstermek için "affetmekten" yana olacaklar..

Fakat oyunun artık tuluat tiyatrosuna dönen perdesi önünde traji-komik bir mizansen sergilen-diği de tescillenmiş olmaktadır.

DEP yargılananlarının mahkeme sürecinde, bu yargılamayı etkili bir savunma ve sömürgeciliğın yargılandığı bir platforma dönüştürme yolunda etkili bir tavır koyamadıkları, sağlam bir savunma stratejisi kurmadıkları için savunuların başlangıçta "bireysel" ve "hukuki" çerçevede, "yapmadık", "etmedik" söylemine sıkışması eleştirilere neden oldu.

Asıl önemli yanlışı ise, daha başından DGM'lerde yargılanmayı kabul etmekle yapıldı. O sıralarda binlerce siyasal tutsağın yaptığı gibi DEP'lilerin de DGM'leri boykot etmeleri, sorgu vermemeleri, Yargının açmazını kuşkusuz daha çok derinleştirecekti.

ÖZGÜR ÜLKE'YE SANSÜR VE KAPATMA

Özgür Ülke Gazetesi Genel Yayın Yönetmeni **A. Baki Karadeniz** sansür ve kapatma konusunda 4.2.1995 günü yaptığı basın açıklamasında, "onlarca çalışanımızı tutuklayan, haftada birkaç kez bürolarımızı basan, bombalayan, bir gecede üç adet toplatma ve el koyma kararı alan devlet, gazetemizi, İstanbul 1. ve 2. Sulh Ceza Mahkemelerinin Basın Kanunu'nun ek 2/2 maddesine dayanarak verdiği ve Özgür Ülke'yi "kapatılan Özgür Gündem gazetesinin devamı" kabul eden kararıyla işlemez duruma getirdi.

Milli Güvenlik Koordinasyon Kurulu'nun 5.1.1995 tarihli toplantısından sonra da gazetemize geceyarısı toplatma kararları çıkartılarak dağıtımda el konuldu.

Gazetemizin 2 Şubat 1995 tarihli ve 280/1'inci sayısı önceki gün İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı Basın Bürosu tarafından toplatma istemiyle İstanbul 1. Sulh Ceza Mahkemesi'ne gönderildi. Mahkeme aynı gün DGM'nin 9 ayda yapamadığı incelemeyi yaparak gazetemizin kapatılan Özgür Gündem'in devamı olduğuna karar vererek toplatma kararı aldı. Aynı gün gazetemizin 2 Şubat tarihli 280/3'üncü baskısı da aynı gerekçeyle toplatıldı.

Halklarımız için bu uğurda gösterdiğimiz ve bedelini kurşun, zindan, işkence ve bombalarla ödediğimiz çaba, her zaman bizleri onurlandıracaktır. Özgür Ülke, sadece bir gazete değil, halklarımızın sesi olmuştur. Halk, sesini Özgür Ülke'yle duyurmak istemiştir. Ve bu ses susturulamayacağına göre, halklarımız, en kısa zamanda sesini dünyanın dörtbir yanına ulaştıracak kanallar yaratacaktır. Bundan hiç kimsenin kuşkusu olmasın." dedi.

Stërka Rizgarî/İstanbul

baskılar içerisinde dergimizin 5-6. sayısının bütün yazıları gerekçe gösterilerek toplatıldı. Toplatmayla birlikte 5.1.1995 tarihinde ifadesi alınmak üzere İstanbul 1 nolu DGM'ye çağrılan Yazıişleri Müdürümüz **Mete Demirkol** tutuklanıp cezaevine gönderildi.

Stërka Rizgarî ve bütün Yurtsever, Sosyalist Basın üzerindeki sömürgeci devlet terörünü kınıyoruz.

Yurtsever Demokratik kamuoyunu duyarlı olmaya çağırıyoruz" denildi.

6 DERGİ YAZIİŞLERİ MÜDÜRÜ TUTUKLANDI

MGK'nın, "zararlı medyanın baskılarının en aza indirgenmesi" kararı aradan yirmidört saat geçmeden hemen uygulandı. Birçok gazete ve dergiye daha matbaadayken polis tarafından el konulmasının yanı sıra, aynı hafta içinde **Jiyana Nû** gazetesi Yazıişleri Müdürleri **Mustafa Yılmaz** ve **Ali Demir**, **Stërka Rizgarî** dergisi Yazıişleri Müdürü **Mete Demirkol**, **Atılım** dergisi Yazıişleri Müdürü, **Devrimci Yaşam** dergisi Yazıişleri Müdürü **Alıcan Güncü** ve **Devrimci Emek** dergisi Yazıişleri Müdürü **Sedat**

Hayta ifade vermek üzere gittikleri İstanbul DGM Savcılığınca tutuklanarak cezaevine konuldular. -Yazıişleri Müdürlerinin ortak Basın Açıklamasını Cezaevi sayfalarımızda bulacaksınız.-

SOSYALİST BASIN SUSTURULAMAZ

BASIN AÇIKLAMASI

Devletin, Sosyalist Basın üzerindeki baskıları sürüyor. MGK'nın 5 Ocak'ta aldığı karar doğrultusunda "zararlı medyanın baskılarının en aza indirgenmesi" kararından sonra basın üzerinde sürmekte olan terör dalgası da tırmanışa geçti. **Gerçek** dergisi, **Jiyana Nû**, **Atılım**, **Medya Güneşi** gazetelerinin dağıtımı engellendi.

8 Ocak'ta ise, Yurtsever-Sosyalist Basının Ankara büroları basıldı. 22 kişi gösoltına alındı. **Medya Güneşi**, **Alınteri**, **Direnış**, **Kızılbayrak** dergi temsilcileri tutuklandı. İstanbul Sosyalist Basın Platformu'nun (**Atılım**, **Alınteri**, **Barikat**, **Hedef**, **Jiyana Nû**, **Dengê Azadî**, **Direnış**, **devrim**, **Devrimci Yaşam**, **Devrimci mücadele**, **Kızıl Byarak**, **Medya Güneşi**, **Newroz**, **Odak**, **özgür gelecek**, **Stërka Rizgarî**) yaptığı açıklamada;

"Bize yönelik saldırıları boşuna değil. Rejim her yönden giderek daha fazla köşeye sıkışıyor. Çürümesine, çözümsüzlüğüne çare bulamadıkça saldırganlaşıyor. Ayağının altındaki zeminin kaydığını gören sömürü düzeni ömrünü uzatmak, "düşman" bellediği Kürtleri ve emekçi halkı karanlıklar içinde tek yanlı bir propaganda bombardımanı altında tutmak için yurtsever, devrimci, sosyalist basını susturmak istiyor. Çünkü, devrimci basın, ulusal ve demokratik hakarı için **başkaldıran Kürt halkının, düzene karşı öfkesi ve hareketliliği, yoksulun, işçi sınıfının özlemlerini dile getiriyor. Sesini duyuru-yor.**

Biz, basın özgürlüğüne karşı MGK yönetiminin girişilen bu saldırılara karşı yürüteceğimiz çalışmalara destek olunmasını bekliyor, bizi susturama-yacaklarını çok iyi biliyoruz" denildi.

Stërka Rizgarî/İstanbul

BASINA VE KAMUOYUNA

Stërka Rizgarî'ye Toplatma ve Tutuklama

Stërka Rizgarî'nin 5-6. sayılarında yer alan bütün yazılara 1.6.1995 tarihinde İ-DGM Savcılığı tarafından toplatma kararı verildi. Dergi tarafından yapılan basın açıklamasında;

"Kürt ulusuna yönelik topyekûn kirli savaşını azgınlaştırarak sürdüren devlet; Metropollerde de Kürt halkının direnerek yarattığı kurumlarına karşı baskılarını sistemleştirerek terör politikasına devam ediyor.

Özeld **Özgür Ülke**, **Stërka Rizgarî**, **Komal** Yayınevi, genel olarak da yurtsever sosyalist basın üzerindeki baskılar giderek yoğunlaşıyor. Uzun süreden beri dergimize ve **Komal** Yayınevine yönelik gerçekleştirilen devlet terörüne bir yenisini daha eklendi.

Kirli sömürge savaşına ulusal direnişle cevap veren Kürt halkının, her türlü baskı ve devlet terörüne karşı mücadele içerisinde kazandığı bütün kurumlarını sonununa kadar koruyacağına kimsenin şüphesi olmasın.

Bu inancımızın en iyi örneği **Özgür Ülke**'ye yapılan saldırıya verilen cevapta anlamını buldu.

Komal Yayınları Genel Yayın Yönetmeni **Recep Maraşlı**, **Komal** İstanbul Sorumlusu **Kadir Satık**, İzmir Temsilcimiz **Songül Diribaş** ve Dergimizin Sahibi **Rıza Dinç'in** işkenceli sorgulamalardan sonra tutuklanarak cezaevine gönderilmeleri henüz güncelliğini korurken; bu yoğun

MALİ POLİS BASKINI

KOMAL Yayınları ve **Stërka Rizgarî** bürosuna 30 Ocak günü, mali polisler tarafından baskın yapılarak hiç bir gerekçe gösterilmeden muhasebe defterlerine el konuldu. Muhasebe defterlerinin alınması üzerine dergi çalışanlarının tutanak istemeleri ise polislerce "biz sonra göndeririz" cevabıyla karşılık buldu. Olay, **KOMAL** Yayınları ve **Stërka Rizgarî** Dergisi tarafından yapılan açıklamayla kınandı.

Öte yandan aynı gün ve aynı saatte, **Jiyana Nû**, **Newroz**, **Medya Güneşi**, **MKM**, **Atılım** bürolarının da aynı muameleyle karşılaştıkları ve muhasebe defterlerinin mali polis tarafından götürüldüğü öğrenildi. Dergi temsilcileri birer açıklama yaparak olayı kınadılar.

KOMAL YAYINEVİNİN KİTAPLARINDAN BİRİNE DAHA TOPLATMA

Komal Yayınevi tarafından Ağustos 1994'te basılan **Cemil Gündoğan**'ın "1924 Beytüşşebep İsyanı ve Şeyh Sait Ayaklanmasına Etkileri" adlı kitabı toplatıldı. Yayınevi Genel Yayın Yönetmeni **Recep Maraşlı** hakkında dava açıldı.

İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi Cumhuriyet Baş savcılığının 11.1.1995 gün ve 1995/75 hazırlık sayıları istemleri ve buna ek olarak gösterilen kitabın bütünü ile incelenmesinde; "Devletin ülkesi ve milleti ile bölünmez bütünlüğünü bozmayı hedefleyen propaganda yapıldığı" sonucuna varılarak adı geçen kitabın toplatılmasına karar verildi.

Yazarı, halen Bursa E Tipi Cezaevinde tutuklu bulunan **Cemil Gündoğan**, bu kitabında 1925 Şeyh Sait Ayaklanması öncesi Beytüşşebep'teki gelişmeleri ve bunların Şeyh Sait ayaklanmasına etkilerini önemli belgelerle ortaya koyuyor.

Stërka Rizgarî/İstanbul

"ERMENİ TABUSU" YİNE TABU İ-DGM KİTABA İMHA KARARI ALDI

İstanbul DGM, Belge Yayınları'nın çıkarmış olduğu "**Ermeni Tabusu**" ve "**Gündem Yazıları**" adlı kitaplar için yayınevine bir ay kapatma, yayınevi sahibi **Ayşe Nur Zarakolu**'na 2 yıl 6 ay hapis, 300 milyon lira ağır para cezası ayrıca, "**Ermeni Tabusu**" kitabın "imha edilmesi" kararı verdi.

Mahkeme heyeti, **Zarakolu**'nu "Halkı ırk, din, mezhep ve bölge farklılığı gözeterek kin ve düşmanlığa açıkca tahrik" ettiğini iddia ederken, araştırmacı-yazar **Yves Thernon**'ın "**Ermeni Tabusu**" adlı kitabında imha edilmesi ayrıca, kitabın çevirmenliğini yapan gazeteci **A.Kadir Konuk** ile önsözünü yazan gazeteci yazar **Ragıp Zarakolu** hakkında suç duyurusunda bulunulmasını kararlaştırdı.

Stërka Rizgarî/İstanbul

KOMAL YAYINEVİ GENEL YAYIN YÖNETMENİ **RECEP MARAŞLI** **SEVA ONUR ÜYELİĞİNE** **SEÇİLDİ**

İngiltere, Kanada, Belçika, Amerika ve Norveç PEN Klüpleri onur üyesi **Recep Maraşlı**, bu kez de **SEVA**'nın onur üyeliğine seçildi.

Atina Yayınevi ve Kitapçılar Birliği, **SEVA -Silogos Ekdoton Vivliyopolon Atinon-** Yönetim Kurulu aralık ayı olağan toplantısında oybirliği ile halen Sağmalcılar Cezaevinde tutuklu bulunan Komal Yayınları Genel Yayın Yönetmeni, yazar ve yayımcı **Recep Maraşlı**'yı onur üyeliğine seçti.

SEVA Başkanı Tanasis **KASTANYOTIS** imzalı karar bildirgesi şöyle:

"Yönetim Kurulumuz oybirliği ile yazar-yayımcı **Recep Maraşlı**'yı onur üyeliğine seçmiştir. Böyle bir karara varmamızın nedeni, **SEVA** olarak, genelde yazarlara, yayınevlerine ve özelde düşünce özgürlüğüne, insanın değerine ve haklarına verdiğimiz büyük önemden dolayıdır.

ΣΥΛΛΟΓΟΣ
ΕΚΔΟΤΩΝ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΩΝ
ΑΘΗΝΩΝ

ΑΝΑΚΗΡΥΞΗ ΕΠΙΤΙΜΟΥ ΜΕΛΟΥΣ

Το διοικητικό συμβούλιο αποφάσισε ομόφωνα να ανακηρύξει ως επίτιμο μέλος του συλλόγου τον **Recep Maraşlı**, εξέχοντα εκδότη και συγγραφέα, λόγω της μεγάλης σημασίας του εκδοτικού και πνευματικού έργου του και της συμβολής του στα γράμματα, τη διασφάλιση της ελευθερίας στην έκφραση και την κατοχύρωση των ατομικών ελευθεριών και το σεβασμό της ανθρώπινης αξιοπρέπειας.

Ομότιμο μέλος του ΙΕΒΑ ο **Recep Maraşlı** δέ καλείται στις επίσημες τελετές και εκδόσεις του συλλόγου και θα μπορεί να μετέχει στις συνλήψεις των μελών του.

Κατόπιν αυτού αποφασίστηκε ομόφωνα να γίνουν από τον πρόεδρο διαβήματα διαμερτυρίας προς τον Τμήκο πρόεδρο και σε διεθνείς οργανώσεις για τις απαραίτητες συνθήκες κράτησης και το βασιστικό του επίτιμου μέλους του ΙΕΒΑ **Recep Maraşlı** ως αιτίας την απάντη κίνησης ακόμη και η ζωή του.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
Γεν. Καστανιώτης

ΓΙΑ ΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
Μ.Χ. Μπακιρτζής

RECEP MARAŞLI KİM DİR ?

1956 yılında Erzurum'un Narman ilçesinde dünyaya gelen **Maraşlı**, çocuk yaşlarından itibaren devlet terörüne hedef oldu. **Maraşlı** daha 16 yaşında iken "**Tek başına illegal örgüt**" kurma suçundan tutuklandı ve 1971-73 yıllarında Diyarbakir Askeri Cezaevin'de yattı. 1974 affı ile tahliye edilen **Maraşlı**, Üniversite öğretimine başladı. Daha sonra merkezi Ankara'da bulunan **KOMAL** Basım-Yayın-Dağıtımının İstanbul sorumlusu olarak çalışmaya başladı. Bir süre sonra yayınevinin sahipliğini de üstlenen **Maraşlı**, 12 Eylül öncesi yayınlanan bir kitaptan ötürü tutuklanarak, İstanbul Sağmalcılar'a kapatıldı. Sinop, Niğde ve Trabzon cezaevlerine sürülen **Maraşlı** daha sonra tahliye oldu.

12 Eylül Darbesinden sonra tekrar tutuklanan **Maraşlı**, yayınlanan kitaplarından ötürü yargılandı, ağır cezalara çarptırıldı, İstanbul Metris Cezaevinde 28 günlük açlık grevinde iken Diyarbakir'e sürüldü ve Diyarbakir'de süren direnişe katıldı. Bünyesinde 28 günlük açlık grevinin izleri henüz taze iken, bu kez Diyarbakir'deki direnişin en önemli eylemi olan ve 49 gün süren **ÖLÜM ORUCU**'nda yer aldı.

İstanbul'dan Diyarbakir'e sürülen **Maraşlı**, burada Rizgarı örgütü davasından yargılandı bu yargılamalarda mahkeme önünde yaptığı savunmalardan ötürü de ayrıca yargılanarak ceza aldı. Sonuç olarak 40 yıl cezaya çarptırıldı.

Recep Maraşlı 9 yıl 4 ay yattıktan sonra 1991 yılı nisan ayında şartlı salıverildi. Ege Üniversitesi tıp Fakültesi Hastahanesinde yapılan muayene sonucunda "Beyincik Küçülmesi" ve "Denge sağlayan sinirlerdeki harabiyet" gibi kalıcı nörolojik hastalıklar saptandı.

Tahliyesinden hemen sonra **KOMAL** Yayınevinin Türkiye'de tekrar faaliyete geçmesini sağlayarak, yayınevinin Genel Yayın Yönetmenliğini yeniden üstlendi.

Merkezi İstanbul'da bulunan **KOMAL** Yayınevi'nin sahibi ve Genel Yayın Yönetmeni olan **Recep Maraşlı**, 8.7.1994 tarihinde İstanbul'daki evinde, Terörle Mücadele Şubesi ekipleri tarafından gözaltına alındı, 21 temmuz 1994 tarihinde çıkarıldığı İstanbul Devlet Güvenlik mahkemesi tarafından tutuklandı.

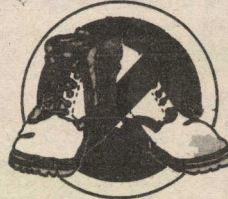
Amnesty International'ın koruması altında olan **Maraşlı** hakkında, yayınladığı kitaplar ve çeşitli yerlerde yaptığı konuşmalar nedeniyle İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi'nde (DGM) şu ana kadar 10 ayrı dava açılmış durumda ve halen Sağmalcılar cezaevinde tutuklu bulunmaktadır.

Recep Maraşlı'yı bundan böyle, **SEVA** olarak yapacağımız her türlü etkinlikte aramızda göreceğiz/görmek istiyoruz.

Ayrıca, Yönetim Kurulumuz, onur üyemiz **Maraşlı**'nın tutuklanmasını, işkence altına alınmasını da **YK** başkanı aracılığıyla **TC Elçiliği** nezdinde protesto etmeyi kararlaştırmıştır."

1980 dönemlerindeki yargılamalarında Amnesty International tarafından iki kez "**YILIN MAHKUMU**" seçilen **Recep Maraşlı** ayrıca, Kanada, İngiltere, Amerika, Norveç ve Belçika PEN Klüplerinin de **Onur Üyeliğine** seçildi.

EM HAKKAZIN BİR-POSTAL !

ASKERİ İŞGALE SON !

Stërka Rizgarı/Yunanistan

KAMU ÇALIŞANLARI 20 ARALIK'TA HAYKIRDI! "TANSU, YA HAKLARIMIZI VERİRSİN, YA DA DEFOLUP GİDERSİN"

Kamu çalışanları 20 Aralık'ta Türkiye genelinde bir günlük iş bırakma eylemi yaptı. Memurlar, hükümeti "Toplu sözleşme, demokratikleşme, sendikal haklar..." gibi talepler için masaya çağırıldılar. İstanbul'da yapılan basın açıklaması katılımların onbinlere ulaşmasıyla birlikte mitinge döndü. Memurlar sendikalarının önünden başlayarak, basın açıklamasının yapıldığı alana kadar yürüdüler. Yürüyüşler sık sık polislin müdahalesiyle kesildi. Eyleme destek vermek için Beyazıt'tan yürüyüşe geçen elli kamu işçisiyle, on beş üniversite öğrencisi gözaltına alındı. Tüm Haber-Sen üyesi PTT çalışanları polis engellemeleri sonucu eylem alanına giremedi. Yine Sümerbank işçilerinin eylem alanına sokulmaması üzerine kamu çalışanları müdahale etti. Müdahale sonucu Sümerbank işçileri eylem alanına girebildi. Polislin müdahalesi eylem alanında da sürdü. Polis Kürtçe türkü söyleyerek halay çeken gruba "Anlamadığımız dilden halay çekmeyin" diyerek müdahale etti. Bildiri dağıtan Kızıl Bayrak muhabiri tartaklanarak gözaltına alındı.

Kamu Çalışanları Sendikaları dönem sözcüsü **Vijdan Baykara**'nın okuduğu basın açıklamasında,

"Bizler, işimize, ekmeğimize sahip çıkarak, üretimden gelen gücümüzü kullanıyoruz. Batırdıkları bankaların, baskı yasalarının, Civanların, İksanların düzenine karşı çıkıyoruz. Bunun karşısında tüm emekçilerle sermaye yanlısı devlet politikasına karşı çıkıyoruz. Ülkemizde yaşanan kriz emekçilerin ürünü değildir. Bizlere fedakarlık diyerek işporta tezgahı, cop gösteriyor. Halktan yana olan aydınlar, yazarlar cezaevlerine konuyor. Cezaevleri artık insan almıyor. IMF'nin yaptığı zamlarla bütçenin üçte birini Güneydoğu'ya gönderiyor. Gazeteler bombalandı. İşte tüm bu nedenle grevli-toplu sözleşme hakkının yasal ve anayasal güvence altına alınmalıdır. Yemek, servis, sağlık, kreş hizmetlerinin parasız olması ve tüm halk da bu imkanlardan yararlanmalıdır. Çalışma koşullarının iyileştirilmesini istiyoruz. Taban aylığı 18 milyon, kira yardımının en az 4 milyon olmasını istiyoruz. Kamu çalışanlarına siyaset yapma, partilere üye olma hakkını istiyoruz. Sendikal mücadeleden dolayı sürgün ve hapse son verilmelidir. Özelleştirmeyi, savaşı temsil eden 1995 bütçe tasarısı vakit geçirmeden kaldırılmalıdır. Bizler demokrasi ve barış istiyoruz" dedi.

Daha sonra Tek-Gıda İş 1.No'lu Şube Başkanı **Hatice Görgü** yaptığı konuşmada, "insan gibi yaşamak için mücadele ediyoruz. Örgütlenme ve sendikal hakkımız tanınmıyor. Hergün trilyondan fazla para silaha yatırılıyor. Bizler kamu çalışanlarını destekliyoruz. Ücretli köleliğe karşı birlikte mücadele edeceğiz" dedi. Tüm-Bel Sen 1 no'lu Şube Başkanı **Hıdır Ateş** ile Demokrasi Platformu adına Disk Genel Başkanı **Rıdvan Budak**'da kamu çalışanlarını desteklediklerini belirten kısa bir konuşma yaptılar. Kamu çalışanlarının eyleminde "Yaşasın Halkların Kardeşliği", "Tansu, ya hakkımızı verirsin, ya da defolup gidersin", "İşçi-Memur el ele genel greve", "İşçi-Memur birlik; iş-ekmek-özgürlük", "Sendika hakkımız, grev silahımız", "sendika hakkımızı söke söke alırız", "Yaşasın onurlu hak mücadelemiz", gibi sloganlar atıldı. Sembolik tabutla memurun cenazesi kaldırıldıktan sonra "Grup Özgürlük Türküsü'nün şarkılarıyla basın açıklaması son buldu.

Tüm Sağlık-Sen, Sağlık-Sen, Bem-Sen, Maliye-Sen, Enerji-Sen, Eğitim-Sen, Tüm Haber-Sen başta olmak üzere toplam 28 sendika katıldı.

Stërka Rizgarî/İstanbul

ADANA'DA NELER OLUYOR ?

Adana'da Kürtlere yönelik saldırılar artarak devam etmektedir. Kürtlere yönelik öldürme yönündeki saldırı 28 Eylül'de **HADEP** Yüreğir delegesi olan **M.Salih Sabuttekin**'e yapıldı ve **Sabuttekin** bu saldırı sonrasında yaşamını yitirdi. Ardından 3 ekim'de, yine Yüreğir **HADEP** İlçe Başkanı **Rebih Çabuk** ve yönetici **Sefer Cerf** uğradıkları silahlı saldırıda yaşamalarını yitirdiler. 30 Aralık'ta ise **Cerf** ve **Çabuk**'un öldürüldüğü Güneydoğu Kiraathanesinin sahibi **M.Sait Macir**, uğradığı silahlı saldırı sonucu hayatını yitirdi. **Macir**'in öldürülmesinin planlı olduğu yönünde bilgiler var. **Çabuk** ve **Cerf** yaralıyken hastahaneye götürülen taksi şoförü **Ahmet Dizman**, 4 sivil polis tarafından gözaltına alınmış ve **Macir** hakkında bilgi alınmıştı.

12 Ocak günü ise, bu tür saldırıların en pervazsızsı gerçekleştirildi. 19 Mayıs Mahallesi'ndeki Çukurova caddesinde bulunan bir kiraathaneye iki kişi tarafından silahlı saldırı düzenlendi. Saldırganların kahveyi geliştirdiği taraması sonucu **Hacı Bahattin Oğuz** yaşamını yitirdi. **M.Salih Özden**, **M.Salih Şimşek**, **Ramazan Gülbahar**, **Halil Hadi Zıyanak**, **Reşit Özdemir** ve **Zeki Kaçmaz** ağır yaralandı. Bu saldırıdan önce, polislin 25 Kasım'da aynı kahveye baskın düzenlediği ve garsonları **Özgür Ülke** bulundurmamaları yönünde tehdit ettiği ve gazeteyi garsonlara zorla yedirdiği öğrenildi.

14 Ocak tarihinde, Buruk mezarlığında toprağa verilen **Bahattin Oğuz**'un cenaze töreni olaysız geçti. Ayrıca **HADEP**, **BSP**, **İP** ve **İHD** aynı gün yaptıkları basın açıklamasında olayı kınadıklarını belirtip, kamuoyunu duyarlı olmaya çağırıldı.

Bahattin Oğuz'un eşi **Hatice Oğuz** yaptığı açıklamada, polislin sık sık eşini gözaltına aldığı evlerine de keyfi baskınlar yapıldığını belirterek, "polis olay günü saldırganları yakalamaya çalışacağına, kaçan saldırganların gittiği yönü gösterenleri gözaltına aldı. Eşim öldürülmeden 3 gün önce takip edilmişti." dedi.

12 Mart 1994-Ocak 1995 tarihlerinde Adana'da gerçekleşen saldırıların bir kısmı özet olarak şöyle:

- 12 Mart 1994 tarihinde; Dumlupınar Mahallesi'nde 808 No'lu sokakta **Süleyman Öndeş** "dur ihtarına uymadığı" gerekçesiyle, kafasından tek kurşunla vuruldu. Öndeş, daha sonra olayla ilgili açılan mahkemede serbest bırakıldı, ancak saldırı sırasında aldığı kurşun yaraları sonunda şu anda felç durumda.

- 23 Nisan 1994 tarihinde; Barbaros Mah. 713/25 no'lu sokakta Hakkari'li **Hazım Abo** terörle Mücadele Şubesi ekiplerince "dur ihtarına uymadığı" gerekçesiyle kafasına tek kurşun sıkılarak öldürüldü.

- Şakırpaşa Mahallesi'nde **Erdem Kantekin**, "dur ihtarına uymadığı" gerekçesiyle sırtından tek kurşunla öldürüldü.

- 17 Mayıs 1994 tarihinde; Dev-Sol militanı **Masut Polat**, insanların gözü önünde yere yatırılıp, kafasına kurşun sıkılarak öldürüldü.

- 13 Ağustos 1994 tarihinde; Şakırpaşa Mah. Yeni Sanayi Sitesinin girişinde Derik nüfusuna kayıtlı **Lokman Alicioğlu**'na ait ceset bulundu. Alicioğlu'nun babası "kızım **Rozan HADEP Seyhan** ilçe kongresinde gözaltına alınmış ve kendisinden oğlum **Lokman** hakkında bilgi alınmaya çalışılmıştı. Şimdi oğlumun bomba atarken elinde bomba patladığını söylüyorlar. Oysa oğlum elleri ve ayaklarında sakatlık vardı." dedi.

- 13 Ekim 1994 tarihinde; postahanenin önüne konan bombadan **Leyla Orhan** ve **Asım Aydemir** sorumlu tutularak polisler tarafından katledildiler.

- 26 Ekim 1994 tarihinde; Mücadele gazetesi Adana temsilcisi **Ahmet Öztürk** ve **Zeynep Gültekin** Mersin'de polis katledildiler.

- 28 Eylül 1994 tarihinde; **M.Salih Sabuttekin** iki kişi tarafından katledildi.

- 3 Ekim 1994 tarihinde; **HADEP** Yüreğir İlçe Başkanı **Rebih Çabuk** ve **Sefer Cerf** iki kişi tarafından katledildi.

- 30 Aralık 1994 tarihinde; **Hacı Sait Macir** iki kişi tarafından katledildi.

- 12 Ocak 1995 tarihinde; iki kişi tarafından taranan kahvede **H.Bahattin Oğuz** katledildi.

Tüm bu saldırıların, Diyarbakir'de görev yaptığı dönemlerde "faili meçhul cinayet"lerin yoğun yaşandığı Emniyet Müdürü **Ramazan Er**'in Adana'ya atanmasıyla başlayıp, eski görev yeri Diyarbakir'de olduğu gibi Adana'da da yoğun olarak yaşanması dikkat çekicidir.

Stërka Rizgarî/Adana

BUGÜN BELEDİYE'DESİN, YARIN? KİMBİLİR

Belediyelerden atılan işçilerle, her yerel seçim sonrasında karşılaştığımız gibi, bu yerel seçim seçim sonrasında da karşılaştık.

Hemen hemen Belediye Başkanı değişen her yerde işçiler kapı dışına konuldular. Mersin Belediyelerinde çalışan işçilerin durumları biraz farklı, çünkü yerel seçimlerden önce de işten atılanlar oldu ve seçimlerin yapılmasına yakın bir sürede çoğu geri işe alındı! Bir önceki yerel seçim çalışmalarında, SHP adayı **Kaya Mutlu**, insanlara oy karşılığında iş vaadinde bulundu, seçimi kazanınca da birçok insan işe alındı. fakak belli bir süre sonra ücretler ödenmedi, işten atılmalar başladı.

1994 Yerel seçimlerinde Belediye Başkanlığına ANAP'tan aday olan **Okan Merzeci** seçimi kazandı. **Okan Merzeci**'de geleneğe uydu, oy toplamak amacıyla vaadde bulunduğu insanları işe almak için, daha önce çalışan binlerce kişiyi işten attı. Şimdi Mersin'de memurlar da dahil, 4 bine yakın insan işten atılmış durumda. Bu insanlar, 28.12.1994 tarihinde imzalanmış toplu iş sözleşmesinin de dışında tutuluyorlar. İşçiler toplu iş sözleşmesi haklarını elde etmek için belediyeyi mahkemeye verdiler, ancak henüz sonuç yok.

Öte yandan, Mersin'in merkez ilçelerinden biri olan Yenişehir Belediyesinde çalışan 96 işçiden, mart 1995'ten itibaren öngörülen % 100'lük zamdan vazgeçtiklerine dair noter tasitli imza vermeleri istendiği ve Yenişehir belediyesinin "bu belgeyi vermezseniz, işten atılacaksınız" dediği ayrıca, ocak ayı sonuna kadar süre verildiği bildirildi.

Yine ilginç bir uygulama da, - Başbakan Çiller'den alışkanlık olsa gerek- bazı belediye işçilerine toplu sözleşmeden doğan zam yerine, şehiriçi abonman bileti verilmesidir.

İşçiler, 8 ay içinde sadece 3 kez maaş alma, işten atılmalar ve bir bütün olarak yaşadıkları bu haksızlıklar karşısında Belediye-İş sendikasının yeterince sorumluluk göstermediği konusunda oldukça rahatsızlar ve tepkilerini dile getiriyorlar.

Son günlerde Mersin'in yerel televizyonlarından olan kanal Akdeniz'in haberine göre atılan işçiler Belediye-İş sendikasını tepkisizliğinden, kendileri satmalarından dolayı mahkeme verdi. İşçiler, "atılan işçilerin çoğu Belediye-İş yönetimine muhaliftiler. Hatta delege seçimlerinde Mersin Merkezde delegelerin hepsi muhaliftiler. Zaten çevre ilçe ve beldelerden gelen delegelerin desteğiyle yönetimi aldılar. Haziran 1995'te yapılacak delege seçimlerinde bu muhalif delegelerin olmaması onların lehinedir. Bu yüzden çok ciddi girişimlerde bulunmuyorlar" diyorlar.

Belediye-İş sendikası yöneticileri bu belirlemeleri yalanlıyor, çevre ilçe ve beldelerden kendilerine yakın insanların işten atıldığını ve halen işe alınmadıklarını, işçi direnişlerinin de tazminatlarını alan işçilerin bitirdiğini belirterek "yenişehir belediyesi işçilerine yapılan baskıları müfettişlere bildireceğiz. Çünkü, belediyenin imza koyduğu toplu iş sözleşmesinin hükümlerine uymuyor olması yasalara göre suçtur, onları mahkemeye vereceğiz" diyor ve sendika üyelerinden 2000 işçinin işten atıldığını belirtiyorlar.

Şimdi hem işçilerin sendikaya açtığı davanın hem de sendikanın Belediye'ye karşı açtığı davanın sonucu bekleniyor.

Stërka Rizgari/ADANA

ÖZÇEĞAŞ FABRİKASI İŞÇİLERİ AÇLIK GREVİNDE

Adana'da bulunan Özçığaş fabrikası işçilerinin tazminatları dahi ödenmeden işten atılmalarını protesto etmek amacıyla 2 ocak 1995 günü başlattıkları açlık grevi devam ediyor.

Özçığaş işçilerine, demokratik kitle örgütleri ve sendikalardan destekler sürüyor. **KÇSP** dönem sözcüsü **TÜM HABER-SEN** yaptığı destek açıklamasında, "özelleştirme ve taşeronlaştırma ile de çalışanların örgütlenmesini engellemek ve varolan örgütlülüğü yok etmek için büyük bir atağa geçmişlerdir. İşte Özçığaş işçileri sırf sendikalaştıkları için kapı önüne konulmuşlardır. Bu saldırılara karşı verilecek en iyi cevap, işçi sınıfı ile tüm çalışanların birlikte mücadele etmesidir.. **KÇSP** olarak bizler, Özçığaş işçileri ile dayanışmak ve gücümüz yettiği oranda her zaman yanlarında olacağımızı bildirmek için geldik" dediler.

Stërka Rizgari/ADANA

MERSİN'DE İNFAZ

Sömürgeci burjuvazinin eli kanlı cellatları iki cana daha kıydı. 31 ocak 1995 günü Mersin Barbaros mahalesi 1621 sokakta her zaman olduğu gibi barikat kuran terörle mücadele ekipleri "dur ihtarına uymadıkları" gerekçeyle, 33 EL 547 plakalı Doğan marka otomobili taradılar. Otomobilin içinde bulunan iki kişiden **Suat Yıldız** olay yerinde ölüyor, **Fesih Akburak** yaralandı. Polis arasadan yaralı olarak çıkardığı **Fesih Akburak**'ın onlarca kişinin gözleri önünde şakağına kurşun sıkarak katletti.

Öldürülenlerin, iddia edildiği gibi "PKK militanı" değil, kaçakçı oldukları öğrenildi.

"Ya bitecek, ya bitecek" sloganıyla Kürdistan'ı bir baştan bir başa yakıp yıkan sömürgeci burjuvazi'imha, jenosid ve soykırım politikalarından dolayı kendi ülkelerinden göçetmek zorunda bırakılan, onursuzluğu kabul etmeyen Kürt insanına metropollerde de yaşam hakkı tanımıyor.

Özellikle son bir senedir Mersin'de Kürt nüfusunun yoğun olduğu mahallelerde korkunç bir terör estiren polis, baskın yaptığı evleri darmadağın edip milyonlarca lira değerinde zarar veriyor. Eşinin, çocuklarının, akrabalarının gözünü önünde Kürt kadınlarına cinsel taciz uygulanıyor.

Mersin'deki ev baskınları, belleklerden silinmeyen ve silinmesi mümkün

olmayan Ermeni katliamını hatırlatıyor. 1915'te "*Tehcir Kanunu*" adı altında yapılan Ermeni jenosidinden sonra, katledilen Ermenilerin şimdiki değerleriyle trilyonlara varan mallarına el koyan Abdulhamit'ler, Tahsin Paşalar, Enver Paşalar Osmanlı hükümetini maddi ve manevi olarak daha da sağlamaştırırken, şimdi de torunları onların izinde yürüyor. Ama bu sefer ulus Ermeni değil, Kürt ulusu.

Mersin'de baskın yaptıkları her evde buldukları milyonlarca lira değerindeki altın, para ve değerli eşyalara el koyuyorlar.

Mantık aynı mantık. Sömürgeci tarih boyunca katliam, imha, jenosid, soykırım ve Takrir-i Sükun uygulamalarıyla yok etmek istedikleri Kürt halkının Vietnam'a taş çıkarıncasına sürdürdüğü bağımsızlık ve özgürlük mücadelesini ve direnişini kıramayacaktır.

Kürt ulusu bugün "ya bitecek, ya bitecek" sloganına karşı "**YAN SERXWEBÜN YAN NEMAN!**" diyor.

Stërka Rizgari/Mersin

ARYA İÇİN DİNLETİ

İzmir'de 29.10.1994 tarihinde kapatılan **Arya Kültür ve Sanat Merkezi** ile dayanışma amacıyla bir dinleti verildi.

6 Ocak'ta yapılan dinletiyeye **Grup Sero Ro Nat** ve **Grup Munzur** katıldı. **Sero Ro Nat** elemanlarının dinletiden önce yaptıkları konuşmada, "*ülkemizde basına, kültür merkezlerine ve çeşitli kurumlara saldırılar yaşanıyor. En son İzmir'de kapatılan Arya Kültür ve Sanat Merkezi'ne saldırılar gerçekleştirildi. Bizler de bu saldırılara, sanatçı olduğumuz için türkülerimizle karşı çıkıyoruz*" dediler. **Sero Ro Nat**, modern Kürtçe müziğe ilişkin çalışmalarını ilk kez bu dinletide sundu.

Daha sonra sahneye çıkan **Grup Munzur** elemanları yaptıkları konuşmada ise "*Bizler Arya ile dayanışma için buradayız. En sıradan demokrasi hakkımız olan kültür alanındaki çalışmalarımız engelleniyor. Kültür emekçileri tutuklanmakta, işkenceden geçirilmekte. Elemanlarımızdan iki kişi tutuklanmıştır. Arya Kültür Emekçileri halen cezaevinde tutukludurlar. Arya Kültür Emekçileri üzerinde estirilen terörü kınıyoruz. Hiçbir güç bizi kültür alanındaki savaşımızı engelleyemez*" dediler.

Salon sahnesinin yurtsever sosyalist basın logolarıyla donatılan dinletiyeye kalabalık bir seyirci katıldı. Dinleti, **Grup Munzur**'un çoşkulu türküleriyile son buldu.

Stërka Rizgari/İstanbul

ARYA GECESİNE İZİN VERİLMEDİ

"Arya ile Dayanışma Komitesi"nin 18 Ocak'ta düzenlediği "**ARYA İLE DAYANIŞMA GECESİ**"ne İstanbul Valiliği tarafından hiç bir gerekçe gösterilmeden izin verilmedi.

İzmir'de kurulan **ARYA KÜLTÜR VE SANAT MERKEZİ** 29 aralık 1994 tarihinde polis tarafından mühürlenerek kapatılmış, çalışan bütün emekçileri gözaltına alınarak günlerce yoğun işkencelere maruz bırakılmıştı. Sonra ki günlerde, Arya'nın kurucuları, yönetici ve çalışanları İzmir DGM Savcılığı tarafından tutuklanarak Buca cezaevine gönderilmişlerdi.

Arya ile dayanışma amacıyla İstanbul "Arya ile Dayanışma Komitesi" tarafından düzenlenmesi planlanan geceye, **Zarên Ar**, **Agire Jıyan**, **Sero Ro Nat**, **Koma Dengê Azadî**, **Grup Yorum**, **Grup Munzur** ve **Koma Xerzan Halk Dansları Ekibi** dayanışmaya destek sunacaklarını belirtmişlerdi.

Ancak geceye izin verilmemesi üzerine, 21 Ocak'ta **Yüz Çiçek Açıns Kültür Merkezinde Zarên Ar** ve **Koma Denge Azadî** müzik grupları bir dinleti verdiler. Geceye, cezaevleri ve diğer dost çevrelerden onlarca mesaj gönderildi. Ancak, gerek slayt gösterimine gerekse mesajların okunmasına polis tarafından izin verilmedi. Dinletiyeye çok sayıda dinleyici katıldı.

Stërka Rizgari/İstanbul

Em di neqebik asê re derbas dibin. Çardorê me hatîye girtin. Ji yên ku li ber xwe didin pêve her kes ji dil de dixwaze ku em ji teslîm bibin. Yên ku hata doh bi devîkî tûj behsa ferşandina pîrsgirêka Kurdistanê dikirin, ew jî ketine nav vê derdorgirtinê û gazî me dikin. Dixwazin ku, dev ji keda berxwedana sih salî berdin û li gora xwestinên dijmin bèn rayê ku ev "camêrana" jî li ber çavê dijmin rûreş nebin. Îro gelek hêz û kesên ku, xwe bi nav û deng didin hesibandin di vê rayê de ne...

Ev êrîş bi dû cûra tèn ser me. Yek jê êrîşên dijminin: Gundên me bombe dike, herêmên me vala dike, netewe me terkewar dike, zana û ronakbîrên Kurda yên ku, raya wan qebûl nake dike û dide kujtin. Wan digre û dixwe zîndana.

Ev tiştêkî xuya û eşkere ye. Netewa Kurd ji bona azadî û serxwebûna xwe, ji bona yekîtiya welatê xwe di serhildanek bi rûmet de ye. Dijminê me zû bi zû welatê me terk nake û ji ber vê yekê jî van kirûyên ku li jor hatin hejmartin giştika yeko yeko bi taybetî dimeşîne. Ez dibêjim dijmine û helbet wê vana jî bike...

Lê hêla din? hevsar xistine stûyê me û bi navê "welatparêzî" em derxistine mazatê: Li ser xwîna şehîda, li ser gundên vingî-vala û warên wêrankirî bazarê dikin.

Dixwazin bi statûyek nû me dîsa têxin bin nîrê dijminan. Piştî berxwedana sih salî vîna layîqî Netewa Kurd dibînin.

Westîyane û dixwazin ku roj berî rojê ev berxwedan li

Kurdistanê bête sek-

inandin; ew jî veşerî malê xwe. Ev xwestina van kesa, xet û tebaqên ku yekîtiya Kurd û Tirkan diparêzin: Bila bêt zanîn ku, ev ne raya netewa Kurd e. Raya Kemal, Orhan û yên mîna wan in.

Dijmin baş fêm kiriyê ku bi statûya berê nikare Kurdistanê idare bike û

serdarîya xwe li ser

bidomîne. Ji ber vê yekê, jê re ji bona vê bernameca nû yên wek Kemal û Orhan pêwîstî. Divê wan ji hêzên berxwedanê û ji netawa Kurd bide veqetandin, di civînên xwe yên tarî de cîh ji wan re çêke; li wan mêze bike ku karibe derxe pêşîya hêzên Tekoşîna Rizgarîya Netawa Kurdistan. Bi wan di qada diplomasiyê de piştî TRNK bişkenîne û derdorê wê bigre û kirûyên xwe li Kurdistan meşrû bike. Kemal wek siyamedê gurî ewqes salê lotka li xwe dixwe ku Tirk wî fêm bikin û di nav rêzanîna xwe de cîh bidênê. Îro gihîstîye vê qadê.

Netewa Kurd xirameta mafên çandî û tiştên dinî piçûk zûde bi piranî daye. Ev berxwadana Netewa Kurd ne ji bona van tiştên piçûk e. Ji bona serxebûn û azadiyê ye. Pîrsgirêka Kurdistan ne xebitandina ziman, televizyonek bi Kurdî an radyo ke. Pîrsgirêka Kurdistan pîrsgirêkek siyasî (rêzanî) ye. Ev jî teqabûlî Kurdistanek serbixwe û azad dike.

Di Rojhilata navîn de welatek heye û ev welat bi destê çar dewletan ve hatîye perçekirin û parvekirin. Navê vî welatî jî Kurdistane şaxsiyetên Kurd yên rêzanîn, ronakbîr û zana divên xwe ewqesî piçûk û bê rûmet nekin. Xwedî li xwe û şexsiyeta xwe derkevin. Xwe perçek ji perçê Tirk Arap û Farisan nedin hesibandin. Bi çand û hejayiyên xwe, bi dinamîzma xwe û welatê xwe bawerbin. Bila baş bizanibin ku TRNK xwedî dinamîzmek pîr hêjaye. Netewa Kurd di vî şerî de ne westîyaye. Yên ku westîyane û dixwazin di mazetê de bi bedêlek pîr erzan wî bide firoştin pêşeng û "ronakbîr"ên wî ne. Tu dema Netewa Kurd di şerê çekdarî de piştî wî nehatîye danîn û kozikên şer, kozikên mîranîyê terk nekirîye. Yên ku hertim pişt lê şikenandîye pêşengên wî

û yên ku li ser navî wi têkilî meşandine. Vana ew li nivê rê hiştêne û îxanet kirine..

Yên ku îro dibêjin Netewa Kurd ji vî şerî eşiyaye û westîyaye, ew ne rast dibêjin. Ew heqîgeta xwe û rûreşîya xwe dike stûyê Netewa xwe û xwe wusa dide xapandin. Dirok şahidê vî netewî û berxwedanên wî ne. Ev sedsale ku çek ji dest neketîye û her ku bi ser hev de hatîye û ji xwe re pêşengek bi berhev xistîye serî hildaye. Li ber xwe daye. Teslîmî dijminê xwe nebûye. Evên ku westîyane û dixwazin rawestin, divê ji rêka xeta berxwedanê xwe bidin alî û ji xwedanê şer re, ji şervanên bê nav re nebin kort û kelem. Li nav lingên şervanan negerin. Nebin canbaz û delalê doza milletekî û xwîna dehsalan nedin firoştin.

Vekirina vê girêka kor ne di standina çend mafên çandî de ye. Em giştik baş dizanin ku birîna me perçebûna me ye. Netewa Kurd bi buhayîyek pîr hêja xwe gihandîye vê merhelê. Li ser navê wî hêzên çekdar hatine sazîkirin û berhev bûne, şerê xwe didomîn in. Vekirina girêkê ne ku piştî van birîn û gavên mezin bi Tirkan re yekîtiye. An jî belavkirina hêzên çekdarî ye. Vekirina vê girêkê di yekîtiya hêzên radikale de ye. Di konsensûsek netewî deye. Eger ku Kurd dev ji metequlekên dijminan berdin û giraniyê bidin meselên xwe û ji bona ku meselên nav xwe halbikin bi hev re rast bin û ji dilve li ser vekirina vê girêka kor bisekinin wê bêtir xwe di qada dinê de bidin nasîn. Rêça rizgarîya Kurdistan

dudirêjê. Divê di ênîyek ku bikaribe dudirêjîya vê rêçê bihûne û vî barê giran hilgire û hetanî dawiyê bibe û bête honandin. Di nav beşan de li ser vê bernameca dudirêj li hevbikin. Ji hev re nebin kelem û birînan di hev de venekin.

Dijmin wê herdem

lîskê xwe û dek û dolabên xwe bigirîn e. Divê em neyên lîskên dijmin. Ji bona ku em neyên lîskên dijmin jî divê ev yekîtiya netewî bête sazîkirin. Ev bar barekî girane û li ser milê her welatparêz û sosyalîstên Kurd e.

Wexta ku em biratîya Tirk, Arap û Farisan bi Kurdan re biparêzin, divê bingeha vê yekîtiyê hebe ku em biparêzin.. Ez dibêjim bingeha vê yekîtiyê di azadî û serxwebûna Kurdistanê de ye. Eger Tirk, Arap û Faris bê azadî û serxwebûna Kurdistan biratîy me bixwazin, ez dibêjim bingeha vê biratîyê tune ye û ji binî de jî bingeh jê ne nehiştine. Divê Kurd xwe nedin xapandin. Li ser xwîn û namûsa me kes bila bi ser de jî biratîya me nexwaze. Eger ku biratîyê dixwaze. berî her tiştî bila van ordiyên xwe ji Kurdistanê bîkşînin û dev ji van dek û dolabên xweyî liser Kurdin berdin. Hin dest bavêjin namûsa me; gundên me bombe bikin, me qir bikin, me bê azadî û serxwebûn mahacirî çola bikin; agirê me bitefinin, hin jî birayên me bin. Na em vê biratîya wusa qebl nakin..

Çepên Tirka sih sali bi me daketin û nedhiştin ku rûheki netewî yê veqetandinê bi me û hêzên me re çêbibe û bête honandin. Bi piranî rêzanînen me çepên Tirka hinbêz dikirin û ew tanîn Kurdistanê û li Kurdistani bi cîh dibûn. Kurden Elevî Kurdîya xwe red dikirin xwe bi navê çepitîya Tirkan xwe enternasyonalist dihesibandin. Ew kesên ku di nav van hêzande cîh digirgirtin ji hêzên Kurd re digotin "burjiwa" yan jî "neteweperes". Belê ev kesana îro li ser van kurûyên komara Tirk dixwazin dîsa ewqas xwîn, hilweşandin û mahacirîyê ji bir bikin bibin bira. Heger ku Tirk di biratîya xwe de rast bana û ew ne perçek ji perçê siyaseta Osmanîya be; ev deh sale ku li Kurdistanê kevir li ser kevir nemaye. Ji bona çî ev bira li dij vê dernakevin. Ji

GİRÊKA KOR : KURDISTANÎ

bona çî rojekê li dij vê kujtin, talankirin, mahacirkirina Kurdistanîyan ji dilve gavek biratîyê ber bi Kurdistanîya ve navêtin. E min ez wek Kemal û Orhan xwe naxaphîn im. Ki ji dilde birayê minbe ez jî birayê wî yên şevê reş û rojên dijwarim. Wextaku em li dîroka berxwedana Kurdan mêze bikin tiştek derdikeve pêşîya me; ev herdem hatiye xebitandin. Ev ji dema ku çih li dijmin teng bibe, behsa mafê Kurdan dike. Dibêje "heqê we heqe", "emê çarekê ji were bibîn in". "belê hûn jî hinekî rawestin û dev ji dijminanîya dewletê berdin". Ev pirsana di sedsaliya Kurdan de li her beşê Kurdistanê hatiya pêşîya berxwedanê û gellek derban jî Kurd bi van galgala hatin xapandin. Iro jî banga ewên ku dixwazin şer bisekinin û hêzên çekdar bêtin belavkirin raya wan û raya Komara Tirk yeke. Herdu Hêz jî xizmetê ji tiştekî re dikin. Ew jî hilweşandina berxwedanê û teslimbûna Kurda ye. Ji berî bîst salande hetanî îroj mêtîyê Kemal, îro jî Orhan û yên wek wan xizmetê ji vî tiştî re dikin. Yen Ku berxwedana Agirê di çilê reşde, di nav berfê de bê xwedî hiştin û ev kesana xizmetê ji yek tiştî re dikin. Helbet emê ji bona mafên xwe yên çandî jî bixebitin. Di pêvajoka tekoşîna mede çî qezenc bèn pêşîya me emê bistînin û bidin xebitandin. Belê ticarî em dev ji kozikên şer bernadin. Divê em ticarî çekê xwe yên xebatê nedin dijmin û xwe bê çare teslim nekin. Li henber dijminên bê eman stara Kurdan çekdarîya wane. Eger Kurd çeka deynin mazota wan jî diqede. Garantiya azadî û serxwebûna Kurda û Kurdistan di hêzên çekdarî de ye. Ev tişt waye...

Belê wexta ku hilek Kurda çeka dide xebitandin. Dijmin har dibe û bi wan dikeve. Belê hila nerm, ya ku dijî çihêbûn û şerê çekdarîye nêzî xwe dikê. Hinbêz dike, baskê wan dixê bin lingê xwe, kêrê dixê destê xwe û ji wan re dibêje "bi me re li dij van bisekinin". Iro yên ku aşitîyê û sekinandina şerê çekdarî diparêzin. Yên ku dixwazin kozikên berxwedanê bèn belavkirin di vê armancê de ne. Belê, dixwazin ku kefenîkî ji TRNK re bidirûn û lêkin. Xwedîyê kefen û yên ku kefen dide dirûnê dijminê netawa Kurde. Lê yên ku dixwaze wî kefenî malmîrat li Netewa Kurd bike û bêje "lê bimbarek be, çîqa li te tê" evana jî yên mîna Kemal û Orhan in. Komara Tirk vana ji bona peyvek usa daye hêlekê û wan diparêze. Belê ewan û Komara Tirk vê darbê tiştek ji bir kirine!.. Netewa Kurd nemirîye.. Ev netew zinde ye. Serokên Kurdistan, şervanên Kurdistan ne deh-bîst kesin; bi hezaran e. Ew çend mejiyên ku li meyxa nê Awrupa terbiye bûne, Quweta ku karibin vî tiştî binerd bikin tuneye. Divê Netewa Kurd zanibe, evên ku derketin Awrupa bi salan van deran man pir anîyên wan li gora bermanên Dewletên Awrupa û fêdeyên di rêzanînê wan de çih girtinê. Li Kurdistan armanca van kesan pêkanîna bernamecên dewletên ku lê bicîhbûn e. Yên ku bingeh li Almanîya çêkirin li gora rêzanîna Elemanan, yên ku li Fransa bicîh bûne li gora rêzanîna Fransîza; yên ku li swed û dewletên din bi çih bûne ji li gora rêzanîna van dewletan ji xwe re rêzanîn ji xwe re kirine kar û bar. Kes ji Kurdan tiştekî napirse û nabêje gelo "Kurd çî dixwazin", "gelo xwestin û armanca Kurda çî ye". Her kes xwestin û bernamecên xwe dixê pêşîra Kurdan û dibêjin "ji vê şûn de tu çare ji we re nemaye".. Bele ne usaye: Çare heye û wê vê derbê netawa Kurd birîna xwe derman bike, belê ne bi tûtunê û jî bi dermanê şêx û mela. Wê bi zanistî û bi îmkanetên xwe, bi dînamizma xwe derman bike. Wexta ku em li ser van dewletên ku ji hatinên Kurdistan xwedî parin bisekinin divê em proja GAP ê jî ji çava bi dîr ve nehêlin. Ji ber ku sermîyanê proja GAP ê sermîyanekî navnetewî ye. Parastina vî sermîyanî bi TRNK ve girêdayî ye. Ev dewletên ku sermaye xistine GAP ê garantîya ser-

mîyanên xwe dixwazîn. Ne li gora mafên mirovatîyê, an jî xwedî heqîya pirsgerêka Kurdistan; li gora fêdeyên xwe û li gora qezencên sermîyanê ku wê li GAP ê bi çih bibe rawestê distînin. Piştgirîya dewletên qolonyalist dikin. Li gora bernameca dijminên Kurdistan terefê xwe digrin û bi pirsgerêka Kurdistan eleqeder dibin. Ji xwe re merivan çêdikin û di nav TRNK de li gora bernamecên xwe rêzanînê dimeşînin.

Dive TRNK û hêzên wê bi giranî li ser proja GAP ê bisekinin. Ji ber ku ev proje ji bona fetisandina TRNK û hêla wê azadî serxwebûnxwazîyê ye Statuya Kurdistan û proja kontrolkirina Kurdistan ya nû eve. Proja GAP ê, ji Kurdan re proja qolonîyek modern e. Efsarekî nû ye, ji Kurdan re. Eger li Kurdistanê ev proje bi serkevi wê dijminê me derba mezin bi vê serkevtinê li me xîn e. Divê em di vê demê de diqatê bikşînin ser vê gireka hêla GAP ê jî.

Belê girêka kor, KURDISTAN: Vekirina vê girêkê di ênîyek netewî de ye. Di yekitîyek netewî de ye. Di xor kirin û parastina hêzên çekdarî de ye. Di bawerîya Kurdistanek azad, serbixwe, yek û demokratî de ye. Dive Kurd ne bi biyanîyan, xwe bi xwe bawerbin.

Baverîyê bi dînamizma xwe û bi netewa xwe bîn in. Vekirina vê girêkê di vê bingehê de ye.

Divê em di jiyana xwe de ji Kurd bin û bi Kurdî bijîn. Tirkî, Erebi û Farisî ji jiyana xwe derxînin. Wexta ku hêlek Kurda nexwaze ji Tirkan biqete, ev sebebek vê heye. Ne tiştekî berbihewa ye. Tirka em eşandinê. Ev eşandin ne hew tenê kujtin û talan kirin e. Çand û hêjayîyên me jî ji destê me derxistine, em bê ziman û çand hiştine. Esas darba mezinî ku li me ketîye ji eve. Ne kuştin û talankirine. Tiştin hene em karin zu dewsa wan tijî bi kin. Belê çand, urf û adet zû bi zû dewsa wan nayê dagirtin. Netewek ku hêjayîyên wi yên ku xwe pêd bide naskirin ji destê wî bèn derxistin ew nêzîkî kê be, xwe ji wan dide heslbandin. Îro mîrzeyên me jî di vê rewşê de ne..

Divê em bi her hawayî xwe ji dijminê xwe çihê bibînin. Di vê de pêşî qanîh bibin ku em nebêjin "de ku Kurd bixwazin jî ji Tirka nikarin biqetin û çihê bibin". Ev bawerî di vê vekirina girêka kor de xwedî tenek mezine. Kinga em bi her cûrî xwe ji dijminên xwe cûda bikin, berî ku em axa welatê xwe cûda bikin ruhê me ji yên dijminên me bêt weqetandin, wê demê wê bingeha cûdabûna welat û sazkirina dewletek serbixwe ji bê qadê. Iro bawerîya Mîrza Kemal û Mîrza Orhan û yên ku wek wan difikirin ji bingeha Tirkayîyê tèn. Çanda wan û ruhê wanî ku bi wê şekil girtine, hevaltîya wan bi derbekêre ji Kurdan bêtir bi Tirkan re ye. Ev ji wek mîqnatêzê wan ber bi Tirkan de dikişîn e. Ne dilwazê cûdabûna Tirkî ne. Efendîyên wan naxwazin. Divê bi a efendîyên xwe bikin ne bi rastiya Kurd û Kurdistan...

**EM NAXWAZIN
BIN ZORBAZI !**

**ASKERI
İŞGALİ SON !**

F.Şiyar

*ABD'den Moskova'ya, Brüksel'den Stockholm'e kadar dört
bir yanda yeni bir siyasal özne;*

KÜRDİSTAN DİPLOMASİDE !

Kürtlerin çok ender yakalayabildikleri bir konjonktürdü. Dolayısıyla Kürtlerin/Kürdistan'ın kaderi hep onlar adına "başka birilerinin" konuştuğu, başka birilerinin karar verdiği platformlarda alındı, Kürtlerin kaderi kendilerinin taraf olmadığı anlaşmalar çizildi.

Sevr ve **Lozan** arasındaki en önemli ayırım, biricisinde Kürt ve Ermeni tarafları görüşmelere katılmış ve temsil edilmişken; Lozan'da ne Kürt ne de Ermeni'lerin bulunmayışdır.

Kürtlerin Ankara hükümetince ortak temsil edildikleri iddia edilmişti. Ermeniler sonradan SSCB'ye katılacak olan Erivan Hükümetiyle yapılan ikili anlaşmalarla devre dışı kalmış oluyordı.

Kürdistan'ın dört parçaya bölünme uhdesindeki çömürce statüsünün teskil

Kürtçe konuşan memurların alınması zorunluluğu" vardı.

Bu hukuksal dayanak daha sonra Irak sömürgeciliği ile **Barzani** önderliğindeki ulusal hareketin pazarlığında temel metinlerden birini oluşturacaktır. 1971 yılında Bağdat rejimi ile KDP arasında varılan "Özerklik Anlaşması" 1932'deki bu prensiplerin içini doldurmakta ve biçimlendirmektedir.

Mehabad'da Boğulan Bağımsız Devlet....

II. Emperyalist Paylaşım Savaşında dünyanın statükoları alt-üst olup sınırlar yeniden belirlenmeye başlandığında Kürtler için yeni olanaklar da doğmuş oldu.

İran ve Irak'ın, müttefik İngiliz ve SSCB birliklerini işgal edilmesi Kürtlerin Güney ve Doğu Kürdistan'da ulusal örgütlenmelerini geliştirmelerine de uygun bir zemin yarattı. Alman faşizminin yenilmesi ve birçok ulusun yeniden bağımsızlığına, özgürlüğüne kavuşması şansını yakaladığı 1945 yılı; paylaşım savaşının bitimiyle birlikte **Mehabad Kürt Cumhuriyeti**'nin kuruluşunu da müjdeledi.

Gadî Mihamed Başkanlığındaki ilk Kürt Cumhuriyeti'nin ömrü Azerbaycan'ın ki gibi ancak bir yıl sürebildi. İç örgütlenmelerin yetersizliği, politik hatalar ve belki başka olumsuz birçok faktör sayılsa bile **Mehabad Cumhuriyeti**'nin yıkılışı uluslararası diplomasiyle yakından ilgilidir.

Dünya dengeleri yeniden oluşturulur ve nüfuz bölgelerine ayrıştırılırken tepelerde bir yerlerde Kürtlere biçilen bir rol yoktu çünkü...

Önce **Yalta** ve daha sonra da **Postdam** ve **Tahran**'da **Rosvelt**, **Churchill** ve **Stalin** tarafından parafe edilen bu güç dengelenmesinde İran, ABD ve İngiltere hegemonyasına bırakılıyor ve Mehabad ve Azerbayca İran'ın "iç meşalesi" olarak ölüme mahkûm ediliyordu.

Kürdistan'lı sosyalistler bir süre SSCB -ve tabii ki Stalin'in tavrını- "Ulusların Kendi Kaderini Tayin Hakkı", "enternasyonalist dayanışma" veya "ulusal kurtuluş mücadelelerinin desteklenmesi" gibi ilkelerle sorgulamaya çalıştılar. Kimileri bu tavrı ilkelerle bağdaştıramayıp eleştirirken; kimileri de "daha çok komünist olmak için" Mehabad parçasının bütüne feda edilmesinde Stalin'in haklı olduğunu, Mehabad önderlerinin de pek öyle matah birşey olmadığını falan savundular...

Oysa bu "pazarlıklarda" geçerli olan "ilkeler", "erdemler" falan değildi. Ne SSCB, ne de ABD ve İngiltere için küçük ve ezilen bir ulusun bağımsızlığı İran, Irak'a ve Türkiye'ye egemen olmaktan daha önemli değildi.

Hepsi bu...

Mehabad, arkasında önemli siyasal deneyimler bırakmasına rağmen diplomasi alanında ki kalıcı bir "uluslararası metin"de bile yer almamıştı.

Güney Kürdistan'da Savaşlar

KDP'lerin örgütlenmesi ve ulusal mücadelenin siyasal alt-yapısını oluşturan koşulların ardından 1958 yılında Irak Monarşisinin "Milliyetçi Arap Subayları" tarafından devrilmesi **Barzani** önderliğindeki savaşımın başlaması için de önemli bir başlangıç olmuştur.

Aslında bu Arap-İsrail gerginliği içinde İngiltere-ABD nüfuzunun kırılarak SSCB etkinliğinin Ortadoğu'da artmakta olduğu bir döneme de denk düşmekteydi. İngiltere etkisindeki Irak Monarşisinin devrilmesi ve bu anlaşmada Kürtler ve Arap milliyetçileri arasında geçici bir bahar havası yaratılmasına da bu, çok geçmeden günümüze kadar süregelen bir ulusal savaşımın da habercisi oldu.

Başlangıçta Kürt ulusal hareketine göreceli bir "hoşgörü" tanıyan SSCB diplomasisi ise Ortadoğu'da Baasçı Arap Milliyetçiliğine dayanan bir politikaya ağırlık verince yollar bir süre sonra ayrıldı.

Güney Kürdistan'daki savaşımın kazandığı en önemli deneyimlerin başında, uluslararası diplomasi alanına taşınması ve sınırlı da olsa lobilerin oluşturulması olmuştur. Londra, Paris, Stocholm gibi Avrupa başkentleri İran ve Irak KDP temsilciliklerinin, kültürel ve siyasal faaliyetlerinin alanları olarak belirmeye başlar. Gerek uluslararası sivil ve resmi kuruluşlar, gerekse hükümetlerin belli seviyelerdeki diplomatik temsilcileriyle ilişkilerin kurulmaya başlaması da bu dönemdedir.

Kürt Diplomasinin Kendini Vuran Silahı; Başka Parçanın Kürdüne Karışmamak;

Diplomasinin ayakları "dost" ve "düşman güçler" ile "elverişli durumlar", "siyasal ekonomik kozlar" üzerine kurulur genellikle. Kürt ulusal hareketinin en önemli handikapı ise, dört bir yanı ile kendisini sömürgeleştirilen devletlerle çevrili olmasıdır.

Ulusal demokratik hareket, iç politikada zaman zaman o ülkenin ilerici devrimci ve sosyalist hareketlerle "ittifaklar" kurmuş, ortak mücadeleler yürütmüşse de; tüm bu ittifaklar, "sosyal-şövenizm" belasıyla sakatlandığından kısa zamanda ulusal harekete kendi burjuvazilerini tercih ederek ayrılmıştır. Sömürgeci devletin sınırları içine hapsolmayı belirleyen diğer bir etkende, dört sömürgeci devletin, diğer parçalardaki

Kürt ulusal hareketi için ortak tavır almalarıdır. Sömürgecilerin bu "kutsal ittifakı" bugün de kural olarak yerindedir.

Böylece her biri kendisine beladan uzak tutmak kaygısıyla diğerinin Kürt ulusal muhalefetine destek vermemek, ya da kıskırtmak konusunda, sırası geldiğinde ezmek için sürekli bir bağlaşıklık göstermektedir.

Kendisine çıkar kapısı bulmakta zorlanan Güney'deki Kürt ulusal hareketi **düşmanlarını azıtmak kaygısıyla**, diğer parçalardaki Kürt hareketlerine karışmayarak, kendini izole ederek sömürgecilerin bu ittifakını kıskırtmamayı ya da gedikler açabilmeyi ummuştur. Düşmanlarını çoğaltmamak ve hedefi küçültmek bakımından bakıldığında anlaşılabilir bulunan bu tavır Kürt diplomasininin kırk yıllık bir çizgisi ama kendi kendisini vuran bir çizgisi halinde işlemeye de devam etmiştir.

Örneğin, KDP ve YNK'nin TC'nin düşmanlığını çekmeme, hatta dostluk ve güvenini kazanma çabalarında bu kaygı anlayışını buluyoruz. İran içinde aynı diplomatik çizgi geçerlidir. İran KDP'nin de benzer bir ilişkiyi Irak ve TC ile ve yine benzer kaygılarla yürüttüğüne tanık oluruz.

Bu çizgi, sonuç olarak Kürt ulusal hareketlerini trajik olarak karşı karşıya getirmektedir. Örneğin, Kuzey Kürdistan'da devletin fiili saldırı ve katliamları sürerken Ankara'da **Barzani** ya da **Talabani**'nin ağırlınıyor oluşu, ulusal hareket kitlesi ve kadroları içinde derin sarsıntılar yaratmıştır.

Bu durum halen de tartışılan bir "reel politika sorusunu" dayatır Kürtlere; **Bir sömürgeci güce dayanarak, başka bir sömürgeci güce savalabilir mi?**

Başka bir sömürgeci güce dayanmak, ya da diğer parçalardaki ulusal hareketler aleyhine işbirlikleri geliştirmek sanırız, hiçbir Kürt ulusal demokratik örgütünün tercih ettiği bir yol değildir. Ama zaman zaman her birinin istemeseler veya sürüklenseler bile bu tür pozisyonlara düşerek, hem kendilerine hem diğer parçalardaki hareketlere zarar verdikleri de bilinen bir gerçek.

Bu anlamda, diğer sömürgeci devletlerin hisşını çekmemek üzere onlarla dost geçinme politikasının; kaderi kaçınılmaz olarak birbirine bağlı olan Kürt ulusu/Kürdistan'ın her bir ögesini kaçınılmaz olarak ters etkilemekte kendi kendini vuran bir silah haline gelmektedir.

Bütün parçalardaki Kürt hareketlerinin ortak politika ve davranış içine girmeleri tezi, sürekli olarak bütün sömürgecileri aynı ayda ve ortak davranışa kıskırtacağı gerekçesiyle **akılcı** ve **gerçekçi** bulunmamıştır. Normatif ve geçici olarak doğru gibi görünen bu tez, Kürt diplomasininin de paradoksu ve handikapını oluşturur. Bu fasit dairenin kırılabilceği ve sömürgecilerin kutsal ittifakının bozulup, aralarındaki çelişiklerden yararlanılabileceği koşullar hiç olmadı mı?

Sömürgeci Devletlerin Çelişmeleri

Kürdistan söz konusu olduğunda kenetlenen sömürgecilerin iç çelişmeleri olmaz mı? **KUKM** bundan reel biçimde yararlanma, kendini geliştirme olanağı bulamaz mı?

Kuşkusuz sömürgeci devletlerin aralarında da keskin çelişmeler ve çıkar çatışmaları bulunmaktadır. Bunun en yakın örneği İran-İrak ilişkileridir. İran ve Irak arasındaki çelişmelerde, hem bu ülkelerdeki ulusal hareketlerden yararlanmayı, hem de ulusal hareketleri kendi lehlerine hareket ettirmeye çabalamışlardır.

Fakat tıpkı **1974 Cezayir Antlaşmasında** olduğu gibi, Şattularap konusunda Irak ve İran'ın anlaşması iki devletin çıkar çelişmelerinden yararlanma üzerine kurulu cepheyi bir kaç gün içinde boğmuştur. 1975'de **KDP**'nin ağır yenilgisiyle

sonuçlanan bu süreç; hem sömürgeci devletlerin aralarındaki

çelişmelerinden yararlanılabileceğini ama hem de bunun tehlikeli bir içerik de taşıdığını göstermesi açısından öğreticidir.

Yine aynı deneyim, böylesi saldırılar karşısında parçalardaki hareketlerin birbirleri için korunak ve güvence olduğunu da göstermiştir.

1980'de başlayan İrak-İran savaşı da on yıl boyunca böyle bir zemin sunmuştur. Fakat bu süre içinde KDP, YNK ve İran KDP arasındaki ilişkiler ortak bir strateji çizmek bir yana, karşılıklı çatışmalar temelinde yürüdüğünden, İran-İrak savaşı Kürt ulusal hareketinin fazla bir kazanım sağlayamadığı; fakat savaşın tahribatından da nasibini alan bir talihsizliğe uğramıştı.

Ancak, İran-İrak savaşının son yıllarında Kürdistanî Cephe'nin kurulması bugüne ulaşan fiili durumun maddi zeminin yaratabildi.

Yine de savaş süresince ulusal güçlerin hem birbirleriyle hem de sömürgeci güçlerle ilişkilerin tahlil edilmesi çok önemli sonuçlar edinmemize yararlı olabilir.

Kuzey Kürdistan'daki Silahlı Mücadele ve Kürt Cephesinde Değişen Dengeler

1984'de Kürdistan'da silahlı gerilla hareketinin başlaması ve PKK'nin hem Kuzey'de hem de Lübnan-Suriye hattında bir faktör olarak ortaya çıkması, dengeleri kuşkusuz Kürt ulusal demokratik hareketi lehine değiştiren bir olgudur.

Kürt diplomasisini boyutlandıran bir temel etken ise, 12 Eylül 1980 sonrası Avrupa ve Ortadoğu'ya çıkan siyasi mültecilerin, sorunu hemen hemen uluslararası platformlara taşınması, enforme etmeleridir. Böylece Avrupa'da Türkiye aleyhine oluşan muhalefetin temel unsuru haline gelen Kürt aydınları ve siyasi mültecileri aynı zamanda çok uzun zamandır, ihtiyacı duyulan ama bir türlü gerçekleştirilemeyen uluslararası ilişkileri de pekiştirmiş olduklar.

Çeşitli Kürt dernekleri, kültürel faaliyetler, Kürt Enstitüleri, Basın-yayın faaliyetleri bu işin önemli bir boyutunu oluşturur. Hemen her biri siyasi örgütlenmelerin merkezi düzeylerinden bulunan, kültürel ve siyasi bakımdan donanımlı bu kadroların yaptığı enformasyon Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesi lehine sadece siyasi oluşumlar nezdinde değil, toplumlar nezdinde de sempati yaratmıştır.

Avrupa'da bir kaç kez düzenlenen uluslararası Kürt konferanslarının organizasyon ve katılım düzeyleri Kürdistan sorununun "enternasyonalize" edilmesinde etkin bir rol oynamışlardır.

Uluslararası Kürt Konferansının Eleştirisi; Hem Uluslararasılaşma Hem "Avrupa Çözümü..."

Kürt sorununun enternasyonalize edilmesindeki rolleri açısından 14-15 Ekim 1989 Paris Kürt Konferansı ile 15-17 Mart 1991 Stocholm Kürt Konferansı özellikle anılmaya değer.

Paris Kürt Konferansı, katılımı ve çerçevesi itibarıyla resmi olmasa da, birçok ülkenin parlamenter ve siyasi örgütleri düzeyinde katıldıkları ilk **ULUSLARARASI KÜRT KONFERANSI**'dir.

Konferansın temel karakteristiği ise, Kürt sorununun "Ulusların Kendi Kaderini Tayin Hakkı (Self-determination)" ve "ulusal bağımsızlık" ekseninde değil, "insan hakları ve ulusal-kültürel kimlik" kapsamında tartışılmış olmasıdır.

"İnsan hakları ve ulusal-kültürel kimlik", Kürt/Kürdistan sorunlarının bundan böyle uluslararası düzeyde sadece bu düzeyde meşruiyeti bulunacağı mesajını da vermiştir. Bir bakıma hem sömürgeci devletlere hem de Kürt ulusal kurtuluş örgütlerine/hareketlerine üzerinde **uzlaşmaları** önerilen bir ortak payda sunulmuş olmaktadır.

Kürdistan siyasi örgütlenmelerinin katılmadıkları bu toplantı, sorunu enternasyonalize etmesi ve sömürgeci devlet politikalarıyla da çelişmesi nedeniyle İran, Irak ve özellikle Türkiye tarafından büyük bir tepkiyle karşılanmıştı. Ne varki Türkiye'nin Avrupa ve ABD tarafından bundan böyle karşılaşılabileceği diplomatik baskıların eksenini de Paris Kürt Konferansı'nda belirlenmiş oluyordu.

Burada daha sonra Türkiye tarafından da parafeye edilecek olan "Yeni Dünya Düzeni" siyasi ilkelerini deklere eden **Paris Şartı** ile uluslararası **Paris Kürt Konferansı**'nın konsensüsünün paralellik arzettiğine dikkat çekmek gerekir.

"Yeni Dünya Düzeni"ne uyarlı fakat, daha çok Avrupa modeli diyebileceğimiz bu çözüm; Kürdistan ülkesi üzerinde sömürgeci devletlerin egemenlik haklarını saklı tutarken; Kürtler için "siyasal haklar" yerine "kültürel haklar" ikâme etmektedir.

Fiilen katılmasalar bile Amerikalı Senatör **Edward M.Kennedy**, Sosyalist Enternasyonal Başkanı **Willy Brandt**, Avusturya eski Şansolyesi **Bruno Kreisky**, Avrupa Konseyi Genel Sekreteri **Catherine Lalumirre**, İtalyan Senatosu Başkanı **Giovanni Spadolini** ve Sovyet Bilimler Akademisi Üyesi

Andrey Sakharov; Konferansa bizzat katılan ABD Büyükelçisi **William Eagleton**, ABD Senatosu Dışişleri Komisyonu Başkanı **Claiborne Pell**, Britanya Parlamentosu İnsan Hakları Grubu başkanı **Lord Avebury** gibi uluslararası politikada ağırlıklı olan daha bir çok ismin Konferansa sundukları mesaj ve tebliğler; ortaya çıkan politik meselenin önemini artırmaktadır.

Konferansın örgütlenmesinde ve ev sahipliğinde Fransa Özgürlükler Vakfı Başkanı **Madam Mitterand** ile Paris Kürt Enstitüsü Başkanı **Kendal Nezan**'ın rolleri ile, Prof.**Kadir Nadirov** başkanlığında bir Kürt delegasyonunun katılımına olanak vermesi ile SSCB'nin tutumuna vurgu yapmak gereklidir.

Paris Konferansı **KUKM**'nin sadece "ulusal kültürel kimlik" düzeyinde tutulması için politik baskılara bir referans olması ve Kürt örgütlerinin meşruiyetlerini de bu çizgi ile belirlenmeye çıkış noktası yapılmak istenmesi gibi olumsuz yanlarıyla birlikte, Kürt diplomasisi için de önemli görülmesi gereken bazı kararları da deklere etmiştir.

Bir sömürgeci güce dayanarak, başka bir sömürgeci güçle savaşılabılır mı?

Başka bir sömürgeci güce dayanarak, ya da diğer parçalardaki ulusal hareketler aleyhine işbirlikleri geliştirmek sanırız, hiçbir Kürt ulusal demokratik örgütünün tercih ettiği bir yol değildir. Ama zaman zaman herbirinin istemeseler veya sürüklenseler bile bu tür pozisyonlara düşerek, hem kendilerine hem diğer parçalardaki hareketlere zarar verdikleri de bilinen bir gerçek.

Örneğin, Konferansın "Nihai Karar"ında "Kürtlerin" isim verilmeksizin "birkaç ülke tarafından parçalanmış bir halk" olarak tanımlanması ile, "Birleşmiş Milletlerin Genel Meclisi"nde ve bütün belli başlı uluslararası mercilerde gözlemci sıfatını elde etmek amacıyla, Kürt halkının tümünü temsil eden bir örgütün hemen kurulmasını tavsiye" etmesi ve **Sakharov**'un inisiyatifi ile BM'de Kürtlerle ilgili özel gündemli bir oturum çağırısı yapılması bunlardan en önemlileridir.

Kürtlerin tümünü temsil edecek bir örgütlenmeye yapılan vurgu, bugün için de acilliğini korumaktadır. Böyle bir örgütlenmenin "gözlemci" statüsüyle BM'ye önerilmesi de benzeri durumlar da olan ulusal kurtuluş mücadeleleri için de (örneğin FKÖ) izlenmiş bir yoldur.

Konferansa egemen olan siyasi ruh "Avrupa sosyal-demokrasisi"dir. Bu politik etki, ondan sonraki yıllarda Avrupa'da politik mülteci olarak yaşayan örgütleri ve Kürt aydınlarını belirlemekte önemli bir işlev görmüşlerdir. Hemen hemen hepsi "Marksist" söylem veya çizgilerden gelen örgüt ve aydınlar politik söylem ve taleplerini bu "Avrupa sosyal-demokrat çözüm"ü ile uyumlaştırmaya özen gösterdiler.

Körfez Müdahalesi ile güç gösterisi yapan Koalisyon Devletlerinin "Yeni Dünya Düzeni" esprisi Türkiye'de **Özal** yönetimi ile eklenme olanağı bulunduğu, Paris Konferansı hedeflerinin uygulanabilirliği yolunda bir iyimserlik havası esmesine yardımcı oldu.

Fakat Türkiye'den çağrılı olarak katılan 5 parlamenter, grup kararı dışına çıktıkları ve Türkiye aleyhine bir konferansa katıldıkları için Sosyal-Demokrat Halkçı Parti'den ihraç edilmeleri; Türkiye'de sosyal-demokrat Kürtlerin de "ayrı" örgütlenmelerinin fitilini ateşlemiş oldu.

Hem sosyal-demokratları bölmek, hem de Kürt hareketini legal-yasal düzlemde kontrol edebilmek için **Özal** döneminde hoşgörü ve hatta teşvik gören **HEP** deneyimi; kısa sürede bütün hesapları bozacak derecede kitleleşti ve radikal eğilimlerin güdümüne girdi.

Paris Kürt Konferansı'nı Rus Kürdolog **Lazarev** şöyle özetliyordu:

"Sevr, umut; Lozan, yenilgi; Paris, yeniden dirilen umuttur."

Lazarev'in Paris Konferansı'ndan edindiği "umut" yerini, hayal kırıklığına bırakmış olmalı. Çünkü, SSCB delegasyonu adına önerdikleri "Birleşmiş Milletlerin tüm Kürt halkının sorunlarını tartışacağı özel gündemli toplantı" bir türlü gerçekleşmediği gibi; daha sonraki yıllarda Avrupa Konseyi "Kürt Ulusunun Kendi Kaderini Kendisinin Tayin Etme Hakkını kullanabilir bulmadığı" yolunda ki bir karar tasarısını onaylamakta geçikmedi.

Stocholm Kürt Konferansı: Bütünlüklü Ulusal Temsil İçin Bir Deneme...

3 yıl sonra Stocholm'da toplanan Konferans ise daha çok ulusal eksenlidir

ve bütün Kürt siyasal örgütlenmeleri, tüm Kürdistanî sivil örgütlenmeler ve Kürt dostları kapsamaya çalışılmıştır.

Stockholm Konferansının ortak belgeleri Paris'inin aksine "Avrupa" değil, "Kürdistan eksenli" çözümleri ortaya koymasından dolayı son derece önemlidir.

Dört parçanın tümünü ilgilendiren kararlar alan konferansa; **TEVGER, PRK/Rizgarî, TSK, KAWA, Têkoşîna Sosyalist, KÎP, T-KDP, Ala Rizgarî Birlik Platformu, KUK** imzalı olarak katıldılar.

Sevr'e atıfta bulunarak, Lozan Barış Antlaşmasının Kürt ulusunun ulusal haklarını ortadan kaldırmış olduğuna işaret eden tüm sonuç bildirgeleri; Kürt ulusunun bölünmüşlüğüne rededen; Kendi Kaderinin Tayin ve bağımsız devlet kurma haklarını temel alan görüşler dile getirmiştir.

27 Maddelik "**Kürt Halkının Hakları Bildirgesi**"; "Oluşacak egemen bir Kürt devletinin yaratılmasıyla Kürdistan'ın tam ulusal kurtuluşu, komşu halkların da diktatörlük, şövenizm ve ırkçılık belasından kurtuluşu ve kendi hükümetlerinin demokratizasyonu için gerekli koşulların" olduğunu vurgulayarak, "Kürt halkının kendi geleceğini belirleme hakkının özgürce kullanılmasının zorunlu koşulu, askeri ve polisye tüm baskıcı ve işgalci güçlerin uluslararası denetim altında Kürdistan'dan çekilmelerinden geçtiğini" belirleyerek de askeri işgalin kaldırılması çağrısında bulunmuştur.

"Çekiç Güç"le KUKM'yi paralel gösteren ve TC-Irak gibi sömürgeci devletlerin bu güçten "rahatsızlıklarını" anti-emperyalizm gibi satmaya çalışanların yaklaşımları gerici-şöven yaklaşımdan başka bir şey değildir.
"Çekiç Güç" veya onu belirleyen ABD, esas olarak Bağdat'ın faaliyetlerini kısıtladığı gibi, bir bütün olarak Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesini de denetim altında tutmaya, sınırlandırmaya çalışmaktadır.

Güney Kürdistan'da "De-Facto"....

"De-facto", fiili bir durumun mevcut yasalar ve uluslararası sözleşmelere rağmen meşruluk ve geçerlilik kazanmasıdır. Yasal düzenlemeye, objektif halinin çeliştiği; ama yasal durumun hayata uygulanmadığı haldir.

Körfez savaşı sonrasında Güney Kürdistan'ın durumu ancak "de facto" olarak izah edilebilir. Çünkü, yasal olarak Irak'ın egemen sayıldığı bir bölgede artık Bağdat'ın tüm askeri ve siyasal faaliyeti askıya alınmış olmaktadır.

Buna karşılık özerk Kürt yönetimi kendi bütün meşru kurumlarının oluşturmasına rağmen; henüz uluslararası hukuki güvencelerden yoksundur. Buna karşılık Birleşmiş Milletler'in mülteciler sorunu üzerine aldığı karara dayanak yapılan "Bağdat'ın saldırı ihtimaline karşı" Çekiç Güç tarafından fiili olarak korunmaktadır.

Bu da Güney Kürdistan Kürtlerine, "saldırı ve imha tehdidi altında olmadan yaşama haklarının, Birleşmiş Milletler" veya "Koalisyon Devletlerince garanti edilmekte" oluşuna dair hukuksal bir dayanak sunmaktadır.

Bu nedenledir ki, Türkiye de bu hukuksal dayanağa karşı çıkamamakta, fakat daha "tehlikeli bir hale" dönüşmesini engellemek için olgunun içinde yer almaya çalışmaktadır.

Bu "daha tehlikeli durum" kuşkusuz, Güney Kürdistan'da meşru Kürt yönetiminin Bağdat rejimi dışında tanınmış olmasıdır. Kısaca Kürt ulusunun kendi kaderini tayin hakkını kullanıya bilirdir. Dikkat edilirse, bütün yakınmalara rağmen "Çekiç Güç"ün görev süresinin uzatılması her defasında MGK tarafından TC hükümetlerine "tavsiye" edilmekte; TBMM'de her defasında "görev süresini yeniden uzatmakta"dır.

"Çekiç Güç" ve ABD....

Türkiye'de konumlanan "Çekiç Güç"ün ana işlevi, ABD'nin Kürdistan sorunundaki fiili ve askeri ağırlığını temsil etmesidir.

"Çekiç Güç"ün Türkiye topraklarında üstlenmesi ve varlık nedeni olarak Kürtleri, Bağdat yönetiminin olası saldırılarına karşı korumak ve 36.Paralelin Kuzeyine uçuş yasağını denetlemek" olarak hukukilendirilse de; bugün gördüğü ve ileride de muhtemelen biçimleneceği temel fonksiyon Kürdistan sorununa ABD'siz çözümün mümkün olmayacağı mesajıdır.

Türkiye'de muhalefetin ve basının temel itirazlarının yoğunlaştığı üç başlık

sayılabilir "Çekiç Güç"e itiraz konusunda:

1- Bölge devletleri arasında kaynatılan bir sorun artık doğrudan emperyalist devletlerin de ilgilendikleri "uluslararası" bir boyut kazanmaktadır.

2- "Çekiç Güç"ün varlığı Güney Kürdistan'da meşru bir Kürt yönetiminin kalıcılığın sağlanmasına, meşruluk kazanmasına neden olmakta, böylece kendileri için de bir model olarak tehlike altında yaratabilecek "Bağımsız bir Kürt Devleti"ne dönüşmesine hizmet etmektedir.

3- "Çekiç Güç"ün PKK'nin faaliyetlerine yardım etmekte, gerillaya manevra alanı açmaktadır."

En açık biçimiyle **Bülent Ecevit** tarafından dile getirilen bu itirazlar; "Çekiç Güç"ün süre uzatımını isteyenler tarafından da kabul edilmekte fakat; buna karşı "daha ehven bir çözüm olmadığı için" ev sahipliğine devam etmek zorunda olduklarını düşünmektedirler.

1- Türkiye Güney Kürdistan'a, **PKK** kamplarına karşı rahatça ve uluslararası hiç bir tepki olmaksızın operasyonlar yapabilmekte, bombardıman edebilmektedir. "Çekiç Güç"e ev sahipliği yapılmazsa, Güney'de Türk askeri faaliyeti son derece kısıtlanacak ve bu da Türkiye'nin aleyhine olacaktır.

2- "Çekiç Güç"ün Türkiye'de konumlanması sayesinde Güney Kürdistan'lı örgütler üzerindeki siyasi etkinlik kurmak ve bunu bir silah olarak kullanmak mümkün hale gelmektedir. Aksi takdirde Güney Kürtlerine karşı önemli bir kozdan mahrum olunacaktır.

3- "Çekiç Güç"ün başka bir ülkede konumlanması mümkün olduğuna göre, TC'nin de içinde yer aldığı bir gücün denetim ve bilginiz dışına çıkması, onu daha tehlikeli bir hale getirir ve bizi korumasız kılar. Ayrıca, "Çekiç Güç" bize **PKK**'nin askeri faaliyetlerinin kontrolü için olanaklar da sunmaktadır."

Birbirine karşıymış gibi görünen bu görüşlerden "Çekiç Güç"ün **PKK**'ye yardım ettiği" tezi hariç, hepsinin doğruluk payı bulunmaktadır. Fakat asıl doğru olan "Çekiç Güç"ün, Kürtler, TC veya Irak-Iran için değil, kendi çıkarları için orada bulunduğuudur.

De-facto durumunun öteki yüzü de Kürt ulusal kurtuluş hareketinin bu durumdan nasıl ve hangi biçimde yararlanabileceği sorusudur. Sömürgeci devletler yeni duruma uyarlı nasıl yeni pozisyonlar ve taktikler belirlemek ihtiyacı duyuyorlarsa, **KUKM**'nin de böyle bir pozisyon belirleme zorunluluğu ve hakkı vardır.

"Çekiç Güç"le **KUKM**'yi paralel gösteren ve TC-Irak gibi sömürgeci devletlerin bu güçten "rahatsızlıklarını" anti-emperyalizm gibi satmaya çalışanların yaklaşımları gerici-şöven yaklaşımdan başka bir şey değildir.

Çünkü, "Çekiç Güç" veya onu belirleyen ABD, esas olarak Bağdat'ın faaliyetlerini

kısıtladığı gibi, bir bütün olarak Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesini de denetim altında tutmaya, sınırlandırmaya çalışmaktadır.

Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesi ve kazanımları "Çekiç Güç"le ortaya çıkmamış ve varolmamıştır. Tersine, "Çekiç Güç"ün bölgedeki varlık nedeni böyle radikal ve toplumsal kaynakları olan bir hareketin olası etkilerinin kontrol etmek ve mümkünse onu kendi lehine biçimlendirebilmektedir.

Çünkü, Kürdistan ulusal demokratik mücadelesi artık sömürgeci devletleri aşmıştır.

Bu açıdan **KUKM** güçleri açısından sadece "Çekiç Güç"ün bölgedeki varlığı ve etkinliği değil, bütün "yabancı", "işgalci askeri güçlerin" varlığı ve faaliyeti de gayri-meşrudur ve karşı çıkılmalıdır.

"Çekiç Güç"e "emperyalist güçtür" diye karşı çıkma gösterileri yapmak; ama NATO'nun en büyük ordularından biri olan ve içi dışı ABD ile bir olan bir başka işgalci-sömürgeci ordunun bölgedeki varlığına karşı çıkmamak herhalde büyük bir ikiye bölünmüştür.

Ve 70 Yıllık Kürdistan Politikasının İflazı...

Türkiye için Kürdistan sorunu üç boyutta birbirine bağlı olarak içinden çıkılmaz ve gittikçe büyüyen bir hal almış, uluslararasılaşmıştır.

1- Kökü çok derinlerde duran ve tarihsel bir geçmişe sahip olan Kürt ulusal demokratik hareketi 1970'lerde Türk sosyalistleri ve demokratlarından kopuşarak; tamamen bağımsız ideolojik-siyasal eksene sahip etkin bir hareket olarak ortaya çıktı. Bir çok alanda ve özellikle siyasal örgütlenmeler olarak ayrıştı.

2- 12 Eylül sonrası siyasi mülteciler aracılığıyla Kürt sorunu, Avrupa ve Ortadoğu'ya taşındı enforme edildi. Kabuğunu kırmaya başladı.

3- 1984 yılında **PKK**'nin atılımıyla silahlı mücadele başlatıldı. TC'nin "üçbeş-eşkiye" dediği gerilla hareketi kısa sürede geniş bir kitle tabanına dayanarak, etkinlik ve yaygınlık kazandı. Türk ordusuna karşı beklenmedik biçimde büyüyen ve kitle desteği kazanan gerilla hareketi karşısında bir süre şaşkınlaşan devlet buna karşı organize olmaya başladı.

4- Gelişen gerilla mücadelesi ve depolitizasyonun kırılmasıyla Kürdistan'da 1989 yılında Cizre-Nusaybin'de olmak üzere "Serhildanlar" dört bir yanı pıtırak gibi sardı. Her gerilla cenazesi bir miting, bir şölen olmaya başladı. TC, kitleyi tamamen kaybetti.

5- Legal alanlarda ve metropoller de dahil olmak üzere toplumun geniş bir kesiminde açık, yığınsal biçimler gündeme geldi. HEP ve DEP gibi Kürt partileri oluşup gelişmeye başladı. Parlamento dahil birçok alanda kendisini Kürt hareketiyle ilintilendiren pek çok açık ve yasal inisiyatif ortaya çıktı. Basın-yayın, Gazete, Dernek, Kültür kurumları, Enstitüler vb. kuruldu.

6- Güney Kürdistan'daki "de facto" durumla birlikte Kürt sorunu bölge devletlerinin "iç" boyutunu kırarak uluslararası gündeme oturdu.

TC bütün bu gelişmelere karşı kendisini askeri olarak organize ettiysede, siyasetten geriledi ve kaybetmeye başladı. Bu boşluğu ise, daha çok askeri baskı ve imha yöntemlerini geliştirerek; Şeyh Said, Ağrı, Dersim deneyimlerinden kalma "toplu imha, tenkil ve tedip"le doldurmağa kalktı.

Oysa ne dünya 50 yıl 60 yıl öncesi gibiye, ne de Kürtler, eski "Kürt"lerdi.

Özal Döneminin Farkı...

Kürdistan sorununa yaklaşımda Özal Dönemi ile Milli Mutabakat Koalisyonunun Dönemini birbirinden ayırmak gerekir.

Özal döneminde gerilla mücadelesine karşı savaş yeniden organize edilip askeri boyut güçlendirilmeye çalışılırken yalnızca bununla yetinilmeyordu. Avrupa'nın genel eğilimleri ve Körfez savaşı ile Güneye açılarak yeni misyonlar edinme hevesi ile bütün Cumhuriyet hükümetlerinden farklılaşan bir Kürt politikası oluşturulmaktaydı.

Bu politikanın bir yönünü Musul ve Kerkük'ün ilhakına dayanak yapmak üzere Güney Kürtlerine siyasal hoşgörü ve korumacılık geliştirmek ve buna uyarlı olarak "içerideki kürtleri"de hükümet politikasına ortak ederek, bir yandan da radikal silahlı muhalefet terbiye edilip hizaya çekmemek, öte yandan "Kürt kimliğinin tanınması, Kürtçe serbesti, hatta federasyonun bile tartışılması" ödünleri karşılığında kürt hareketinin legalleştirilip, ehilleştirilmesine çalışılacaktı.

Hatta Özal döneminin "mültecileri kabul" politikası Ortadoğu'da Kürtlerin hamisi rolü için bulunmaz gösteri fırsatları da yaratıyordu. Yine bu dönemde Kürt işadamlarına teşvikler, krediler, ihaleler yolu ile merkezi sisteme daha sıkı bağlarla bağlama çabalarının da ürünlerini vermeğe başladığını da görebiliriz.

HEP'e "Kürt kimliği" çerçevesinde yasal alan açılması; Kürtçeyi yasaklayan kanunun yürürlükten kaldırılması gibi açılımları da bu genel politikanın parçaları olarak nitelemek mümkündür. Çankaya'ya, hükümete yakın gazeteciler aracılığıyla Bekaa'ya dolaylı olarak iletilen "uzlaşma" mesajları, diyalog arama yöntemleri de Özal döneminin diplomatik karakteristiklerinden biridir. Dahası, 1993 Martın'da ki "tek taraflı ateş-kes" sürecinde,

Talabani aracılığıyla olumlu mesajlar verilmesi ve DEP davasında daha sonra "vatana ihanetle" suçlanacak olan milletvekillerinin açıkladıkları gibi Abdullah Öcalan ile görüşmelere Özal'ın bilgisi ve onayı içinde gidilmesi gibi olgular, Özal döneminin tanımlanmasında atlanmaması gereken olgulardır. Tüm bunlara karşın Özal döneminde, silahlı halk muhalefetine indirilmesi; radikal örgütlenmelerin tasfiye edilmesi; aydınlara yönelik kontrgerilla terörü; olağanüstü Hal Bölge Valiliği ve koruculuk sisteminin örgütlenmesi; özel Tim'lerin savaşa sokulması gibi "özel savaş rejimi"nin tüm öğeleri de inşa edilmiştir. Bu dönem politikalarının devletin bütünlüklü duruşunu tümüyle ifade etmediğini, ciddi sıkıntı ve rahatsızlıklar içerdiğini gösteren pekçok olgu var. Sorunun çözümü için sadece "askeri çözüm" ve "devlet terörü"nü tırmandırmayı öngören geleneksel politikalardan sapmanın özellikle militarist bürokrasiye harekete geçirdiği bilinmektedir.

Öyleki Özal'ın Çankaya köşkünde "ani" bir kalp krizine kurban gitmesinin "ateş-kes" dönemine denk gelişi, "silahlı kuvvetlerin rahatsızlığı" vb. ile birlikte düşünüldüğünde "gizli bir suikast ihtimalini" ciddi şekilde gündeme getirmiştir. Özal'ın ölümüyle birlikte, hiçbir biçimde eski dönem politikalarının anılmayışı ve tamamen Genelkurmay ve MGK'nin belirlediği bir "Kürt politikası"nın muhalefetsiz uygulanmaya başlanması iddiayı tartışılmaya değer kılmaktadır.

Kuşkusuz olgu Özal'ın kişiliğiyle ilgili değildir, fakat Türk burjuvazisi ile devletin tüm iplerini elinde tutan militarist bürokrasinin Kürdistan savaşı nedeniyle bir yol ayrımına geldikleri, "ya uzlaşma" ya da birbirine "teslimiyet" noktasında gidip geldikleri süreçlerin yaşandığı da şir değildir.

2.Cumhuriyetçilerin, ihracatçı ve sanayi çevrelerinin sık sık özal dönemi politikalarına vurgu yaparak muhalefetlerini artırmaları boşuna değil...

"Federasyonu Bile Tartışalım"dan, "Kürt Realitesine"...

Ünlü "federasyonu bile tartışalım" sözü şimdilerde Türkiye'de vatana ihanet gibi konuşulsa da, örneğin Cumhurbaşkanı Demirel bunu, "büyük bir sorumsuzluk" saysa da ifade edildiği günlerde geniş tartışmalara yol açtı.

Aslında bu sözün anlamı Musul ve Kerkük'ün ilhaki ile, buranın Türkiye'ye bağlanış formülünden yola çıkarak; "iç Kürtlerle" ilişkilerinin de bu çerçevede tartışılabilirliğini var saymasıydı. "Tartışalım" diyenler "bunun neden olmayacağını anlatmak istiyoruz" derken, kamuoyunun da "tartışmalara alıştırmalarını" amaçlıyor olmalıydılar.

Neyseki DYP/SHP Milli Mutabakat koalisyonu "bütün tartışma alıştırmalarına" son verdi.

1991'de geniş bir "demokratikleşme" vaadiyle işbaşına gelen Demirel'inönü koalisyonu, iktidarının ilk günlerinde Diyarbakır'da düzenlenen mitingde "Kürt realitesini tanıdık" mesajını verdikten sonra, bir sınır karakolunun er-erbaş ve komutanları ile hatıra fotoğrafı çektirerek altına "vatan bekçileri" diye yazdırarak mesajlarını tamamlıyorlardı.

Bütün "Koalisyon dönemi" boyunca, Kürt reformcuları ve demokratik muhalefetin kimi akımları büyük bir iyi niyetle "Kürt realitesi"nin tanınmış olmasının getireceği değişimleri beklediler ve "Kürt realitesini tanımının gereklerinin yerine getirilmesini" talep ettiler.

Fakat "Koalisyon döneminin" Kürdistan politikasının tamamı kan ve ateş üzerine kuruluydu. Savaşın hedefi de gerilladan kitlelere kaydırılmıştı. Artık Kürdistan'ın şehir ve kasabaları kontr-gerilla cinayetleri ile terörize ediliyor; cenaze törenlerinde, Newroz kutlamalarında halka doğrudan ateş açılıyordu.

Özel savaşın yönünün doğrudan halk kitlelerine çevrilmesi; dağın taşın bombardıman edilmesi; önce Botan'dan başlatılarak tüm Kürdistan'da köylerin yakılıp yıkılarak boşaltılmasına; Şırnak, Lice, Kulp ve Hani gibi kasaba merkezlerinin harabeye çevrilmesine kadar uzanan bir göçettirme ve kitle pasifikasyonu kampanyasına büküldü.

"Siyasal çözüm", "demokratik çözüm" gibi sözlerin yasaklandığı; Kürdistan'la ilgili yayınlarda Özel Harp Dairesi ve psikolojik boyutta uyarı alan Türk Medya'sının tam desteğinin alındığı bu dönemde, böylelikle cinayet ve imha eylemlerinin kitlelere yansıtılmaması da garantelenmiş oldu.

Özgür Gündem, Özgür Ülke gibi diğer sosyalist, yurtsever ve demokratik basın-yayın organları ise fiili imhaya, kapatmalara, ağır cezalandırılmalara hedef olmaktan kurtulamadılar.

Cumhurbaşkanı Demirel, arada bir "Anayasal vatandaşlık"tan, Başbakan Çiller'de "Bask modeli ve Kürtçe TV" gibi laflardan bahsederek bekleyenlerin ağzına bir parmak bal çalmaya çalıştığı bu dönemin asıl eksenini; 400 trilyonluk harcama ile ekonomiyi göçerten bir savaş azgınlığı üzerine oturtmaktadır.

II.Bölüm
Gelecek sayıda

Di VÎ PÊVAJOYE DE ÇIMA DUBENDÎ ?

Wek tê zanîn ku îro li Tirkîye û li rojhilata navîn pirsgirêkek giring heye. Ev pirsgirêka giring, pirsgirêka Kurd û Kurdîstanê ye. Ev pirsgirêk xwe, di nav formûlasyona netewî û ciwakîya Rizgarîya Kurdistanê de dide nîşan kirin. Di dergeqê vî pirsgirêkê de du ramanên xurt tên xuya kirin. Parêzwanên van ramanan jî di nav xwe de bûne du beş. Di nawbera van de gengeşiyek mezin û kûr heye û îro jî dom dike.

Parêzwanên ramana yekemîn dibejin ku, pirsgirêka Kurd û Kurdistanê pirs mafên mirovan û demokrasî ye. Ji bo vî armancê jî, qet vala nasekinin û bi şev û bi roj dixebêtin. Herdem di kovar û rojnameyan de li ser ramanên xwe dinivîsîn û pîranî di kanalên televîzyonên taybetî de jî, li ser pirs Kurd û Kurdistanê guftûgo û gengeşî dikin. Serê vî tevgerê, hêzên reformîst ên sîyasî û hinek rewşenbîrên Kurd û hinek welatparêzên dewlemendan hwd. dikişînin. Ev beşa reformîst a sîyasî, bi zanîn û nezanîn binê hîmê tekoşîna netewî û civakîya rizgarîya Kurdistanê dikolin û dirêzînin. Li gor vî peşê, rizgarîya gelê Kurd û serxebuna Kurdistanê bê îmkana e. Li cem wan pirsgirêka Kurd û Kurdistanê, di nav sînorê Tirkîyê de were çareser kirin. Dibejîn dagirkerên Tirk, hemû rê li pêş netewa Kurd girtin e. Yên ku dengê xwe derdixin û bilind dikin, li serê wan dixin. Ev tiştên nebaş û nexweş ên ku li dijî bikartên, dilê wan tijî tirs û keder dike. Ji ber vê yekê dibejîn em, yekîtiya Tirkîyê dixwazin. Jixwe li gor wan sosyalîzm mirîye, çarenûsîya gele Kurdan ne giring e. Ew vê armancê dikişînin dûra mafên mirovan û dewsa wî de bi cih dikin.

Sîstema emperyalîst û qolonyalîst jî vî rewşê re pir kefxeş dibe. Ji ber ko, di derheqên mafê çarenûsîyê gelên de program û stratejîyên wan jî wahe ne. Dixwazin ku di vî dinê de tu kesek û hêzekî li hemberi wan ranewestin. Li cem wan çareser kirina her tiştî, di nav "sazumana dinê ya nû" de heye û wê di nav wê de bê çareser kirin.

Aqil û ramana vî beşê, balkêş û guhê vî beşê tev li ser qolonyalîstên Tirk û hêzên emperyalîst e. Çiqa devê xwe wekin ji sazumana dinê ya nû re gazin û rexneyê xwe tînin ziman û dibejin "gele Kurd em temsîl dikin, çima li me neheqî dikin û li me nepejirin."

Herwekî, xwe bixwe dibin bûk û zava.

Wek tê zanîn ku di dîroka dinê de ev kes û hêzên reformîst ên sîyasî tev li hemberê şoreşan bûne tampon û astengên mezin. Îro li Kurdistanê jî revşa wan waha ye. Êdî, li Kurdistana Bakûr de tîr ji kevan derketî ye. Rantekî ku komkin nema ye. Qredîbîlîtên wan lî cem gel qedîya ye.

Beşa dinê, ango yan duwemîn jî, dibejin ku, pirsgirêka Kurd û Kurdistanê pirsgireka şoreşê ye. Ji ber vê, tev bîr û bawerîya xwe dane ser şer (şoreşa Kurdistanê). Serê vî beşê, Partîyên şoreşker û tevgerên radîkal dikişînin. Tevgerê

redîkal heya qirkaxwe dinav şerekî dijwar da ye. Xeynî caş û cerdavanên gelê Kurd, bipiranî alîkarîya wan têkoşerên qehreman û şerwanên egîr dikin.

Şoreşa Kurdistanê îro ji her demê bêtir bilind û fireh bûye. Di pratîkê de hêzên çekdar ên Kurdistanê di cihekî bî rûmet û bilind de ne. Bi kêmasî û bi zêdetîya xwe ve îro di dilê gelê Kurd de textekî giranbiha damezirandine. Di serê wan hêzên çekdar de, ERNK (Enîya Rizgarîya Neteweyê Kurdistanê) tê... Le belê di sala 1993 an de em di nav şerê TRNK (Tekoşîna Rizgarîya Netewîya Kurdistanê) hêzêkî çekdar a nû jî dibînin. Navê vî hêzê jî, YRNK (Yekîtiya Rizgarîya Netewîya Kurdistanê) ye. YRNK, hedî, hedî di nav şerê bajaran da de cîhê xwe yê dîrokî distîne...

Gelê Kurd bawer û hêvîdar dike ku, ev şerê çekdar bi wan hêzan din wê Kurdistanê rizgar bike! Ev şer û pilîngên welatparêz û şoreşger astengên ber programên xwe, wê mîna kayê bendêrê bi babikin û hêzên xwînmi-jên Tirk û yên din ji welatê xwe bavêjin.

Îro hêzên kevnepereşt û faşîst, di nav hêzên çekdar a Komara Tirk de cihekî girîng digrin. Tîmên Taybetî, hêzên Kontr-gerilla bi pîranî ji van hêzan tîm hilbijartin. Di nav şerê gemar û qirej de ev hêzên Komara Tirk rolekî aktif digrin.

Hin jî di vî hendemê de jî gelê Kurd di binê bandora dagirkerên Tirk de ye. Namlûyên top û tanqên Tirka, palet û panzerên û balafirên con Tirka wek kêra gîyotîne li ser gewrîya gelê Kurd da ye. Bi tev hêzên xwe leşkerî û erîşek mezin anîne ser Kurdistanê. Bajar û gundan dişewtînin jin, zarok, kal û pir nabêjin, gelê Kurd tevayî qirdikin, zilm û zordarî li gelê Kurd dikin. Wan di kampan de tomdikin û yên mayîn jî, dixî girtîgehan. Bi kurtasî, bira bê zanîn ku, dagirkeran heta niha ji xincî xwîn û hêstirê çavan tu tiştê baş nedane Kurdan.

Ji ber vê yekê, divê gelê Kurd jî, wek kulmek givaştî bibe. Bala xwe xebata xwe bide ser şerê çekdarî û ruh û rûyê xwe bizivîrîne sere çîyayên bilind û varoşên bajaran. **Îro tê xuyakirin ku, serkeftina azadî û rizgarîyê roj bi roj êdî nêzîk dibe. Di vî pêvajoyê de, ji bo vê yekê be jî, hêzên û kesên Kurdistanê tev bi hev re, dubendîyên nav xwe deynin alîyekî û dest bidin hev û alîkarîya şerê çekdarî bikin. Û alîyê aborîyê diplomasiyê û sîyasîyê jî bîrvanakin. Pêwîst e şer di şaxên çand û hunerê de jî bê geşkirin. Dewleta Tirk ji alîyê aborî, diplomasî û sîyasîyê de ketîye tengasiyek mezin, nikare vî şerî qirêj pir zêde dirêj bike.**

Pêvajoya îroyîn ku gelê Kurd têdeye pir nazîk û giring e. Ji ber vê yekê berpirsiyarîyekî mezin li ser milê hêzên sîyasî yên redîkal û şoreşger da ye. Dîroka Kurdistan bi xwîn tê nivîsandin. Çerxa rizgarîyê dizivirene. **Di zivîrandina vî çerxê de para herî mezin yê şehîdan û hêzên sîyasî û hêzên çekdar (-ERNK-YRNK-ên din) ên di nav şer de ne.**

Sîdar Roj

DOSYA MEHİ

İNSAN HAKLARI AYAKLAR ALTINDA

CEZAEVLERİ DİRENİYOR !

TC özgün ekonomik ve siyasi yapısıyla, açık militarist bir devlettir. Bütün kurum ve kuruluşlarıyla, tepeden tırnağa militarize olmuştur..

12 Eylül'de, ekonomik ve siyasi kriz içinde biçimsel demokrasiyi bile işletemediği, toplumsal muhalefetin de siyasi iktidarı ele geçirmeye aday olamadığı koşullarda, tank ve postallarla iktidarı zapteden cunta ile birlikte, devletin militarist yapısı pekiştirildi ve giderek güçlendirildi...

Cuntanın amacı Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesini ve Türkiye'de gelişen sosyalist mücadeleyi imha ve ıslah etmektir. TC devletin bu pervasız imha ve ıslah eyleminin bir parçasını da yeni siyasi duruma uyarlı olarak yeniden yapılandırılan cezaevleri oldu.

KUKM'ne karşı ayrı ve özel bir örgütlülük oluşturan TC, bundan doğan uygulamaları **Takriri-Sûkun yasası, İstiklal Mahkemeleri, Sömürge Valiliği, Özeltip Cezaevleri, İslah ve İnfaz yasaları** gibi özel bir hukuka da bağlamıştı. Hiç şüphe yok ki, bu uygulamalar içinde cezaevlerinin özel bir yeri vardır...

Diğer burjuva diktatörlüklerinde olduğu gibi, TC ceza hukuku ve bu hukuktan doğan uygulamalar da, "caydırıcılık", "infaz" ve "ıslah"a dayanıyordu. Teoride birbirinden ayrı uygulamalar olarak gözükse de bu üç unsur, aslında ceza sistemi içinde bir bütündür. Hedef, devleti korumaya uyarlı yasaların uygulanması, muhalefetin fizik ve moral olarak yok edilmesidir.

Caydırıcılık, infaz ve ıslahın uygulama alanı olarak cezaevleri "yasalardan doğan" yaptırımların uygulama alanlarıdır aynı zamanda. Statüleri ve işleyişleri ise devletin içinde bulunduğu koşullara, örgütlenişe tabi olarak Adalet Bakanlığı ya da Genel Kurmay

Başkanlığınca belirlenir. Ayrıntılı ve uygulamada kolaylık yaratacak esnekliğe sahip olan yönetmeliklerle idare edilen cezaevlerindeki uygulamalarda, devletin programına bağlı olarak her bölgede farklıdır.

Türkiye'de daha "esnek" bir uygulamaya tabi tutulan cezaevleri, gerek Kürdistan'da, gerekse Kürdistan'dan yoğun göçe bağlı olarak lonileşmenin yaşandığı Türkiye'deki metropollerde çok daha katı bir örgütlenişe sahiptirler. Pratikte keyfiyet olarak gözükse de, ayrıntılı yönetmeliklerde dayanak bulan bu örgütleniş siyasi tutsaklara yönelik hak gasbının da temelini oluşturur. Örneğin bir cezaevinde uzun direnişlerden sonra kazanılan bazı temel mevziler, çok kolay olarak aynı cezaevindeki yeni bir uygulamayla ya da sürgünle gasbedilebilmektedir. Yine Türkiye'deki bazı cezaevlerinde sözümona "yönetmelik"ten doğan haklar, Kürdistan'da ya da Kürt kolonilerinin yoğun olduğu ve **KUKM'**nin dinamik bir tabana sahip olduğu bazı Türkiye metropollerindeki cezaevlerinde yine aynı "yönetmelik"ten dolayı uygulanmamaktadır.

Cezaevlerinin temel işlevleri olan "caydırmak, cezalandırmak ve ıslah etmek" eylemleri cezaevlerinde içiçe geçmiş olarak uygulanır. Ağır fiziki koşullar, tutsakların dünyadan izole edilmesinde ifadesini bulan yıkıcı uzun cezalar, cezaevi içi uygulamalar, yasalar ve yasaların koruduğu sisteme sadakatte ifadesini bulan ıslah programları sistemli olarak uygulanır. Pratikteki uygulama, idamlar, işkence, tecrit hücreleri, yargılama mizansenleri, "eğitim"

faaliyetleri, itirafçılık ve işbirlikçiliğin kurumlaştırılmaya çalışılması ve en nihayet bu tür uygulamalarla yıldırılmış ıslah edilmiş kadroların yaratılması ve numune olarak dışarıya sunulması biçimindedir.

Cezaevleri salt bir düşünce ve eylemin yasalarda öngörülen biçim ve sürede cezalandırılması işlevi görmezler. Cezaevlerinin temel işlevlerinden biri de polis, işkence ve mahkeme sürecinin son halkası olmalarıdır. Bunun anlamı devlet tarafından başlatılan sorgulama ve bilgi edinme, örgütlü eylemi ve örgütlülüğü deşifre etme faaliyetinin cezaevlerinde de sistemli bir şekilde sürdürüldüğüdür. Kuşatılmış bir alan olduğu için örgütsel deşifreye en uygun yerlerin cezaevleri olduğu devletçe de çok iyi bilinmektedir.

Bundan hareketle tek tek devrimcilerin kişilik yapılarının çözümlenmesi, polis sorgusunda deşifre edilemeyen yanların öğrenilmesi eylemi cezaevlerinde devletin görevlileri tarafından çeşitli yöntemlerle sistemli ve pekte göze batmayacak bir biçimde sürdürülür. Koşulların dinlenmesi, görüşlerin dinlenmesi haberleşmenin denetlenmesi, görüşçülerin niteliklerinin tespiti ve kontrole alınması,

bizimkiler
bağıra bağıra söyleyerek,
yasaklanmış türkülerini

zindanda da olsa
çiçek üretmesini öğrendiler
gülümseyerek savaşmayı
ve ölmeyi de...
boşuna değil çekilen bunca zulüm, eziyet
son hesaplaşma bitmedi henüz
ama bitecek...

örgütler arası çelişki ve çatışmaların izlenmesi vd. sıralayabileceğimiz bazı yöntemlerdir.

Yine "tutuklularla iyi ilişkiler geliştirmek", "temel insani ihtiyaçların karşılanması" vb adı altında uygulamaya konulan televizyon, çoğunluğu seks ağırlıklı video filmleri, evli ve sevgili çiftlere toleranslı davranma, her türlü postanın tutsaklara teslimi vd. uygulamalarla tutsakların dış dünyanın nimetlerine yönelik özlemlerini kamçılamak biçimindeki uygulamalar sonuçta, tutsakların "dışarı"da ve diğer cezaevlerinde gelişen olaylara karşı tepkisiz kalmak biçiminde ürünlerini vermektedir. Ayrıca, "dışarı"ya çıkıldığında da kamçılanmış özlemlerle dünyanın nimetlerine dört elle sarılarak siyasal süreçten kopma sağlanmaktadır. Bu uygulama genellikle "pilot uygulama alanı" olarak tespit edilen cezaevlerinde yürürlüğe konulmaktadır.

Devletin uygulamaya koyduğu bu programı boşa çıkarmanın yolu, **ORTAK DÜŞMANA KARŞI, İLKELİ ORTAK YAŞAM VE DİRENİŞ**'ten geçmektedir. Dışarıda siyasi ve ideolojik program farklılığının yarattığı ayrılık, cephesel ve enternasyonalist dayanışma düzeyleri gibi ilkeli birliklerde eritilemediği, özellikle Kürdistanı örgütler için ideolojik ve siyasi farklılıkların ülkenin askeri işgalden arındırılması programı etrafında bir araya gelmiş güçlerin zenginliği derekesine düşürülemediği için cezaevlerinde de ortak duruş zaman zaman dinamitlenmektedir. Dargrupçu anlayış, cezaevlerinde de kendini göstermektedir. Kuşatılmış alanda güçlerin bölünmesi, ortak direniş zeminin ortadan kaldırarak düşmanın işini kolaylatırmaktadır. Bunun içindir ki bazı eylemlerden sonuç alınamamakta, örgütsel rekabet ve ayıpları gizleme kaygısı her türden itirafçı ve işbirlikçinin faaliyetlerini kolaylaştırmaktadır. Dışarıyla koordineli bir faaliyet yürütülemediği için cezaevlerinde yaşanan vahşet, uluslararası kamuoyunun gündemine sokulamakta, içerideki direnişlerin desteklenmesi ve kamuoyu yaratmaya dönük dışarıdaki eylemler de lokal ve etkisiz kalmaktadır. Siyasal pratiğe bağlı olarak cezaevlerinde değişkenlik gösteren uygulamalar günümüzde yine açık devlet terörüne dönüşmüştür. Kürdistan'da eskiden beri hızından hiç bir şey kaybetmeyen devlet terörü, Türkiye cezaevlerini de kasıp kavurmaktadır.

Diyarbakir Zindanı devletin bombalı silahlı saldırılarının hedefi olurken, Kürdistan'daki diğer zindanlar cunta koşullarındaki Diyarbakir zindanını aratmamaktadır. Konya ve Kayseri zindanları uygulamada Kürdistan modelini esas almıştır. Buca'nın durumu farklı değildir. Bu nedenle Buca'da başlayan direnişin bir süre sonra 60 tutsakla sürdürülmek zorunda kalınması, direnişin dışında kalan 360 tutsak özelinde ilgili yapıların üzerinde düşünmeleri gereken bir vakadır. Sağmalcılar zindanının gündeminde sürgün durmaktadır. Sıraladığımız bu örnekler düşmanın infaz, caydırma ve ıslah programını boşa çıkarmak için **ORTAK DÜŞMANA KARŞI ORTAK İLKELİ YAŞAMI VE DİRENİŞİN** önemini kavranmasını ve zindanların ortak direniş mevzisi haline getirilmesini zorunlu kılmaktadır. Ancak unutulmamalıdır ki, kuşatılmış bir alanda dünyadan izole edilmiş bir topluluğun sesi ancak, dışarıdaki soluk borularıyla dünya demokratik kamuoyuna duyurulabilir. Direnişten direnişe koşan tutsakların taleplerinin duyurulması, sorunlarının gündemleşebilmesi, devlet terörünün barajlanabilmesi ve taleplerin kabul ettirilebilmesi,

dışarıdaki ailelerin, legal siyasal mevzilerin, insan hakları kuruluşlarının mücadelesine bağlıdır.

Mücadelenin sürekliliği ve istikrarı, kazanılmış hakların gasp edilmesinin önlenmesi açısından da son derece önemlidir. Yine zından koşullarının ve direnişlerin, tutsakların taleplerinin uluslararası demokratik kamuoyuna ve onların örgütlü güçleri olan baskı gruplarına duyurulması noktasında bugüne kadar başarılı olduğumuz söylene kavurmez. Oysa, tutsakların insan onuruna yaraşır bir yaşam için kendi canlarını ortaya koyarak verdikleri mücadele, salt kendileri ve yakınlarıyla sınırlı kaldığı zaman, direnişten direnişe yıpranan bünyeler mücadele aracı olacak can da bırakmamaktadır. Etkin dış diplomasiyle devletin uluslararası kamuoyu nezdinde nefesinin tıkanması, teşhir ve tecritin sağlanması açısından Avrupa'da doğru veriler üzerinde yükselen kampanyalar son derece önemlidir. Bu kampanyalar salt "insani" çerçeveye de sınırlı kalmamalı, siyasi tutsakların muhtevaları esas alınarak savaş esiri statüsünün tanınması çerçevesinde yürütülmelidir.

KUKM'nin kaleleri olan zindanlar direnmektedir !

Direnişleri desteklemek, insan onuruna sahip çıkmaktır !

ÖYLEYSE GÖREV BAŞINA...

BUCA CEZAEVİNDEKİ AÇLIK GREVİ ÖLÜM ORUCUNA DÖNÜŞTÜ

Buca cezaevinde bulunan siyasi tutsaklar, cezaevi idaresi tarafından gasp edilen en doğal insani haklarını kazanmak amacıyla girdikleri süresiz açlık grevi **ÖLÜM ORUCUNA** dönüştü.

Açlık grevinin 20. gününde tutsakların sağlık durumlarının ağırlaştığı bildirildi.

10.1.1995 günü gece saat 21.00 sıralarında cezaevi doktoru tarafından ağır durumda olan tutsakların "hastahaneye gönderilip, kontrol edilmek" bahanesiyle koğuşlarından çıkarıldığı ve askerlere teslim edildiği, askerler tarafından yoğun bir baskı ve hakaretle karşılaşmaları üzerine tutsakların, durumlarını içeren bir dilekçeyle İzmir Cumhuriyet Baş Savcılığına başvuru da buldukları açıklandı.

Açlık grevi boyunca çocuklarını hiç bir gün yalnız bırakmayan tutsak aileleri, onlarca eylemlerde bulunarak zindan haykırıışlarına zılgıtlarını kattılar.

Heyet oluşturarak Ankara'ya giden aileler, açlık grevi eylemlerini ora da sürdürdüler. Ancak,

bütün çabalara rağmen devlet yetkililerinden bir sonuç alamadılar.

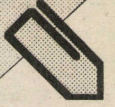
İzmir'e dönüşlerinde açlık greviyle birlikte trafiği kapatma, toplu telgraf çekme, kefenli yürüyüş, SHP binasında toplu oturma eylemleri vs. de sonuç vermeyince, Yunanistan ve Almanya büyükelçiliklerine toplu İltica başvurusu yapıldı.

Ölüm Orucunun 40. günlerine yaklaştığında, her açıklamasında bir gaf işleyen "İnsan Hakları Bakanı" **Azimet Köylüoğlu**, cezaevindeki tutsakları ziyaret etmesinin ardından yaptığı açıklamada, "bunların istekleriyle, insan hakları talepleri arasında bir ilişki yoktur" demesi, yetkililerle yapılan görüşmelerin hepten tıkanmasına neden oldu.

DANİMARKA'LI PARLAMENTERLERDEN PROTESTO

Buca cezaevindeki Süresiz Açlık Grevi, Avrupa'nın çeşitli kentlerinde kurum, kuruluş, parti ve demokratik kitle örgütleri tarafından yoğun bir şekilde protesto edildi.

TC'nin genel olarak bütün ceza ve tutukevlerinde özel olarak da İzmir Buca cezaevi üzerinde uygulandığı insanlık dışı anti-demokratik uygulamaları, Danimarka kamuoyuna duyurmak ve bu sorunu uluslararası düzeyde tartıştırtıp TC'nin pis ikiyezlülüğünü deşifre etmek için, yapılan çalışmalar sürdürülüyor ve TV'lerde programlar yapıldı. Değişik gazetelerde konuyla ilgili yazılar

AYIN DOSYASI

yazıldı. İçinde değişik partilerden 34 Parlamenterinde bulunduğu, değişik demokratik kitle örgütleri, TC'nin Başbakanına, İçişleri Bakanına, Adalet Bakanına, İnsan Hakları Bakanına, Buca cezaevi müdürü, İzmir Cumhuriyet Savcılığı ve İzmir Valiliğine çekilen fakslarla bu insanlık dışı uygulamalar protesto edilerek derhal durdurulsun denildi.

Ayrıca, Danimarka Hükümeti'nin bu sorunu hem uluslararası Davos Toplantısı ve hem de Strazburg Toplatısına götüreceği bildirildi.

SF -Sosyalist Halk Partisi-'nin Genel Sekreteri Holger K.NIELSEN'nin 11.1.1995 tarihinde İçişleri Bakanına karşılığını resmi kanallarla olmak koşuluyla bir soru önergesi verdi.

Önergede;

"Türkiye'nin İzmir Buca cezaevindeki - Kürt, Türk- siyasi mahkumlara yönelik uygulanan anti-demokratik uygulamaları ve işkence ile yapılan sorgulamaları engellemek için Türkiye resmi makamları ile kontak kurulmalıdır. Uzun bir zamandan beri İzmir Buca Cezaevinde sorgular yasadışı yapılmaktadır. İşkence dahil, yasadışı yöntemler kullanılmaktadır. Bunlar bir biçimi ile Türkiye basınına yansımıştır. Bu uygulamalar karşısında siyasi mahkumlar 21 Aralık 1994'te açlık grevine başlamışlar. Durumları ağır olan mahkumlar hastaneden direk işkencehanelere götürülüyorlar. Mahkumlara verilen yiyecekler sağlıksız ve suları mikropudur. Tüm bunlar mahkumlara uygulanan insanlık dışı anti-demokratik uygulamaların bir göstergesidir.

Sorumuzun yanıtı yazılı bir şekilde, soru numarasına göre, meclis komisyon sekterliğine 85 adet gönderilmesi talep rica olunur" denildi.

Ayrıca, içlerinde parlamenterlerin bulunduğu 34 imzalı basın bildirgesi dağıtıldı. Bildirgede özetle,

" Türkiye'deki İzmir Buca Cezaevinde anti-demokratik ve işkence uygulamalarını protesto etmek için cezaevindeki 400 - Kürt, Türk- politik tutuklu açlık grevi yapmaya zorlanmıştır.

Tutukluların bilinçli olarak mahkemeye çıkarılmadıkları bilinmektedir.

Biz aşağıda imzası bulunan Danimarka Parlamentosu üyeleri, İzmir Buca cezaevindeki bu durumu protesto eder, mahkumlara yapılan bu insanlık dışı uygulamaların durdurulmasını TC'den istiyoruz" denildi.

Stërka Rizgari/Danimarka

CEZAEVİ KOMİSYONU:

ADALET BAKANLIĞI İNSAN

HAKLARINA UYGUN DAVRANSIN

İstanbul İHD Şubesi cezaevi komisyonu tarafından, Buca cezaevine ilişkin bir basın açıklaması yapıldı.

30 Ocak'ta yapılan basın açıklamasında "Buca cezaevinde 21 Aralık'tan beri süren açlık grevi sonucu, tutukluların sağlık durumu ağırlaşmıştır. Tutuklu ve hükümlülerin yakınları, İzmir İHD, İzmir Barosu ve ÇHD'nin günlerdir süren girişimleri sonuçsuz kalmıştır. Ayrıca, yetkililerin duyarsızlığını kırmak ve seslerini duyurmak isteyen tutuklu yakınlarına yanıt; polis ve jandarmanın copu olmuştur.

Cezaevlerinin genelinde söz konusu olan hak ihlalleri, baskı ve saldırı ve sonuçları bugün yaşam haklarında güvencesini

ortadan kaldırmaktadır.

Buca kapalı cezaevinde açlık grevine karşı Adalet Bakanlığını insan haklarına yugun davranmaya çağırıyoruz ve uluslararası sözleşmelerde tutuklu ve hükümlülere uygulanması gereken asgari standartların ihlal edildiğini görüyoruz. Bu doğrultuda gerekli girişimleri yapacağımızı kamuoyuna duyuruyoruz." denildi.

Stërka Rizgari/İstanbul

ZAFER

HER ZAMAN DİRENEKLERİNDİR

Bir çok cezaevindeki açlık grevleri devam ederken, Buca ve Aydın cezaevinde sürdürülen Ölüm Orucu varılan anlaşma üzerine son buldu.

Gaspedilen en doğal haklarını kazanmak için canlarını ortaya koyan tutsaklar, ölümler pençeyleştikleri Ölüm Orucunun 48. gününde eylemlerini ZAFERLE TAÇLANDIRDILAR...

Tutsakların sağlık durumlarının bir hayli bozuk olduğu ve sürekli serum verildiği, ayrıca durumun ağır olan tutsakların hastahanelere kaldırıldığı öğrenildi.

BASIN AÇIKLAMASI

İzmir Buca cezaevinde çeşitli siyasi davalarından yargılanmakta olan 400'e yakın siyasi tutuklunun 21.12.1994 tarihinden itibaren başlatmış olduğu Açlık Grevi halen devam etmektedir. Bunlardan 163'ü süresiz olmak üzere, geri kalanı 104'ar günlük açlık grevi sürdürmektedirler.

Açlık Grevine gidış nedenlerimiz ve taleplerimizle ilgili olarak basını, kamuoyu ve demokratik kuruluşları daha önce bilgilendirmiş ve direnişimize destek olmaya çağırılmıştık. Bugün açlık grevimizin 20. günündeyiz. Birçok arkadaşımızın sağlık durumu giderek kötüleşmektedir. Arkadaşlarımızın pek çoğunun daha önceden çeşitli hastalıkları vardı ve uzun süredir tedavileri yapılmamaktaydı. Hastalıkların bazıları tüberküloz gibi bulaşıcı, acil tedbir ve tedavi gerektiren hastalıklardır.

Kuşkusuz hiç kimse zorunlu olmadıkça kendi bedeninde yeni sağlık problemlerine yol açacak olan açlık grevine başvurmaz. Ancak, cezaevindeki baskı ve işkenceye dayalı uygulamaların son bulması için artık yapabileceğimiz hiç bir şey kalmamıştı. Tüm hukuksal yolları denedik, hiç bir sonuç çıkmadığı gibi baskılar daha da ağırlaştı.

Açlık grevimizin 20. gününde cezaevi idaresi kayıtsız tutumunu ısrarla sürdürmekte ve eski uygulamalarını aynen devam ettirmektedir. Orta çağın engizisyon mantığıyla hareket eden insanca yaşama olanaklarımızı bütünüyle ortadan kaldıran cezaevi idaresinin bu insanlık dışı uygulamalarına karşı başlattığımız direniş haklı teleplerimiz kabul edilinceye kadar sürdürmekte kararlıyız.

Bugüne kadar sorunlarımızın çözümünü için Buca cezaevi savcılığı ve Müdürlüğü nezdindeki tüm başvurularımız sonuçsuz kalmış ve cezaevi asgari yaşamsal ihtiyaçlarımızın dahi karşılanmadığı bir esir kampına dönüşmüştür.

Devletin icra organı olan hükümetin bilgi ve onayı olmadan bu insanlık dışı uygulamaların yapılması mümkün değildir diye düşünüyoruz. Birçok devlet biriminde daha çokta kolluk kuvvetlerinin görev alanlarında ve cezaevlerinde görülen bu uygulamalar anayasa ve

buna bağlı olarak hazırlanan ve devlet organlarının çalışma kurallarını ve yetkilerini belirleyen kanun, kararname ve yönetmenliklerin yapısından da kaynaklanmaktadır. Bu devlet kurumlarında

hukuk dışı uygulamaların yargı tarafından denetimi çoğu kez mümkün olmamaktadır. Buralarda görülen insan hakları ihlallerini önleyecek tedbir ve mekanizmaların varlığı bir yana, bu birimlerin yapısı zaten bu tür uygulamaları teşvik edecek tarzda düzenlenmiştir. Suç duyurularının savcılıklarca kaale dahi alınmaması çoğu kez "yetkimiz dışındadır" denilerek işin içinde çıkılması da bu uygulamanın sistemli bir devlet politikası olduğunu göstermektedir.

Buca Cezaevindeki sorunlarımız ile yapılan uygulamaları kuruluşunuzun da yakından ilgili olması bakımından bilgilerinize sunuyor ve sizlerden beklentilerimizi kısaca aşağıdaki şekilde özetliyoruz:

1- Tutuklular mahkeme ve hastahanelere götürülürken asker ve gardiyanlar tarafından feci şekilde dövülmekte, işkenceyi belgelemek için Adli Tabip talebimiz karşılanmamaktadır. Adli tabip sıfatıyla gelen doktorlar ise uzun süre sonra ve yaralar işleştikten sonra getirilmekte, bu doktorlar da tutukluları üstünkörü muayene etmekte, kimi zamanda izler olmasına rağmen rapor vermemektedirler.

2- Yeni tutuklanan ya da başka cezaevlerinden getirilen tutuklular dövülmekte ve tecrit edilmektedirler.

3- Mahkeme ve hastahanelere gidip gelirken ikişer kişi kelepçelenmekte ve kelepçeler öylesine sıkılmakta ki başı başına bir eziyet haline gelmektedir.

4- Şu anda cezaevinde yüzdün fazla tutuklu hasta durumdadır. Bu hastalar cezaevi doktorunca sevk olmalarına rağmen aylarca hastahanelere götürülmemişlerdir. Tedavileri yapılmadığından durumları giderek ağırlaşmaktadır.

5- Keza aylarca sonra hastahanelere götürülen ve yatırılarak tedavi olmaları gereken hastalar yatırılmamaktadırlar.

6- Hastahanelerde muayene sırasında, muayene odasında polis ve askerler bulunmakta, teşhis ve tahlilde çoğu kez kelepçeler açılmamaktadır.

7- Hekimlere baskı yapılarak tutuklu hastalara rapor verilmeleri ve hastahanelere yatırılmaları engellenmektedir.

8- Hastaların ihtiyaç duyduğu ilaçlar "Adalet Bakanlığı ödenek vermiyor" denilerek verilmemektedir.

9- Savcılık ifadesi sırasında ve mahkeme salonlarında polis bulundurulmuş sanıklar üzerinde baskı oluşturmak amaçlanmaktadır.

10- Aynı davada yargılananlar ortak savunma hazırlamak amacıyla bir araya gelmeleri kısıtlanmakta ve fiilen savunma hakkı ortadan kaldırılmaktadır.

11- Ailelerimizin mahkemeye dinyeyici sıfatıyla girmeleri sınırlandırılmakta, cezaevindeki görüşlerimizde aynı şekilde engellenmektedir.

12- Cezaevinde verilen yemekler sağlıksız, besin değeri düşük ve mikroplu olmaktadır. Yemeklere şap ve benzeri maddeler katılmaktadır. Yemeklerde kullanılan yağlar ve verilen kuru çay tutukluların midesinde rahatsızlıklara yol açmaktadır. (Çay içinde çıkan maddelerden dolayı cezaevi idaresine verilen dilekçe

DOSYA MEHİ

AYIN DOSYASI

ile bu çayların tahlilini istedik. Ancak, idare bu çayları apar topar toplayarak yerine daha kaliteli çay vererek talebimizi reddetmiştir.)

13- Cezaevine şehir suyu verilmemekte, kaynatmamıza rağmen sular içindeki tortular kaybolmamaktadır.

14-Cezaevi hamamı camları kırık, her tarafı pislik içinde ve kaloriferleri yakılmadığı için soğuk olmakta, birçok arkadaşımızın hastalanmasına neden olmaktadır.

15-Temizlik malzemeleri verilmeyerek, mikrobik vakalara ortam hazırlanmaktadır.

16-Ailelerimizin getirdikleri yiyeceklere nemli oranda tahdit konulmakta, girebilen yiyecek ve eşyalar ise adeta talan edilmektedir.

17- İşkence ve ötü muamele konusunda cezaevi savıllığı nezdindeki girişimlerimiz sonuçsuz kalmış ve cezaevi savcılığınca ifadelerimizin alınmasına bile gerek duyulmamıştır. Cezaevi savcılığı ve müdürlüğü işkence olaylarının kendi bilgileri dışında, dış güvenlikten sorumlu askerlerce gerçekleştirildiğini ve kendilerinin yapabileceği herhangi bir şeylerinin olmadığını söylemektedirler.

18- Sorunlarımız ve taleplerimiz mevcut cezaevi idaresince çözülebilecekken, bilgi sahibi olmadığımız ve talep etmemize rağmen bize gösterilmeyen adalet Bakanlığı genelgeleri gerekçe gösterilerek söz konusu taleplerimiz red edilmektedir.

Yukarda kısaca özetlediğimiz bu sorunlar ve hak gaslarına benzer daha pek çok sorunumuz mevcuttur. Şimdiden bu sorunlarımızın çözümü için sizlerden beklediğimiz girişimleri ve taleplerimizi kısaca açıklamak istiyoruz:

a- Cezaevindeki hukuk dışı ve anti-demokratik uygulamaların belgelendirilerek adli ve idari koşturmanın açılması için gerekli girişimlerde bulunulması.

b- Tutsakların sağlıklarına yönelik tehdit ve uygulamaların belgelendirilerek ilgili kurumlar nezdinde girişimlerde bulunulması.

c- Sağlık problemlerinin somut olarak saptanarak tedavilerinin yaptırılması için girişimlerde bulunulması.

d- Doğrudan insan sağlığını ve psikolojisini tahrip eden ve bir insanlık suçu olan işkence olaylarının tıbbi olarak belgelendirilerek teşhir edilmesi.

e- Tutukluların tedavisi için götürüldükleri hastahanelerde çalışan hekimlerin bilgilendirilerek daha titiz ve hekimlerle ilgili belirlenen uluslararası standartlara uygun dandanların sağlanması. Bunun için kolluk kuvvetlerin hekimlerin görev alanlarına müdahalelerine boyun eğilmemesi ve Dünya Hekimler Birliği'nin Ekim 1975'te kabul ettiği TOKYO BİLDİRGESİ'ne uyulmasında kararlı davranılması.

f- Tutuklulara yönelik hukuk dışı uygulamalarda kendilerine hukuksal girişimlerde yardımcı olunması.

g- Açlık grevinin 21. gününe giren tutukluların sağlıklarıyla ilgili sürekli kontrollerin yapılması ve sonuçların ilgili kurumlara iletilerek sorunların çözümüne katkıda bulunulması.

h- Başta sağlık, hukuk ve insan haklarıyla ilgili kurumlar olmak üzere tüm demokratik ve mesleki kuruluşların doğrudan kendi alanları ile ilgili insanlık dışı uygulamaları raporlaştırılarak kamuoyuna, ilgili ve resmi kurumlara ulaştırılması.

i- Yine cezaevindeki bu insanlık dışı uygulamalar belgelendirilerek uluslararası tüm insan hakları kuruluşları bilgilendirilmesi ve hareket geçmelerine etken olmaları.

j- Başta basın-yayın organları olmak üzere tüm demokratik kuruluşlar ve sivil toplum örgütleri cezaevindeki insanlık dışı uygulamaları en geniş kamuoyuna ileterek toplumun insan hakları ile ilgili bilinç ve duyarlılığının geliştirilmesi amaçlanmalı.

Sonuç olarak; başta basın olmak üzere, sağlık, hukuk, insan hakları örgütleri olmak sizlerin cezaevi idaresi ve savcılığı, ceza ve Tevkif evleri Genel Müdürlüğü, Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Bakanlığı ve hükümet nezdinde de girişimlerde bulunarak tutukluların sorunlarının bir an önce çözümü için üzerinize düşen sorumlulukları yerine getirmenizi bekliyoruz.

Saygılarımızla. 9.1.1995

BUCA CEZAEVİ SİYASİ TUTSAKLARI ADINA
Nurettin NERİTAŞ, Ahmet GÜVEN,
Hüsne ONURAN, Haydar KARATAŞ

CUMHURİYET BAŞ SAVCILIĞINA

Gece saat 21.00 sularında hastahaneye götürülmek üzere koşturularımızdan alındık. Cezaevi dış kapısında hastahaneye götürülmek üzere dış güvenlikten sorumlu askerlere teslim edildik. O andan itibaren çeşitli küfür ve hareketler yapılmaya başlandı. Ellerimiz ikişer kişi olarak acı verecek şekilde aşırı sıkılarak kelepçelendi. Yolda

zor yürüyecek durumda olmamıza rağmen itile kakıla küfür ve hakaretlerle ring arabasına bindirildik. Toplam 7 asker, 2 uzman çavuş, 1 astsubay üst çavuş, 2 gardiyan ve ayrıca refakât eden 3 de sivil polis vardı. Özellikle uzman çavuş ve askerler sürekli tehdit ve hakaretlerini hastahaneye götürülüp getirilinceye kadar devam ettirdiler. Uzman çavuş bir yandan sürekli küfür ederken, diğer yandan cop sallayarak "siz dua edin üstten emir var, 2 saat sizi bana teslim etsinler ne yapacağımı bilirim. Şu anda dövme ve yüzünüze tükürmeye değmezsiniz. 2 ay sonra tayinim çıkacak, inşallah Şırnak olur gördüğüm Kürdü, erkek ya da kadın olsun öldürmeden önce s.....ğim" diyordu. Sürekli bu tür küfür, hakaret ve tehdit altında tutulduk. Aynı şey hastahane de devam etti. Doktorların bazıları da bu hakaretleri duydular ve gördüler. Muayene ve bazı tahliller sırasında kelepçelerimiz açılmadı. Yine aynı şekilde itiş kalkışla, küfür ve tehdit altında cezaevine getirildik.

Cezaevine geldikten sonra müdürle görüşme talebinde bulunduk. O gün nöbetçi olan 2.müdür Osman bey'le görüşüp durumumuzu anlatarak tutanak tutulmasını istedik. Bunun üzerine kendisi "bu olaylar bizim dışımızda cereyan ediyor, şu anda yapabileceğimiz bir şey yok, yazılı olarak başvurun Cumhuriyet Savcılığına suç duyurusunda bulunalım" dedi.

Açlık grevimizin nedenlerinden biriside bu insanlık dışı uygulamaların son bulmasıdır. Oysa dün sabah cezaevi sorunlarının çözümü için savcılık tutuklu temsilcileriyle görüşmüş ve bir daha bu tür olayların yaşanmayacağı konusunda güven ce vermişti. İnsanlık onuruna ve haysiyetine yönelik bu saldırılarda işkencenin bir parçasıdır ve fiili saldırıdan hiç bir farkı yoktur. Kuşkusuz askerlere dayak atmama emrinin verilmiş olması bir olumluluktur. Ama aynı zamanda astların üstlerinden emir alamadan keyfi davranmalarında olanaksız olduğunu gösteriyor. Bu da gösteriyorki istenirse askerlerin bize dün akşam yaptıkları psikolojik baskı ve işkencelere de aynı şekilde son verilebilir. Yine bu durum daha önceki dövme olaylarının bizzat üstlerin emirleriyle gerçekleştirilmiş olduğunu gösteriyor. Dış güvenlikten sorumlu olan askerler, asli sorumlulukları dışında kendilerini hem savcı, hem hakim yerine koyuyorlar ve kafalarına göre de infazı gerçekleştiriyorlar. Böylece, zaten kendisi bir ceza olan tutukluluk dışında hukuk ve insanlık dışı başka cezalarda uygulanmış oluyor.

Bize dün akşam bu şekilde davranan asker ve subaylar hakkında suç duyurusunda bulunuyor, gerekli koşturmanın açılması için girişimlerde bulunulmasını arz ediyoruz." . 10.1995

BUCA CEZAEVİ EBK 3 Buca
Abdullah Saydın, Ali Haydar Özdemir,
Mehmet Ermiş, A.Kadir Eraslan

KONYA CEZAEVİ

PKK'nin 16. kuruluş yıldönümü dolayısıyla Konya Cezaevi'nde yapılan toplantıda, PRK/Rizgarî tutsakları adına yapılan konuşmayı okuyucularımıza sunuyoruz.

Dostlar,

Kürdistan'a yönelik örgütlü devlet terörü ile bir yandan Kürt ulusunun özgürlük ve bağımsızlık mücadelesine karşı haksız ve kirli bir sömürge savaşı yürütülürken, bir yandan da içine girilen kriz karşısında resmi ideolojinin ırkçı-şöven söylemleriyle birlikte tüm bir toplum devrimci demokrat dinamiklerinin susturulması, sindirilmiş duyarsızlaştırılması suretiyle sömürgeci militarist sistem ayakta tutulmaya çalışılmaktadır.

PKK önderliğinin geliştirdiği silahlı mücadele ile birlikte son bir kaç yıldır, kronik "bahar sendromları"na giren TC, gerilla hareketini ezme, KUKM'ni yenilgiye uğratma hesaplarıyla giriştiği topyekûn saldırı ve imha hareketlerini giderek vahşi bir soykırım provasına dönüştürmektedir. Son dönemde yoğunlaşan köy yakmalar, boşaltmalar, yüzbinlerce insanın kendi vatanında mülteci konumuna düşürülmesi, sürgün ve katliamlar, faili "malûm" kontra cinayetleri, "yargısız" infazlar, anti-demokratik baskı ve uygulamalarla legal demokratik mevzilerinin, muhalefet odaklarının birer birer ortadan kaldırılmaya çalışılması, sayısız gözaltı ve tutuklamalar gibi artık kanıksanmaya başlanan olaylar, Kürdistanı insansızlaştırma, tampon bölgeler oluşturma ve bu yolla hem silahlı mücadeleyi güçsüz düşürüp ezme, hem de sömürgeci uygulamalara daha geniş alanlar açma programlarının birer parçasını oluşturmaktadır.

TC'nin MGK, Genel Kurmay ve parlamento gibi en üst kademelerinde hazırlanıp, sömürgecilerin değişik kurum ve aygıtları eli ile uygulamaya sokulan bu programların temel hedefini Ortadoğu'da halen kanayan bir yara gibi duran Kürdistan sorununu siyasal çözümünden uzaklaştırmak, Kürdistan'ın sömürge statüsünü korumak olduğu bilinmektedir.

Kürdistan sorunu, Kürdistan'ın emperyalizm eliyle bölünüp

DERSİMİ UNUTMADIK

1937-1938

KURDISTAN

paylaştırılması, her bir parçasının ayrı ayrı işgal ve ilhak edilerek, sömürgeleştirilmesi sorunudur. Bu sorunun çözümü, her ulus için vazgeçilmez bir demokratik hak olan Kendi Kaderini Tayin Hakkı'nın Kürt Ulusu içinde tanınmasından geçer, Bu hakkın doğru bir biçimde kullanılabilmesi ise, **ÖZGÜRLÜK** ve **BAĞIMSIZLIK**'in elde edilmesine bağlıdır. Zira, özgür olmayan, kendi kaderini bağımsız kurumları eliyle tayin edemeyen bir ulusun kaderi, daima başkaları tarafından belirlenir. Özgürlük ve bağımsızlık, kendi kaderini tayin hakkının sonucu/tercihi değil, olmazsa olmaz önkoşuludur ve her şeyden önce Kürdistan üzerindeki askeri işgalin kırılması da gerektirir. Bu bakımdan Kürt ulusunun özgürlük ve bağımsızlığına, Kürdistan üzerindeki askeri işgalin kırılmasına yönelik tüm mücadele yöntemleri, özellikle de "sömürgeci zor"a karşı gelişen anti-sömürgeci silahlı mücadeleye tarihsel ve toplumsal bir haklılığa, meşruiyete sahiptir.

Kürdistan ulusal ve toplumsal kurtuluş mücadelesinin asari program hedefini, Kürt ulusunun özgürlüğü ve Kürdistan'ın bağımsızlığı temelinde, **Bağımsızlık-Birleşik-Demokratik Kürdistan**'ın kurulması olarak belirleyen Partiya Rizgariya Kurdistan -**PRK-Rizgarî**, bu hedefe ulaşmada silahlı mücadeleyi önemli ve vazgeçilmez bir araç olarak görmekte. **PKK** önderliğince yürütülmekte olan gerilla hareketini, radikal-bağımsızlıkçı mücadeleyi desteklemektedir. Özellikle emperyalist metropollerde hazırlanan "Yeni Dünya Düzeni" programlarıyla ulusal kurtuluşçu ve devrimci hareketlere dayatılan "legalleştirme", "ehilleştirme ve düzen içine çekme" siyasetleri karşısında bu desteği devrimci bir görev olarak belirlemektedir. Bu bağlamda gerek sömürgeciler topyekûn imha saldırıları, gerekse emperyalizmin "Yeni Dünya Düzeni" programlarıyla, radikal-bağımsızlıkçı kurtuluş hareketlerini, devrimci hareketleri marjinalleştirerek tecrit etme politikaları karşısında tüm ulusal kurtuluşçu, radikal bağımsızlıkçı hareketlerin, ortak direniş ve savaş cephesinde bir araya gelmelerini öngörmektedir. Ulusal ve toplumsal kurtuluş mücadelesini kendi özgücünden hareketle, askeri-ekonomik-diplomatik alanda, enformasyonda, ulusal kurumlaşmalarla birlikte böyle bir cepheye ulaşılması, ulusal kurtuluşçu güçlere yönelik kuşatmaların kırılması, özgürlük ve bağımsızlık mücadelesinin zafere ulaştırılmasının en önemli anahtarlarından birisi olacaktır.

Tüm bunlardan hareketle, **KUKM**'nin önemli bir mevzisi olarak gördüğümüz **PKK**'nin 16. kuruluş yıldönümünü en içten ve devrimci duygularımızla selamlarız.

- YAŞASIN ANTI-SÖMÜRGEÇİ GÜÇLERİN ORTAK DİRENİŞ VE SAVAŞ CEPHESİ

- YAŞASIN KÜRT ULUSUNUN ANTI-SÖMÜRGEÇİ ULUSAL DEMOKRATİK MÜCADELESİ

- YAŞASIN BAĞIMSIZ-BİRLEŞİK-DEMOKRATİK KÜRDİSTAN

27.11.1994
Konya Cezaevi
PRK/Rizgarî Dava Tutsakları

HADEP MERKEZ YÜRÜTME KURULU ÜYESİ VE KOMAL (ESKİ) İZMİR TEMSİLCİSİ ABDULLAH SAYDIN TEKRAR TUTUKLANDI.

Daha önce Ankara'da yayınlanan CHP'nin gençlik yayın organı "Genç Gelecek" dergisinde kapak konusu olan Abdullah Saydın, röportajı neden gösterilerek 3713 sayılı TM.Yasasının 8/1 maddesi gereğince, açılan davadan dolayı "TC devletinin bölünmezliği" aleyhine propaganda yaptığı iddiasıyla İzmir'deki evine baskın yapılarak gözaltına alınmıştı. 25.12.1994 tarihinde ifadesi dahi alınmadan Buca Cezaevine konulan **A.Saydın**, DGM'ye gönderdiği itiraz dilekçesi üzerine, talimatla alınan ifadesinden sonra 20.1.1995 tarihinde

tahliye edilmiş ancak, Buca cezaevinden çıkarılırken kapıda bekleyen sivil polisler gardiyanların zoruyla teslim edilmiştir. İzmir Terörle Mücadele Şubesine götürülen **Abdullah Saydın**, cezaevinin çıkış kapısında herkesin gözleri önünde dövülerek elleri arkadan kelepçelenmiş ve arabaya bindirilerek götürülmüştür. TM şubesine götürülen **A.Saydın**'ın 27.4.1994 tarihinde Menemen'de yaşanan soygundan sonra ilişkilendirilen **PRK/Rizgarî** dosyasından dolayı suçlanmıştır.

Buca cezaevinde yaşanan Açlık Grevinin 31.gününde meydana gelen bu olay, süresiz açlık grevindeki **A.Saydın**'ın, TM.Şubesinde

eylemine devam ettiği ve savcılığa çıkarıldıktan sonra tutuklanarak tekrar cezaevine gönderildi. **Abdullah Saydın** yaptığı açıklamada;

"Talimatla alınan ifademden sonra, beklediğim bir anda açlık grevi eylemimizin 31.gününde tahliye oldum. Tahliye işlemlerim alelacele yapılmış, bekleyen avukatlarımla görüşmeme müsaade edilmeden gardiyanlar tarafından itilip kakılarak kapıda bekleyen polislere teslim edildim. Terörle Mücadele şubesine götürülürken "yargısız infaz" endişesiyle cezaevi kapısında bulunan görüşçülere sesimi duyurmaya çalıştım, çırpındım, direndim. Ancak, direnmek için aç bedenim zayıf kaldığından yetmiyordu. Yoğun bir saldırı ile karşı karşıyaydım, durmadan 4 kişi tarafından rastgele dövülüyordum, ellerimi arkadan bağlayarak apar-topar arabaya bindirdiler."

"Legal ve demokratik mücadele zeminini yasa dışı ilan etmek çabasında olan TM.Şubesi ve DGM'ler düzmece senaryolarla beni, **KOMAL** ve **ARYA KÜLTÜR MERKEZİ** ile olan ilişkilerimden dolayı **PRK/Rizgarî** üyesi sıfatını kabul ettirmeye çalışıyorlardı. **DEP** ve **HADEP** Genel Merkez Yöneticiliği sıfatımı ise, **PRK/Rizgarî** temsilciliği biçiminde değerlendirmeye çalışıyorlardı."

"Bu saldırılar bu güne kadar **KOMAL**, **ARYA**, **DEP**, **HADEP**, **MKM** sürecinde yaşanan, aynı zamanda demokratlara ve yurtseverlere yapılan saldırıların devamıdır. Demokratik kurum ve kuruluşların bu ve benzeri olaylar karşısındaki zaman zaman sessizliği, saldırıların daha da yoğunlaşmasına neden olmaktadır. Tüm demokratik kurum ve kuruluşlara sesleniyoruz: Demokratik kurum ve kuruluşlar sırasıyla illegal örgüt pozisyonuna sokulmak istenerek yok edilmek isteniyor. Bu gidişe dur demenin ortak ve gür sesi aşılmaz bir engel olacaktır." dedi.

Öte yandan, **KOMAL** Yayinevinin yaptığı açıklamada da "Abdullah Saydın'a yapılan saldırı ve haksızlıklar yayinevimiz **KOMAL** ve **STERKA RIZGARİ** dergisine yönelik son saldırıların bir parçasıdır" diyerek olay kınandı, 24.1.1995

Stërka Rizgarî/İzmir

BASINA VE KAMUOYUNA

Milli Güvenlik Kurulu'nda cezaevlerine yönelik saldırı politikalarının tesbitinin ardından "**Zararlı Medya**" adını verdikleri devrimci, yurtsever ve sosyalist basına karşı baskı kampanyasına yeni boyutlar eklenmektedir.

Son bir hafta içinde yurtsever ve sosyalist basına karşı girişilen polis baskınları, operasyonlarla birlikte Yazıişleri Müdürlerine yönelik tutuklamalar da yoğunlaştırılmış bulunuyor. Bizler **Atılım**, **Devrimci Yaşam**, **Jiyana Nû**, **Stërka Rizgarî** ve **Devrimci Emek** dergi ve gazetelerinin Yazıişleri Müdürleri olarak tutuklanıp cezaevine konulduk.

MGK toplantısının hemen akabinde girişilen bu baskı kampanyasının bir örneği de **Özgür Ülke** gazetisi ve **Gerçek** dergilerinin daha matbaadayken el konularak toplatılmasıdır. Böylece fiili sansür ve engelleme dönemi başlatılmış olmaktadır. Yürütülen savaş ve şiddet politikası karşısında halkın gözü, kulağı, dili olan yurtsever, devrimci ve sosyalist basına karşı bu sindirme girişimleri beklenen sonucu vermeyecek ve boşa çıkarılacaktır. Bir yandan "demokratikleşme", "düşünce özgürlüğündeki sınırları kaldırma" ve "insan hakları" gibi söylemlerle kamuoyunu aldatmaya çalışırken, diğer yandan basına yönelik bu saldırılar devletin gerçek yüzünü bir kez daha göstermekte ve teşhir etmektedir.

Basının sesini kısmaya çalışmak yeni saldırganlıkların habercisidir. Bu uygulamaları bir kez daha protesto ediyor, kamuoyunu yurtsever-devrimci sosyalist basına yönelik saldırıları geriletmek üzere duyarlı olmaya çağırıyoruz.

Atılım Gazetesi Yazıişleri Müdürü

İsmail AKIN

Jiyana Nû Gazetesi Yazıişleri Müdürleri

Mustafa YILMAZ- Ali DEMİR

Devrimci Yaşam Dergisi Yazıişleri Müdürü

Alican GÜNCÜN

Stërka Rizgarî Dergisi Yazıişleri Müdürü

F.Mete DEMİRKOL

Devrimci Emek Dergisi Yazıişleri Müdürü Sedat HAYTA

Sağmalcılar Cezaevi

AYIN DOSYASI

SAHTE MUHATABLIKLARA DİKKAT

Sömürgecilerin ulusumuza dayattıkları haksız ve kirli sömürge savaşı, hayatın her alanında, halkımız ve ulusal kurtuluş güçleri tarafından topyekûn bir direnişle karşılanmaktadır. Yaşanan bir bütün olarak Kürdistan devrimidir. Mücadele kendi meşru siyasal örgütlenmelerini, kurumlarını yaratmıştır/yaratmaktadır.

Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesi legal, açık, kitlesel ve barışçı mücadele yollarına da yabancı değildir. Bu alandaki çabaları ve mücadele yöntemlerini de tamamen meşru ve gerekli bulmaktadır. Fakat kurtuluş ve özgürlük mücadelesi, elbetteki sömürgecilerin çerçeveselendirdikleri yasalarla sınırlandırılmayacak kadar geniş ve radikal bir savaşımdır. Ülkümüzün askeri işgalden arındırılması, sömürgecilerin militarist zorbalığının silahlı direniş ve toplumsal başkaldırı ile çözülmesi sağlanmadan ne ulusumuza özgürlük ne de kurtuluş gelebilir. Demokrasi ve özgürlüğün önünü açacak olan da asıl bu mücadeledir.

Bu nedendir ki sömürgeciler **KUKM**'yi imha etmek, sindirmek, olmazsa kendileri için kabul edilebilir düzen-içi düzeylere çekip legalleştirip, ehlileştirmek istemektedir. Bir yandan da kendi sömürgeci kurum ve örgütlenmelerini meşrulaştırmaya çalışmaktadır. İdeolojik ve siyasal olarak da sömürgecilerin manyetik alanında duran, onlarla "uzlaşmaya", "güven vermeye" çalışan kimi Kürt muhalif çevrelerinin; radikal devrimci örgütlere karşı karşıya getirirerek alanlar açılmaya çalışılması da bu gayretlerin bir parçasıdır.

Devlet tarafından özendirilen veya bizzat örgütlenilmeye çalışılan bu tür yasal-legal örgütlenmelerin özgün niyetleri ne olursa olsun, asıl olarak ulusal-demokratik mücadelemizin mevzilerini savunup, genişletmek için mücadele etmedikçe devrime hizmet etmeyecekleri açıktır.

Bunun için "terörist" olarak imha hedefine koydukları radikal devrimci kürt örgütlenmelerine ve "terörizm" olarak adlandırdıkları özgürlük ve bağımsızlık mücadelesine karşı düzen-içi bir alternatif olarak geliştirilmek, meşrulaştırmak istenmeleri boşuna değildir. Silahlı mücadelenin ve devrimci örgütlerin yenilgiye uğratılmasına endeksli olarak yedeklenen bu tür yapay örgütlerin; uluslararası platformlarda da TC'nin eylemlerini meşrulaştırmak için kullanıldıkları/kullanılacakları sır değildir.

Kuşkusuz **KUKM** aynı zamanda bir demokrasi mücadelesidir ve bu düzeyde her sınıf ve tabakanın kendi özgün örgütlenmesi gerçekleştirmesi onların hakkıdır. Ancak, **Şerafettin Elçi** ve **Realite Press** gibi çevrelerin girişimleri kaygı vericidir. Devrimin ortaya çıkardığı meşru temsil düzeylerine ve örgütlenmelerine karşı her türlü yapay örgütlenme ise bu mücadeleye tavır olarak veya onların aleyhine kendilerini geliştirmek istediklerinde doğrudan sömürgecilerin aleti durumuna gelmekten ve halkımız tarafından dışlanmaktan kurtulamazlar.

Son günlerde yeniden tezgâhlanmaya çalışılan bu tür girişimlere karşı halkımızın, yurtsever-devrimci ve demokratik çevrelerin duyarlı olmalarını istiyoruz. Doğru adreslerde bir araya gelerek, özgürlük ve kurtuluş mücadelesine dayanak ve bizzat bu mücadeleyi geliştirip, derinleştirmek üzere; meşruiyetini toplumumuzdan alan her türlü açık, kitlesel, barışçı, demokratik mücadele yöntemlerine katılmak gereklidir.

Ancak, binlerce insanımızın kanı, canı, binlerce insanımızın emeği, onlarca yıllık birikim ve dişle tırnakla yaratılmış düzeylerin, birilerinin kolaylıkla sahiplenerek politika yapabilecekleri, devletle pazarlık yapabilecekleri bir zemin olmadığı bilinmelidir.

Bunu dostlarında düşmanlarında bilinçlice değerlendirmesi gerekir. Sorunun her türlü adil, kalıcı ve barışçı çözümü için ulusumuzun meşru temsil organları dışlanarak ve onların yerine sahte muhataplar icat edilmesi asla mümkün değildir.

Kürt ulusunun kendi kaderini tayin hakkını kabul etmek, onun meşru temsilcilerine, ulusal kurumlarına, bağımsız örgütlenmelerini tanımaktan geçer.

**Yurtsever Devrimci Platform
(PKK, DHP, KAWA, PRK/RİZGARİ)
Dava Tutsakları**

"YURTSEVER DEVRİMCİ PLATFORM" OLUŞTURULDU

Sağmalcılar Cezaevi'nde bulunan **PKK, DHP, KAWA ve PRK-Rizgari** tutsakları tarafından "**Yurtsever Devrimci Platform**"u -YDP- oluşturulduğu bildirildi.

YDP, bir çalışma programı hazırlayarak, süreç içerisinde program hedeflerinin değişmelere ve kendini dayatan ihtiyaçlara göre genişlemesi doğrultusunda kararlar aldı.

YDP'nin yaptığı açıklamada, "*Düşmanın yargı kurumu DGM'lere karşı siyasi tavır, terör yasası, Kürdistan'daki katliamları teşhir ve tecrite yönelik eylemlilikler ve etkinliklerin geliştirilmesi, düşmanın genelde zindanlara yönelik çeşitli baskı, sindirme, kimliğe yönelik saldırı, sürgün vb. durumlara karşı dışardaki siyasal gelişmelerin sürecine denk düşen eylem perspektiflerini esas alarak, bu doğrultuda eylem ve tavır geliştirilmesi*".

Ayrıca, ulusal ve uluslararası insan hakları, demokratik kurum ve kuruluşlarla dayanışma içine girmeyi önüne hedef olarak koymayı, Kürdistan ve Türkiye'deki gelişmeleri yakından izleyerek altı aylık, bir yıllık, üç aylık olmak üzere kapsamlı dosyalar hazırlayarak ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlara sunmayı amaçladığı, ulusal günlerin ortak etkinliklerle kutlanması kararı alındığı açıklandı.

Stërka Rizgari/İstanbul

GÜNEY'DEKİ GERİCİ ÇIKAR ÇATIŞMALARINA DEVRİMCİ MÜDAHALE GEREKLİDİR

Güney kürdistan'daki **KDP** ve **KYB** güçleri arasındaki çatışmalar yeniden yüzlerce can kaybına yol açtı.

Bu çatışmaların başlıca kaynakları; Sınır ticareti ve gümrüklerden sağlanan gelirlerin **Kürt Federe Devleti** yerine, yerel partiler ve gruplar arasında bölüşülmek istenmesi; uluslararası yardımların paylaşımı; partiler ve yerel yönetimler içerisinde etkinliklerini giderek daha çok artıran feodallerin ve mülk sahiplerinin çıkar çatışmaları ile; başta TC olmak üzere ABD ve Avrupa'lı güçlerin siyasal dengeleri kendi lehlerine belirleme çabalarından doğan siyasal hegemonya istekleridir. Diğer bir temel etken de bölgeye sızmış olan TC, İran ve Irak ajanlarının bu gelişmeleri körükleyerek, alanı yeniden Irak'ın denetimine verme yolundaki perde arkası tertip ve planlarıdır.

Kürdistan devrimi bütünlüklü bir süreç izlemektedir. Her iki parçadaki ulusal demokratik mücadele birbirlerinden ektilemekte ve birbirlerini belirlemektedirler. Güney Kürdistan'daki fiili durumun en önemli belirleyicilerinden biri ve güvencesi, Kuzey Kürdistan'daki özgürlük hareketi ve gerilla mücadelesidir. Buna karşılık Güney'deki fiili durum, **Kürt Parlamentosu** ve **Kürt Federe Devletinin** derinleştirilmesi ve devrimcileştirilmesi için sömürgeci statüde açılmış bir gedik durumundadır.

Bu nedenle başta TC olmak üzere sömürgeciler ve emperyalistler Güney'de kendi güdümlerinde bir yönetim oluşturmak, bağımsızlığı ve meşru kurumları engellemek, yurtsever, devrimci güçler arasındaki olası birlikleri ve ortak mücadeleyi baltalamak için ellerinden gelen her türlü gayreti göstermektedirler. Bunun için Güney'deki güçleri hem birbirleri aleyhine ve hemde PKK'ye karşı kışkırtmayı bilinçli bir yöntem olarak benimsemişlerdir.

Kürdistanî Cephe örgütleri, mevcut fiili durumun geliştirilmesi ve devrimcileştirilmesi için basiretli ve ulusal demokratik sürece uygun davranamayışlarının nedeniyle çürüme ve kaybedilme tehlikesiyle yüzyüzedir. Sömürgecilerin konjoktürel tahammüllerine ve Çekiç Güç korumasına güvenerek; toplumsal alt-yapı da devrimci dönüşümler sağlamadan mülk sahibi sınırların siyasal imtiyazlarla donatılması; sömürgecilerin her türlü ajan ve kontra faaliyetlerine alan açılması varolan gerici çatışma ve çürümeye uygun bir zemin yaratmaktadır.

Her türlü sömürgeci müdahale ve provakasyona açık bu ortam; aynı zamanda Kürtlerin kendi kendini yönetmekten aciz, ilkel aşiret çatışmaları içinde debelenen ve bu yüzden mutlaka egemen devletlerin vesayetine ihtiyaç gösteren bir toplum olarak sunulmasında da sömürgecilere propaganda olanağı vermektedir. Bu olgular TC'ye sık sık Güney Kürdistan'da askeri operasyonlara girişerek, kampları ve sivil halkı bombardıman etmesinde de, "alanı istikrarsız ve iktidarsız kılma" çabalarına da alan açmaktadır. Çatışmaların temelindeki sorunlar ortadan kaldırılmadığı için, onlarca kez sağlanan "ateş-kes" anlaşmaları uzun ömürlü olmamakta ve yeniden bozulmaktadır.

TC veya diğer sömürgeci emperyalist güçlerin arabulucu olarak

kabul edilmeleri, onların hegemonyalarını artırmaktan başka bir işe yaramaz. **Bunlardan "arabulucu" olmaz, olsa olsa "arabozucu" olur.**

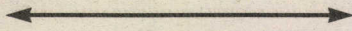
Kürdistan devrimi tüm Kürdistan coğrafyasında, Kürtlerin yaşadığı her yerde ve hayatın her alanında derinleşmek, gelişmek zorundadır. Bu nedenle devrimciler Güney Kürdistan'da yaşanan gelişmelere kayıtsız kalamazlar. Bu alanda yaşanan çatışmalar ve olumsuzluklar en başta Kürdistan'lı yurtsever, devrimci ve demokrat güçleri yakından ilgilendirir. Sömürgeci militarizmin ulusumuza dayattığı, haksız, kirli sömürge savaşı ağır bedeller pahasına devrimci direnme savaşı ile karşılanmaktadır. 1994 yılında on dörtbin can kaybı, üçbin köyün yakılıp yıkılması, bombardıman edilmesi; üçmilyon Kürt insanının metropollere, şehirlere göç ettirilmesi, bilançonun sadece bir boyutunu göstermektedir. Bütün yaşam alanlarının tahribine, bütün insanlık değerlerinin yok edilmesine dayalı bu yıkıcı savaşın tüm ağırlığı halkımızın üzerindedir. **Ulusumuza ve devrimci demokratik güçlere dayatılan bu "topyekûn savaş", hayatın her alanında "topyekûn devrimci direniş" ile karşılanmak zorundadır.**

Güney'deki gerici çatışmalara, komplolara ve sömürgecilerin oyunlarına karşı tavır geliştirilmesi bu açıdan da son derece hayatidir.

Güney Kürdistan'da toplumsal yaşamın devrimcileştirilmesi; emekçilerin yönetime doğrudan ve demokratik katılımının sağlanması; mülkiyet ve üretim ilişkilerinin düzenlenmesi; kendi öz-gücüne dayalı savunma sistemlerinin oluşturulması; Kürdistanlı güçler arasında iç barış sağlanarak ortak, devrimci, demokratik ulusal kurumların yaratılması; varolanların savunularak geliştirilmesi, uluslararası diplomaside ortak bir duruş sağlanması hepimizin sorumluluğundadır.

Bu nedenle bizler **Yurtsever Devrimci Platform** olarak, gerici çıkar çatışmaları ve emperyalist-sömürgecilerin bilinçli kısırtma ve provakasyonlarına; müdahalelerine alan açılmasını kınıyor, mevcut toplumsal ve siyasal sorunların çözümü için devrimci müdahalenin şart olduğuna inanıyoruz.

**Yurtsever Devrimci Platform
(PKK, DHP, KAWA, PKR/RİZGARİ)
Dava Tutsakları**

GÜNEY'DEKİ GERİCİ ÇIKAR ÇATIŞMALARINA DEVRİMCİ MÜDAHALE GEREKLİDİR

Güney kürdistan'daki **KDP** ve **KYB** güçleri arasındaki çatışmalar yeniden yüzlerce can kaybına yol açtı.

Bu çatışmaların başlıca kaynakları; Sınır ticareti ve gümrüklerden sağlanan gelirlerin **Kürt Federe Devleti** yerine, yerel partiler ve gruplar arasında bölüşülmek istenmesi; uluslararası yardımların paylaşımı; partiler ve yerel yönetimler içerisinde etkinliklerini giderek daha çok artıran feodallerin ve mülk sahiplerinin çıkar çatışmaları ile; başta TC olmak üzere ABD ve Avrupa'lı güçlerin siyasal dengeleri kendi lehlerine belirleme çabalarından doğan siyasal hegemonya istekleridir. Diğer bir temel etken de bölgeye sızmış olan TC, İran ve Irak ajanlarının bu gelişmeleri körükleyerek, alanı yeniden Irak'ın denetimine verme yolundaki perde arkası tertip ve planlarıdır.

Kürdistan devrimi bütünlüklü bir süreç izlemektedir. Her iki parçadaki ulusal demokratik mücadele birbirlerinden ektilmekte ve birbirlerini belirlemektedirler. Güney Kürdistan'daki fiili durumun en önemli belirleyicilerinden biri ve güvencesi, Kuzey Kürdistan'daki özgürlük hareketi ve gerilla mücadelesidir. Buna karşılık Güney'deki fiili durum, **Kürt Parlamentosu** ve **Kürt Federe Devletinin** derinleştirilmesi ve devrimcileştirilmesi için sömürgeci statüde açılmış bir gedik durumundadır.

Bu nedenle başta TC olmak üzere sömürgeciler ve emperyalistler Güney'de kendi güdümlerinde bir yönetim oluşturmak, bağımsızlığı ve meşru kurumları engellemek, yurtsever, devrimci güçler arasındaki olası birlikleri ve ortak mücadeleyi baltalamak için ellerinden gelen her türlü gayreti göstermektedirler. Bunun için Güney'deki güçleri hem birbirleri aleyhine ve hemde PKK'ye karşı kışkırtmayı bilinçli bir yöntem olarak benimsemişlerdir.

Kürdistanî Cephe örgütleri, mevcut fiili durumun geliştirilmesi ve devrimcileştirilmesi için basiretli ve ulusal demokratik sürece uygun davranamayışlarının nedeniyle çürüme ve kaybedilme tehlikesiyle yüzyüzedir.

Sömürgecilerin konjoktürel tahammüllerine ve Çekiç Güç korumasına güvenerek; toplumsal alt-yapı da devrimci dönüşümler sağlamadan mülk sahibi sınıfların siyasal imtiyazlarla donatılması; sömürgecilerin her türlü ajan ve kontra faaliyetlerine alan açılması varolan gerici çatışma ve çürümeye uygun bir zemin yaratmaktadır.

Her türlü sömürgeci müdahale ve provakasyona açık bu ortam; aynı zamanda Kürtlerin kendi kendini yönetmekten aciz, ilkel aşiret çatışmaları içinde debelenen ve bu yüzden mutlaka egemen devletlerin vesayetine ihtiyaç gösteren bir toplum olarak sunulmasında da sömürgecilere propaganda olanağı vermektedir. Bu olgular TC'ye sık sık Güney Kürdistan'da askeri operasyonlara girişerek, kampları ve sivil halkı bombardıman etmesinde de, "alanı istikrarsız ve iktidarsız kılma" çabalarına da alan açmaktadır. Çatışmaların temelindeki sorunlar ortadan kaldırılmadığı için, onlarca kez sağlanan "ateş-kes" anlaşmaları uzun ömürlü olmamakta ve yeniden bozulmaktadır.

TC veya diğer sömürgeci emperyalist güçlerin arabulucu olarak kabul edilmeleri, onların hegemonyalarını artırmaktan başka bir işe yaramaz. **Bunlardan "arabulucu" olmaz, olsa olsa "arabozucu" olur.**

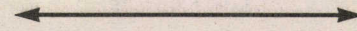
Kürdistan devrimi tüm Kürdistan coğrafyasında, Kürtlerin yaşadığı her yerde ve hayatın her alanında derinleşmek, gelişmek zorundadır. Bu nedenle devrimciler Güney Kürdistan'da yaşanan gelişmelere kayıtsız kalamazlar. Bu alanda yaşanan çatışmalar ve olumsuzluklar en başta Kürdistan'lı yurtsever, devrimci ve demokrat güçleri yakından ilgilendirir. Sömürgeci militarizmin ulusumuza dayattığı, haksız, kirli sömürge savaşı ağır bedeller pahasına devrimci direnme savaşı ile karşılanmaktadır. 1994 yılında on dörtbin can kaybı, üçbin köyün yakılıp yıkılması, bombardıman edilmesi; üçmilyon Kürt insanının metropollere, şehirlere göç ettirilmesi, bilançonun sadece bir boyutunu göstermektedir. Bütün yaşam alanlarının tahribine, bütün insanlık değerlerinin yok edilmesine dayalı bu yıkıcı savaşın tüm ağırlığı halkımızın üzerindedir. **Ulusumuza ve devrimci demokratik güçlere dayatılan bu "topyekûn savaş", hayatın her alanında "topyekûn devrimci direniş" ile karşılanmak zorundadır.**

Güney'deki gerici çatışmalara, komplolara ve sömürgecilerin oyunlarına karşı tavır geliştirilmesi bu açıdan da son derece hayatidir.

Güney Kürdistan'da toplumsal yaşamın devrimcileştirilmesi; emekçilerin yönetime doğrudan ve demokratik katılımının sağlanması; mülkiyet ve üretim ilişkilerinin düzenlenmesi; kendi öz-gücüne dayalı savunma sistemlerinin oluşturulması; Kürdistanlı güçler arasında iç barış sağlanarak ortak, devrimci, demokratik ulusal kurumların yaratılması; varolanların savunularak geliştirilmesi, uluslararası diplomaside ortak bir duruş sağlanması hepimizin sorumluluğundadır.

Bu nedenle bizler **Yurtsever Devrimci Platform** olarak, gerici çıkar çatışmaları ve emperyalist-sömürgecilerin bilinçli kısırtma ve provakasyonlarına; müdahalelerine alan açılmasını kınıyor, mevcut toplumsal ve siyasal sorunların çözümü için devrimci müdahalenin şart olduğuna inanıyoruz.

**Yurtsever Devrimci Platform
(PKK, DHP, KAWA, PKR/RİZGARİ)
Dava Tutsakları**

KAMUOYUNA

Son MGK toplantısında alınan kararlar doğrultusunda giderek pervasızlaşan sömürgeci özel savaş rejimi, her alanda yaşadığı yoğun iflas ve yenilgisinin acısını devrimci-yurtsever tutsaklardan ve Özgür Ülke şahsında özgür basından çıkarma hesapları içinde bulunmaktadır.

Başta Erzurum cezaevinde başlatılan teslim alma, ihanete zorlama, en temel insanı yaşam koşullarından mahrum bırakma vb. uygulamalar, son olarak Aydın ve Buca cezaevleriyle hızlandırılmaya çalışılmaktadır. Sömürgeci özel savaş rejimi, aynı paralelde özgür basına yönelik bombalama, toplatma, dağıtım engelleme vb. uygulamaları ile çirkin yüzünü gizlemeye bile gerek görmemektedir. Hiç şüphesiz bu durum, yaşadığı yenilginin ve bitişininin açık kanıtları olmaktadır. Gerek Aydın ve Buca cezaevlerinde bulunan devrimci-yurtsever tutsakların, bu insanlık dışı uygulamalara karşı günlerden beridir başlatmış oldukları açlık grevine, gerekse de Özgür Ülke sahsında susturulmak istenen özgür basına yönelik bu özel savaş uygulamalarına karşı sessiz kalmamak bir insanlık görevi olmaktadır.

Sömürgeci özel savaş rejiminin bu çirkin saldırılarını kınıyoruz. Ve kendisine inasınım diyen herkesi özel savaşın bu dizginsiz terör uygulamalarına karşı aktif tavır almaya, sesini yükseltmeye çağırıyor ve devrimci-yurtsever tutsaklar olarak sessiz kalmayacağımızı belirtiyoruz.

**Yurtsever Devrimci Platform'u
(PKK, DHP, KAWA, PRK-RİZGARİ)
Dava Tutsakları**

Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesinde Bir Gedik Daha... KUZEY CEPHESİ ÇALIŞMALARI DONDURULDU !

17 aydır sürmekte olan **Kürdistan Ulusal Demokratik Cephesi** çalışmaları, **PRK-Rizgarî** ve **Kawa** örgütlerinin muhalefet şerhlerine karşın, oy çoğunluğu ile donduruldu.

18 Haziran 1993 tarihinde, 12 Kuzey Kürdistanlı parti ve örgüt (**Hevgirtin -PDK, Kawa, KUK/RNK, KKP, PİK, PKK, PRK/Rizgarî, PRNK, PSK, TSK, Têkoşîna Sosyalist, Yekbûn**) bir araya gelerek, ulusal bir cephenin kurulmasını karar altına almışlar ve bir basın açıklaması ile "Ulusal bir Cephe"nin kurulacağını Kürdistanlı kitlelere müjdelemişlerdi.

12 Kürdistanlı örgüt ve partinin imzası ile yayınlanan basına çıkmasında; "**Halkımızın büyük beklentisi olan Kuzey Kürdistanlı siyasal güçlerin tarihi buluşmaları gerçekleşti. 18-19 haziran tarihinde bir araya gelen siyasal güçler, Ulusal Cephe'nin gerçekleşmesi için, tarihimizi ve bugünkü mücadelemizi de göz önüne alarak yeni bir sayfa açmışlar; görüş ve karar birliğine varmışlardır. Ulusal güçler örgüt kaygısı ile değil, ulus kaygısı ile hareket etmişlerdir.**

... Mücadelemizin ve zaferin en büyük teminatı olan **Cephe birliğinin, bütün bu hazırlıklar sonucunda ve yakın gelecekte halkımıza ve uluslararası kamuoyuna resmen ilân edileceği inancındayız...**" denilerek, 15 milyonluk bir potansiyel siyasal güce sahip Kuzey Kürdistanlıların önüne ciddi bir umut kapısı açılmıştı.

7 Ocak tarihinde bir araya gelen Cephe Platformu üyeleri, sorunları; "karşılıklı özveri, ulus kaygısı ve mücadelenin içinde bulunduğu şartları" göz önüne alarak, sömürgecilerin milli mutabakatı karşısında, ulusal bir konsensüs yakalamaları beklenirken, Cephe çalışmalarını dondurmaları, kirli bir savaşın acımasız kuralları ile başa kalan Kürdistanlı kitlelere ödenmesi oldukça zor bir faturadır...

Edinilen bilgilere göre, Cephe'nin 10.Zirvesinde (7 Ocak 1995) Kürdistan Ulusal Demokratik Cephesi platformu üyeleri program ve tüzüğün netleşmesine rağmen, **PRK-Rizgarî** ve **Kawa**'nın muhalefetiyle, 9 oyla cephe çalışmalarının dondurulmasına, "daha altdüzeyde birliklerin oluşturulması" için platformun devamına karar almışlardır.

Têkoşîna Sosyalist'in katılmadığı toplantıda, **Hevgirtin-PDK** (yeni ismiyle **PDK-Bakur**), "Kongre kararıyla cephe çalışmalarına katılmayacaklarını", **Kawa** ve **PRK-Rizgarî** dışındaki tüm örgütler "cephe ilân edilmesinin maddi şartlarının olmadığını" belirtmişlerdir.

Dergimizin geçen sayısının büyük bir kısmını, sürmekte olan Cephe çalışmalarına ayırmış, tarihin tekerrürünü haşerlemek için de, son yirmi yılın "birlik ve cephe" çalışmalarının özet bir dökümünü vererek, uyarı ve kaygılarımızı da dile getirmiş ve yazımızı şöyle noktalamıştır:

"Kürt ulusu derin yaralar ve ızdıraplar içinde direnişine devam ediyor... Yakılan-yıkılan köyler, panzerlerle

paramparça edilen insan cesetleri, bombalar, kitle katliamları, kurşuna dizilmeler bu halkın direnişini engelleyemiyor. Sorun böylesine kararlı bir direnişin motor gücünün oluşturulmasında! Böylesine bir motor güçte hiç şüphe yok ki sağlıklı ve dürüst ilkeler üzerinde yükselen ulusal mutabakat olacaktır, **Ortak Taaruz Cephesi** olacaktır...

Umarız, yıllarını mücadeleye veren siyasi liderler böylesine bir ulusal mutabakatın yaratılmasında azami fedakarlığı göstermekten kaçınmazlar...

Umarız, politik örgütlenmeler böylesine bir sorumluluğun altına girmeye bir an bile tereddüt göstermezler...

Umarız, **KUDC**'sinin vitrini de, ambarı da çağın ve dünyanın gereklerine uygun modern bir ulusal kurtuluş mücadelesinin araçlarıyla donatılır...

Ve umarız ki, **KUKM** bir düşük daha yapmaz..."

Acı, ama gerçek: **KUKM** bir düşük daha yaptı, **KUKM**'de onarılması güç bir gedik daha açıldı...

Kürdistan'ın bir uçtan diğer uca alev alev yandığı, binlerce Kürt aydınının sorgusuz sualsiz demir kafeslere yerleştirildiği, devlet terörünün içinde yaşadığımız gezegenin sınırlarına dahi sığmayacak boyutlara ulaştığı şartlarda, 17 aydır emek verilen, "**mücadelenin ve zaferin tek teminatı**" olan cephe çalışmalarının dondurulması anlaşılabilir, kavranılabilir bir durum değil!

Zaman henüz geçmiş değildir... Siyasi liderler sorumluluklarını, siyasi örgütlenmeler ödevlerini mutlaka yerine getirmelidirler.

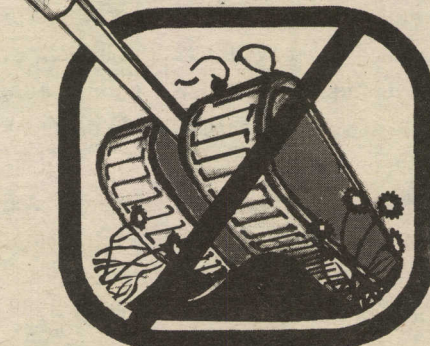
Sorunlarımızı kitleler önünde tartışa tartışa aşmanın ve ulusal bir mutabakat sağlamanın zamanıdır...

Tekerrür Kürtlerin kaderi olmak zorunda değildir...

Tüm yurtseverleri, demokratları, sosyalistleri, **KUKM**'nin garantisi olan siyasal örgütlenmeleri bir araya gelmeleri için "sıkıştırmaya", "hesap sormaya" çağırıyoruz !

Stërka Rizgarî/Almanya

EM NAXWAZIN BIN-PALET !

ASKERİ İŞGALE SON !

BASIN AÇIKLAMASI

KUDC ÇALIŞMALARI DAĞILDI

Ortadoğu'da sömürgeci bölge devletleri açısından Kürdistan'ın bağımsızlığı ve Kürt Ulusunun özgürlük talepleri karşısında tavır bir ve tektir.

Sorun, Kürdistan sorunu olduğundan tüm çelişki ve çatışmalar, keskin çıkar ilişkileri bir yana bırakılarak, mutabakat sağlanabilmektedir. Sömürgeciliğin ana parolası, "Kürdistan ve Kürt ulusunun tarihten silinmesi" üzerinde kurulmuştur ve günümüze sarkan ilişkiler içinde de bu muhtevada şekillenmiştir. Adı ister "tadip ve tenkil" ya da "demokrasi ve uygarlık taşıma" olsun uygulamanın merkezinde her zaman Kürdistan'ın imhası durmaktadır!

Yirminci Yüzyılın başlarından itibaren önce İran ve Osmanlı hükümdarlıkları arasında ve daha sonra bölgede oluşturulan devletler arasında, sorun Kürdistan sorunu olduğunda, siyasette ve eylemde, el ele verilerek ortak hareket etme dört başı mamur bir devlet siyaseti haline getirilmiştir.

Tarih, sömürgeci mutabakatın canlı örnekleriyle doludur... Birinci emperyalist paylaşım savaşı ertesinde, Ermenilerin imhası ve Kürdistan'ın parçalanmasında sağlanan ittifaklar, 1930 ertesi Irak'taki vahşetten kaçan yurtseverlerin Türkiye'de zindanlara tıklması, Ararat direnişinde, İran ve Türkiye'nin toprak ve sınır anlaşmasına giderek, hareketi arkadan kuşatarak ezmeleri, Mehabad'da sömürgeci devletlerin ortak hareket etmeleri, yarı yoldan çevrilen ve Barzani'ye ulaşamayan silah yüklü kamyonların hazin görüntüleri hâlâ hafızalardadır. Sınır ötesi operasyonlar adı altında sürdürülen imha hareketlerinde, savaş uçaklarının dahi bölge devletlerinin patentlerini taşıdığı bilinmektedir....

Ankara, Tahran, Bağdat ve Şam'da ardı arkası kesilmeyen zircelelerin ana teması, her zaman Kürdistan'ın imha ve talan edilmesinin üzerine oturtulmuştur/oturtulmaya devam ediyor...

Sömürgeci devletlerin Kürt ulusuna karşı sağladıkları mutabakat ne kadar somut ve maddi bir gerçeklik ise, Kürdistanlıların tarihten günümüze bir türlü ulusal mutabakata ulaşamamaları da bir o kadar gerçektir...

İçerden hançerlenmek Kürdistan ihtilali için bir kader haline gelmiştir. Öyleki, topraklarında ölesiye bir mücadele veren kitleler, gününbirlik geçici çıkarlar uğruna tarumar edilmiş, edilmektedir.

Oysa, son yirmi yıllık siyasal pratikte, ulusal kurtuluş mücadelesi veren bir ulusun savunma mekanizmalarını oluşturmaya yönelik çabalar azımsanmayacak bir boyuttadır. Güçbirlikleri, eylembirlikleri, siyasal birlikler ve nihayetinde gündeme gelen Cephe hedeflerine ulaşamamış ve çok kısa bir zaman dilimi içinde dağılmaya ve giderek çürümeye yüz tutmuştur...

12 Mart ertesi yakalanan tarihsel fırsat gereği gibi değerlendirilmediğinden, uluslararası kamplaşmaların tozu dumanı arasında Kürdistanlı bir kimliğe gönüş sağlanamamıştır. Ardından Türk "Sol"unun yarattığı karmaşa içinde, metropollere bağımlı bir arada duruşlar sağlanmaya çalışmış, bu da 12 Eylül'ün tank ve postallarına karşı tutunamamış, alanlar birer ikişer terk edilmiştir.

Muhacerat ve sürgün ise, sanıldığı gibi tersine, derlenip-toraplanma

sağlayacağına, hareketleri daha kaygan zeminlere oturtmuştur. Bu bağlamda gündeme gelen, Ortadoğu ve Avrupa merkezli birlik faaliyetleri muhteva itibarıyla, ülke gerçekliğinden somut bir kopuşu alabildiğince hızlandırmış, bu kez bir arada duruşlar geçmişin kötü bir kopyesi olarak ya Şam, Lübnan, Sofya ya da Avrupa Sosyal Demokratilerinin çekim alanlarına endekslenmiştir. Ve sonuç hep hüsrana olmuştur...

90'lı yıllara ulaştığında ise, muhteşem bir isyan geleneğine sahip Kürt ulusunu içerden kemiren dar-grup fanatizmine, aşiret ve tarikat tipi yapay örgütlenmelere karşı etkili bir mücadele vermek gerekirken, ardında bunca deneyim bulunduran siyasal hareketler, örgütsel kaygılar ve kişilik çatışmaları ile ülke gerçekliğini bir türlü görememişlerdir. En nihayetinde dış dürtüler ve zorlamalarla, Kürdistanlıların bir arada duruşunun önüne geçilebilmiş, bütün bir ulus için umut vaad eden **Kürdistan Ulusal Demokratik Cephe** çalışmaları da iflas etmiş, ettirilmiştir.

Kürdistan Ulusal Demokratik Cephe çalışmaları, 1993 Haziran'ında 12 örgütün katılımıyla başlatılmıştı. Ocak 1995'te, tıpkı geçmişteki örnekleri gibi, kamuoyuna bilgi verilme ihtiyacı duyulmadan, bir tutanak tutma zahmetine dahi katlanılmadan, Partimiz, **PRK-Rizgarî**'nin gösterdiği yoğun çaba ve muhalefetine rağmen, oy çoğunluğuyla alelacele bitirilmiş ve 18 aylık emek ve çaba suni gerekçelerle ortadan kaldırılmıştır. Bu son, **KUKM**'nin örgütsel muhtevası konusunda da geleneksel suçlamaların altının boş olduğunu da göstermiştir. "Birlik Karşısı" gösterilip, tecrit edilen siyasetler ise sonuna kadar direnmişlerdir.

KUDC Platformu, 18 ay boyunca, en üst düzeyde delegasyonların katılımı ile, toplam 10 zirve düzenlemiş ve bu toplantılar sonucunda tüm örgütlerin üzerinde ittifak ettiği bir program ve tüzüğe de ulaşmıştı. Cephe ilanı için adım atılması gerektiği bir aşamada, "Biribirimize yabancıyız. Güçler dengesi yoktur. Yük üzerimizde kalır. Cephe zor iş, pratik eylem birliği yapalım" türünden gerekçelerle çalışmalar infilak ettirilmiş ve açıkça belirleyelim ki, sömürgeci TC'nin ekmeğine yağ sürülmüştür.

Cephe Platformu süresince yapılan iç tartışmalarda ciddi tikanıkların yaşandığı doğrudur. Tikanıkların aşılması için özveri gerektiği ve sabırlı davranmak gerektiği de bilinmektedir. Kürdistan ihtilalinin tek ve vazgeçilmez garantisi olacak ulusal bir cephe çalışmasının zaman zaman tikanmalarla karşı karşıya kalması, anlaşmazlıkların artması ve gelişmelerin hızlanması kadar doğal bir olgu yoktur. Zaten cephe böylesi sorunların çözümü için oluşturulan bir düzeydir. Kimsenin örgütsel varlığı ortadan kaldırılmadığı için, asgari bir düzeyin üzerinde ısrar gerekiyordu. Ayrıca, kötürüm gelenekler üzerinde yükselen siyasal pratiği zem zem suyunda yıkarak bir anda ortak hedeflere yöneltmek çetin bir iştir. Ulusal kurtuluş mücadelesinde, değişik toplumsal kesimlere hitap eden siyasal örgütlenmelerin cephesel bir birlik içinde anında dengelenmesini beklemek de mümkün değil.

Çalışmalar boyunca, Partimiz ilkeli davranmış, eleştirilerini iç tartışmalarda dile getirerek, katılmadığı noktalarda şerh koymuştur. Fakat birlik ve bütünlüğün ortadan kaldırılmaması için azami çaba sarf etmiş ve birlik sürecinin zedelenmemesi için bir arada duruş kararlılığını göstermiştir.

İç tartışmalarda yaşanan kilitlenmelerin aşılması için yapıcı ve maddi temelleri olan öneriler sunulacağına, gerçekleşmesi mümkün olmayan önerilerle, aşılabilecek sorunlar dahi içinden çıkılmaz hale getirilmiştir. Bütün bunlara rağmen, "Sorunlarımızı açık yüreklilikle tartışalım. Birbirimize karşı diplomatik ilkelerle davranamayız" şeklindeki önerileriniz ise geçiştirilmiş, zirve toplantıları, sömürgeci devletlere karşı ortak bir güç gösterisi olacağına, örgüt tabanlarını sürükleyebilmenin ve bir-iki grubun diplomasideki örgüt çıkarılarının aracı haline dönüştürülmüştür.

Örgüt liderlerini bir defa dahi biraraya getiremeden, sorunlarımızı açık yüreklilikle ve kitlelere hesap vererek tartışmadan, program ve tüzükte anlaşılmasına rağmen, çalışmalar keyfi bir biçimde bitirilmiştir. Ulusal kurtuluş mücadelesi pratiğinde "keyfiyet" ilkesi ile hareket etmediğimizden dolayı, Partimiz ulusumuza duyduğu sorumluluk gereği, bütün zirve toplantılarının tutanaklarını ve karar metinlerini basıma hazırlamaktadır!

Kürdistan Ulusal Demokratik Cephe'sinin ilanı başta TC olmak üzere tüm sömürgeci devletleri panik içine düşürecek ve bunalımlarını tırmandıracaktır. Kurulmasının bırakınız, bir araya gelişimizden beri, TC'nin "bunu nasıl dağıtıyorum" arayışı sürüyordu. Bu nedenle, bir imaj halinde dahi olsa bir arada duruşla, kitlelere güven verilebilecek ve mücadele ateşlenebilecekti. Eğer gelişir, güçlerin ve pratik faaliyetlilik içinde çekim merkezi olabilseydi diğer parçalar da etkilenebilecekti. Böylece, **KUKM** ve kullandığı tüm araçlar uluslararası düzeyde meşrulaşacak ve bir kabus gibi üzerimize çöken "terörizm" suçlamasına karşı manevra yapılabilecekti. Silahlı ve diğer mücadele biçimleri bir anlam ve muhteva kazanabilecek, en azından örgüt erezyonu önlenilebilecek, mücadele içinde daha ileri birliklerin kapısı da aralanabilecekti. Her şeyden önemlisi, geleneksel önderliğin ilkeliğinden arınılarak, çağdaş ulusal bir mutabakatın tomurcukları oluşabilecek ve inatla direnen, yıllardır birlik beklentisini arzulayan Kürt ulusuna zaferin ilk müjdesi de verilebilmiş olacaktır...

Sonuçta kaybeden **KUKM**'dir. Cephe gibi onurlu bir kavram da, bizzat siyasal örgütlenmeler eliyle içeriği boşaltılarak anlamsız bir hurda yığınına çevrilmiştir. Bununla da yetinilmeyerek, "Süngün Hükümeti", "Süngün Parlamentosu" gibi ancak kararlı bir cephe hareketinden sonra ulaşılabilecek örgütlenme biçimleri de gündeme getirilerek, kavramlarda korkunç bir kaos yaratılmıştır..

18 ay emek verilen bir çalışma içinde bir arada duramayanlar, "siyasal birlikleri", "ulusal meclisleri", tepataklak çevirdiklerini unutarak, "süngün hükümetlerine" nasıl ulaşabilecekler?

Partimiz, **PRK-Rizgarî**, Cephe çalışmalarını başından beri tıkayan, infilak ettiren "Büyük örgüt olmak" ya da belli programlara "sunulduğu" için istediği gibi kullanıp içeriğini boşaltan örgütleri protesto ediyor. "Çoğunluk kararı"nın, anti-demokratik ve çoğunluğun despotizmi olarak yorumluyor ve bu kararı **KUKM**'nin bedelini ağır ödeyeceği bir karar olarak değerlendiriyor.

Kürt örgütleri ve partileri açısından ulaşılan bu sonuç, Kürdistan tarihine geçecek en büyük talihsizlik örneğidir. Sorunlarımızı artık bir takım "avrupai ölçüler" içinde tartışma tarafları değiliz. Geçmişte de birlik çalışmalarında takındığımız ilkeli tutum, bugün de yürürlüktedir.

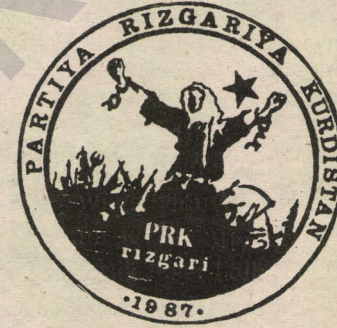
Kitleler önünde, ulusal değerlerimizden kalkış yaparak ve her şeyden önemlisi açık yüreklilikle bir arada duruşu mutlaka sağlamak zorundayız. Görev sadece siyasal örgütlenmelere ve liderlere düşmüyor; Kürdistanlı kadrolar, aydınlar, emekçi kesimler ve tüm katmanlar, siyasal örgütlenmeler üzerinde baskı unsuru olabilmeli, zaman aşımına uğramadan, onları ortak bir taarruz cephesinin muhtevasına uygun davranışlara zorlamalıdır!

KUKM'nin üzerinde icazetin, siyasetleri barajladığı ve bu noktada kısır bir döngüye girileceği kaçınılmazdır. Bağımsızlık ve demokrasi

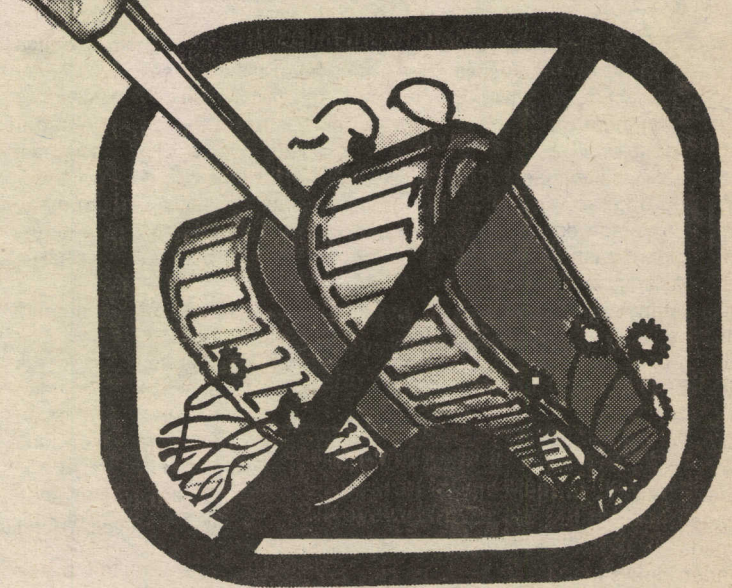
mücadelesinin, bağımlı ilişkilerle sürdürülmesi olanaksızdır. Cephe her şeyden önce bağımsız olmalı, eşit ve genel temsili mutlaka gerçekleştirilmelidir. Bu bağlamda gerek diploması açısından ve gerekse siyasal mücadele açısından dost ve düşmanlarımızla ilişkilerimiz yeniden gözden geçirilmelidir. **Kürt ulusal hareketi her türlü icazet ve vesayetin reddi temelinde mutlaka bir araya gelmenin şartlarını yakalamalıdır.** Eğer dış dinamikler bizleri belirlemiyor ve ulusal kaygılar, örgüt çıkarılarının önünde yürüyorsa, ortak bir taarruz cephesine ulaşabilmek için hiç bir engel yoktur! Kürdistan sınıflı bir toplumdur. Bu nedenle oluşacak cephe çeşitli toplumsal katmanların siyasal temsili her zaman olacaktır. Ve bunun doğal sonucu olarak, eğilimler arasında tıkanmalar, siyasal-ideolojik çelişki ve çatışmalar yaşanacaktır. Doğru olan, bunların inkarı ya da grup çıkarılarını ön plana çıkarmak değil, siyasal zeminlerde birlikleri ve ortak aktiviteleri yakalayabilmektir.

Bugün, ulusal kurtuluş mücadelesinin asgari siyasal taleplerinden geri düşmemek koşuluyla, demokratik mücadelenin üst sınırı çizgisinde, her türlü ideolojik dayatmaları bir yana bırakarak, tüm yetenekleri, tüm güçleri harekete geçirebilecek, tüm siyasal potansiyelleri değerlendirebilen birleşik bir taarruz örgütüne duyulan ihtiyaç, en az Kürt ulusunun varolma durumu kadar her zamankinden daha büyük bir önem taşımaktadır! **4 Şubat 1995**

PRK-Rizgarî
PARTİYA RİZGARİYA KURDİSTAN
Polit Bürosu

EM NAXWAZIN BIN-PALET !

ASKERİ İŞGALE SON !

FİŞEKLER TÜKENİNCE....

Tarihi hesap etmek, ondan ders çıkarmak gerek... Yoksa tekrerr etmek zorunda kalırsın... Ne kadar doğru bilinmez ama, her niteliksel dönüşüm durağında, niceliklerin tıplanması, tarih boşluğumuzun, ya da tarihi hesap edemeyişimizin bir ürünü olsa gerek. İnat, yanlışlarda, karabasanlar dünyasında inat, vazgeçilmez bir kagren halinde, tüm bünyeyi giderek sarıyor... Orta yerde gözle görülebilir, ele tutulabilir bir gerçek var: İki asırdır ülkesine, toprağına sahip çıkan ve her ne hikmetse bir türlü uluslararası dengeler içinde yer edinmeyen, "sömürge olarak bile" nitelenemeyecek 30 milyonluk bir insan yığını, 500 bin kilometrekareyi aşan bir alanda eziliyor, hırpalanıyor ama yok edilemiyor! Rumlara denize döküldü, Ermeniler sonsuz bir sürgüne mahkûm edildi, delik deşik yaralar içindeki Kürt ulusu ise topraklarında direniş geleneğini sürdürüyor...

Ve hesap edilmeyen, arkaya alınamayan tarih, tekrerrde...

Avrupa'nın küçük bir kasabasında, küçük ve sıradan hesaplarla, büyük bir umut ve sabırla beklenen "ulusal mutabakat" girişiminin temellerinin dinamitlenmesi, siyasal bozguna yeşil ışık yakılması affedilmez bir sorumsuzluktan öteye bir şey değil...

Kürt ulusunun uluslararası sömürge niteliği kadar yalın bir gerçek de, kendini ifade edebilecek, uluslararası düzeyde ortaya koyabilecek kurumlardan yoksun oluşudur. Bunun tartışılacak, sağa-sola çekilecek bir yanı yok. Bir takım başkentlerde "zorlamalarla" gündeme gelirse dahi, iradi bir temsil sağlanamamakta, grupçuluğun kini ve nefreti ile, yerel, bölgesel giderek uluslararası dengeleri alt-üst edebilecek bir potansiyele sahip direnen bir ulusun dinamikleri çarçur edilmektedir.

Tarih engin deneyimler sunmaktadır. Modern Kürt tarihini, direnişler tarihi olarak ele almamak için kör ya da sakat olmak gerek. Başarısızlığın tartışılmasına sıra geldiğinde, her zaman bir suçlu bulmak ve günah keçileri yaratmak ise, sorunlarımızdan kaçışın dayanılmaz hafifliğinden öteye bir şey değil.. Kaynak besbelli ki, kapalı toplumları yaşamak ta, küçük saraycılarımızı kalın çitlerle örmekle ve beyinlerimizde hep tarikat tipi örgütlenmeler oluşturmamız da duruyor... Kürdistan'daki ulusal isyanların başarısızlığını genelde Kürt feodalilerinin, aşiretlerin gûnûbirlik çıkarlarının üzerine yıkarız. Koçgiri'den bu yana neredeyse bir asır geçti. Çok şey değişti, doğru. Çağ tazelandı, dinamikler giderek olgunlaşmaya başladı. Yeni bir düşünce sistematiği geliştirmek dururken, mağara insanına özgü mantık silsilelerinde çadır açmak niye?

71 muhtırası ertesi Seyrantepe Ceza ve Tutukevi'nden gerilmiş bir ok gibi fırlayan kadrolar, iki yıl gibi kısa bir zaman içinde, Kürdistanlı olmayı, Moskova'ya ya da Pekin'e yakınlık ya da uzaklığa endeksliyerek, kırk haramilere özgü yöntemlerle dönüşü hızlandırdıysalar, 78 yıl sonrası atılımlarda sürgünün ilkesiz ve pragmatik ilişkileri içinde dinamizmi geri vitese takmadan öteye gitmedi.

Ortadoğ'u da tezbih çekmek zor bir sanattı. Avrupa'nın zelzelelerinde ise bilincilere hakimiyet sağlanıyordu... 70'in birarada durma şansını yakalayan örgütlenmeleri, ezen ulus solunun "sahte" devrimci merkezlerine endekslenerek siyasal potansiyelleri eritirken, 80'in karşı devrim rüzgarlarının savruntuları arasında muhacirleşen siyasal merkezler, Arap aleminde, soyut anti-siyonizm ile demleniyorlardı. Dünyayı çok ayrıntılı, milimetrik hesaplarla harmanlayan, uluslararası burjuvazi karşısında ise sayıları kabarık, ama, ülkemizin gerçeklere sırtı dönük, düğmeye basınca hareketlenen "yıpıracı" ve "kahredici", sadece zaman geçiren suni bir arada duruşlar tek çıkış yolu olarak benimseniyordu.

Kavramlar içeriğine uygun kullanılmadığında, ya da anlamsızlaştırıldığında, tartışmalar da zorlaşmaktadır ve giderek anlamsızlaşmaktadır.

Şimdilerde Kürdistanlı siyasî güçlerin kullanmadığı hiç bir kavram kalmadı gibi. "Ulusal Kongre, Sürgün Hükümeti, Ulusal Meclis, Ulusal Cephe, Sosyalist Birlik, Direniş Cephesi, Güç Birliği" ve "Ordu, Birlik, Seyyar Gerilla, Mobil Tim, İhtihar Birliği" vb. gibi ulusal kurtuluş mücadelesi veren bir ulusun tüm savunma mekanizmalarına özgü kavramlar "yeri, zamanı ve mekanı" hesap edilmeden, toplumun vicdanı hiçe sayılarak kullanılmış ve kullanılmaya da devam ediyor.

Bunca deneyim orta yerde dururken, "sil baştan" anlayışıyla ne kadar yürünecektir, bilinmiyor... Son Cephe girişimi, diğerlerinden oldukça farklı, umut vaadeden bir atılımdı. Gerçekten, siyasallaşmış bir potansiyeli, devrimci hedeflerine doğru kurabile manevralarına sahip, sağıyla, soluyla, müslümanı, aydınıyla bir arada duruş sağlanabilmiş, "ilk günlerin" heyecanıyla olsa gerek, oldukça olgun, çağa yaraşır sözcükler, örgüt merkezlerinin literatürüne hakim olmaya başlamıştı.

Geçmişten farklıydı. Artık emperyalist metropollerde, Kürdistan devrimi uğruna insanlar kendilerini yakabiliyor, yüzbinler hep bir ağızdan, bağımsız bir Kürdistan uğruna el ele, omuz omuza yürüyebiliyor, dağlarda gerillalar giderek güçleniyor, şehir merkezlerinde ekonomik hedefler vuruluyor, kendiliğinden eylemler yoğunlaşıyor, kepenkler kapatılıyor, gerilla cenazeleri zafer zılgıtları arasında eylemliliğe dönüşüyor ve fakat böylesine yiğit bir muhalefet bir türlü uluslararası düzeyde temsil, ortak bir dile, ortak bir diplomasiye ulaşamıyor?

Yaşar Kemal'in dahi titreyip kendine döndüğü bir dönemde, alevlenen mücadelenin ısısını dinan kalp merkezlerinde aşıktan hissedildiği bir aşamada, "henüz birbirimize alışamadık, güçlerimiz eşit değil, dost değiliz" türünden, ipe sapa gelmez gerekçelerle, 18 aylık bir emeğin ürünü olan **Kürdistan Ulusal Demokratik Cephesi** çalışmalarını "umutsuz bir vaka" olarak buzluğa koymak ve buzdolabının kapısını da sıkı sıkıya çivilemek, üzerinde oturduğumuz dalı kesmekten başkaca da bir şey değil...

Eğer, bizleri gerçekten dış dinamikler belirliyorsa, gerçekten bir arada duruşumuz

gibi, birbirimize karşı duruşumuz da çeşitli "parmak operasyonlarına" ayarlı geliyorsa, bu noktada durmak, şapkaları önümüze koymak, takkeleri düşürmek ve kel-kabakları en ince ayrıntısıyla görmek zorundayız. İç diplomasi de terbiye kurallarıyla hareket edemeyiz artık. Birbirimize söyleyecek sözlerimiz varsa, bunu ertelemeye, sağa-sola çekip yamultmaya hiç ama hiç gerek yok. Zamanında söylenmeyenlerin, zaman aşımında dile getirilmesi bir yarar sağlamaz, sağlamadı da...

Güçlü örgüt, kendine güvenen örgüttür. Öncü örgüt, toplumsal muhalefeti doğru siyasal perspektiflere kanalize edebildir. Kendi çayırında, otlayan kuzucuklara liderlik yapmak belki kolaydır, ama, bireyin atomize olduğu, makinenin dehşetengiz üstünlüğü altında insan değerinin hiçe sayıldığı ve her şeyden önemlisi dengelerin tröstler lehine güçlendiği çağımızda, dünya uluslarına belki de ilham kaynağı olacak Kürdistan ihtilalinin yönetip yönlendirilmesi çok ama çok farklı refleksleri gerekli kılıyor.

Bir yandan, "Partimiz var, Cephemiz var, Ordumuz var, Ulusal önderimiz var" deyip, öte yandan "güçler dengesi yoktur, Cephe ilan edilse dahi yük omuzlarımızda kalacak, bu iş yürümez" dar görüşlülüğüne saplanıp kalmak birbirine taban tabana zıt olgulardır. "Büyük balık, küçük balığı yutar" mekanik mantığından hareket edilse dahi, "güçlü örgüt, kendine güvenen örgüttür" mantığından hareket edilse dahi, "Sürgün Hükümeti"nin tartışılmaya açıldığı bir aşamada var olan siyasal potansiyelleri ciddi bir ihtilal hareketi içinde eritmek, doğru siyasal çizgiler üzerinde mevzilendirmek "büyüklüğün" en önemli kistaslarından olsa gerek. Gerisi boş bir kendine güvensizliktir!

Ayrıca, "sosyalizmin Kürdistan için tek alternatif" olduğu vurgulanıyorsa ve reformizmin şiddetli bir şekilde red ediliyorsa, en azından kendini sosyalist-radikal hatta -sosyalist radikalizmi ayrıca tartışacağız- kümelenenlerle ortak bir örgütlenmeye gitmek, moral gücü, maddi gücü kamçılacaktır. Eğer hedef ülkemizin askeri işgalden arındırılması ise gogozlanmaya, hırçınlaşmaya hiç gerek yok, ustaca belirlenmiş siyasal taktiklerle, mevcut örgütlenmeleri böylesine dinamik bir yapılanma içinde eritmek, böylesi bir güven verici örgütlenmeye malzeme etmek, kurban etmek gerek. Tabii, ulus kaygısından hareket ediyorsak.

Öte yandan, "konferanstan birlik kararı çıkmadı" gerekçesiyle kendi örgütünden ayrılanların, "kongre kararlarıyla" Kürdistan'da var olan siyasal güçlerle ortak bir cepheleşme hareketinden yan çizmeleri sadece ve sadece bir hafifliktir, tartışılması bile gerekmiyor. Ya siyasal arenada sonsuz bir mücadele vereceksin ya da ortalığı bulandırma huyundan vazgeçeceksin. Doğrudur, UDG'nin, 5'linin, Tevger'in, FKBDC'nin hesabı kitabı dürülmü. Ama, bu kadar rahat davranma da gerekmiyor. "Suçu bizim üzerimize yıkın" kurnazlığı ile, hesaptan kaçınılacağına sanmak da yanlış bir tutumdur. Çünkü, Kürdistan artık eski Kürdistan değildir.

Velhasıl, hızlı ve fakat acemi bir kovboy misali, masanın üzerine çıkılmış, fişekler bir bir patlatılmıştır. Acaba ne oluyor merakıyla toplanan kalabalık görülünce de, iş iyice zıvanadan çıkmış ve fişekler tükeninceye dek havaya sıkılmıştır. Ve fişekler tükenince de, herkes evinin yolunu tutmuş ve olup biten tarihe havale edilmiştir...

Kürt ulusu ise yapayalnızdır.... Sahipsizdir...

Fırat'tan gerçekten su yerine insan kanı akıyor. Şehiti olmayan, cezaevinde insanı olmayan bir tek hane bile kalmadı ülkemizde. Cayır, cayır yanan köylerden yükselen insan eti kokuları, demir kafesler altında, ölüm tercih eden tutsakların haykırıları dünyanın dört bir yanında duyulur, hissedilir hale geldi! Öyleyse bu kapris, bu kendini beğenmişlik, "benim ben bağdatta halife" tavrı niye!

"Eğer sahipsiz Kürt Ulusu 12 tavuk sahibi olsaydı, en azından günde 12 yumurta elde ederdi...!

Tek bir bayrak altında hareket etmekten, ortak bir taarruz cephesinden, ulusal mutabakattan başkaca bir çıkar yol yok! Eğer en azından bu konuda hem fikirsek, rahatsızlığımızı, ötkemizi açıktan dile getirmekten zerrece tereddüt etmemeliyiz. Kürdistanlı yurtseverler, demokratlar, sosyalistler ve özellikle örgütlü militanlar, artık, siyasal liderlerinden, merkezilerinden böylesi hassas bir dönemde tozbağa rahatlığıyla fasitler çizilmesinin hesabını sorma "zahmetine" katlanmalıdırlar. Sessizlik, her şeyi süngerleme sömürge insanına özgü fukara bir tavrı. Ayakları üstüne kalkmış bir halkın evlatları olarak yerimizde artık duramayız. Örgüt merkezleri muhakkak sıkıştırılmalı, zaman geçmeden bir arada durabilen -zar/zor- yapıların cephesel bir birlikteliğe kavuşmaları için azami çaba sarf edilmelidir.

Siyasal örgütlenmelerde artık kitleleri "ahmak" yerine koyma huyundan vazgeçmeli, 18 ayın hesabını kitabını kitleler nezdinde vermeye alışmışlardır. Sekt modeliyile, tarikat tutuculuğuyla çağa ayak uydurma dönemi kapandı. Açık olduğu ölçüde, sorunlarımızı açık kartla masaya koyduğumuz ölçüde, bir araya gelişimiz gerekçelendirilebilecek, sağlıklı bir bakış tarzıyla sürece müdahale hızlanacaktır.

KÜSİ

J.Jêhat

R eberê Kurd mamoste yê zanistî Tava roja Kurdistanê û hîva Rojhilata navîn.

E.Xanî dîroka ji dayîkbûna xwe di "Mem û Zîn" da nivîsiye. E.Xanî di "Mem û Zîn" a xwe da nivîsiye; sala 1562 an da ji herema Hekkarî yê Koç kirin û li Bazî dê bi çîh bûnin Eslê xwe ji tayîfe ya Hekkarî yan ji eşîreta xanîyan e. Dîroka dilovanî ya wî ji aliyên hîn niviskaran ve hatîye beyan kirin. sala 1651 an da hatîye dinê. Navê bavê wê Elyas e . kengê çûye ser dilovanîya xwe em pê nizanin. (1)

E.Xanî çarde Salî ya xwe da dest bi nivisandina zmanê xwe kiriye û nazdeh salîya xwe da jî dest bi alaya serxebûna Kurdistanê kiriye. Sala 1683 an da bi navê "Nubar" bana zorakan Kurdî û Erebi ferhenge kî menzûm nivîsî ye, dema "Mem û Zîn" e nivîsiye 44 salî bû ye. E.Xanî bi navê "Eqîda Imame" û "Şêrên filosofi" çar pirtûk nivîsiye ji van pirtûkan (nivîsarên) E.Xanî "Şêrên filosofi" hîn çap nebû ye. (2)

E.Xanî niviskarê herî mezin yê kurda tê zanîn û qeubul kirin û esara wîya nemir "Mem û Zîn" li ser destana nemir û Neteweyî "Meme Alan" ava bûye. Meme alan serpehatîya Mem û Zînê ye destanekî bi kul û kovan e. E. Xanî ev destan vergirtîye, bi usluba xwe ya nûjen nivîsiye û ji nû ve vejandîye. Her weha E.Xanî bîrewer û ramangîrê yekemîn ê netewî ye . "Mem û Zîn" eserekî mezin û bêhempay kurdî ye, he jî tu eser û berhemên din negihiyane qata wê ya edebi, zman, stîl û huner-mendî ya E.Xanî. Bêguman, hosteyê zman û Edebîyatê ye giringî Ehmîyeta "Shakesperrê, Cervantes, Dante Firdewsî" ji bo zman û edebiyat û çandên wan çî ye, giringî û ehemîyeta Xanî jî ji bo zman, edebiyat û çanda kurdî jî ew e. (3)

E.Xanî esera xwe ya navdar a manzûm bi kurdî dinivîse û sebebên vê yekê jî dîsan, di destpêkê de weha îzeh dike.

Da xelk nebêjîtin ku "ekrad bê merîfet in, bê esl û binyad Enwayî millet xwedan kitêb in Kurmancî tenê di bê hesêb in" Hem ehlê nezer nebên ku "Kurmancî Işqê nekirin ji bo xwe amane Têkda ne di taib in, ne metlub Vêkra ne mihîp in ew ne mehbûb bê behre ne ew, ji eşq bazî farix ji heqîqiy û mecazî

E H M E D Ê X A N Î

E.Xanî dibîne ku Kurd bi zmanê bîyanîyan dixwînin û dinivîsinin bi rêzîken milletê din diçin, belgê xwe ên nijandin ji xwe davê jin, dikevin rengên milletên din û bi vî avayî bi rêva bindestiya wan dikin. Ew halê bindestî û hejerîya milletê Kurd baş dizanî bû û ew bi çavên xwu belengazîya Kurdan dîtîbû. E.Xanî şiklê jîyana Kurdan yek bi yek anîye ber cavan ehvale milletê xwe yê belengaz û bindest û qeyd kirî anîye ber cave me. E.Xanî "Mem û Zîn" a xwe da pîrsa bindestiya Kurdan dubarekiriya wan şerê wan derd û kulên wan nivîsiye ku gelê Kurd pê bihesese qewata xwe bikin yek. E.Xanî fikrê xwe bi zelal nivîsiye, nivîsên xwe da paşketin û paşdamenîya medenîyet ta Kurdan ji tûne bûna dewleta Kurdan dibîne û ji parkirin û dabeşkirina erd û welatê wan tûne bûna wan jî bi itirafî û dubarekiya qebûl û eşîrên Kurdan de dibîne û derheqe vê Yekîda aha nivîsiye.

Ger hebûya me îtifaqek
Vekra bikira me Înqîyadek
Rom û erep û ecem tamamî
Hemûyan ji mera ji kirin Xulamî
Temkîl dikir me dîn û dewlet
Tehsil dikir me hukmet
Temir dibûn ji hev miqalet
Mim taz dibûn xudan kemalet (4)

"Ev perça 'Mem û Zîn' a E. Xanî xuya dike ku E.Xanî jî baş zanîbû

neteweyî Kurd gelekî bi hez û qewete ji bo serketin, Azadî û pev-girêdana Kurdan pêwîste, ger Yekîtiya hezên Kurd hebe, hezên Kurd pêşberî hev şer nekin ewe ser kevin û mafê xwu bistînin"

Gelê Kurd ne ji bona ku Erep, Ecem û Tirk Xulamîyê wan bikin, ji bona Azadî, serxebûn, dostî û Aşîfî şer dikin, Kurd pîrsa serweriya netewe yê xwu şer dikin. E.Xanî herwekî bi xe gotîye "Mem û Zîn" e, ji xwere kiriye behane û bi vê hecete kula dilê xwe bi der daye, derdê Milletê xwe ê ker û lal bi zman kiriye û ew axivandîye.

E.Xanî wextekî wulo da rabuye ku berîya niha sê sed salî berê ne li cem me lê Ewropayê jî gel hêj li milliyet û li nijadê xwu hişyar nebûbûn zlamên ji yek milletekî hev û dû ji bo katolîtî kî û protestanîye" dikuştin. Di heyamekî wuloda E. Xanî bîra milliyeta xwu bîra Kurdanîya xwe biri bû û ji Kurdan re gotibû hûn berî her tiştî Kurd in rabin

ser xwe dewletekî kurdî çekin û bindestiya milletê din mekin. (5)

Banzîl nîkîtin E.Xanî û şahîrên mezin ên vê demê mîna Celaled Bedirxan (Rumî) dide ber hev û E.Xanî teswîr dike; "E.Xanî bêguman şahîrê herî mezin û hezkirîyê kurdan e. Xebata wî ya bêrawest li ser zmanê kurdî, zanîna wîya kur, agahîya wîya pir freh bêşik li ser helbestên xurdî sewk û kela wîya paqîş û ji dil va nivîsiye" (6)

Celaled Bedirxan di heqê E.Xanî û Mem û Zîn ê de dibêje ku: Xanî pexembere, pexembere dîyaneta me a millî, pexembere ola me a nijandin. Ew peşnekî bilin û hêja ye û her awayî ji bejna mewlanatêt. (7)

Ger sala E.Xanî da wesiyeta E.Xanî binin çîh; li ser zmanê Kurdî yekîtîyêk binin, bi zmane Kurdî binivîsinin bixwînin biaxinin û peşva bibin. Şêrên birakujîye ji holê rakin, itifaq û dubarekî ya nav xwu rakin pêşberî hev şer nekin.

Yekîtiya hezên kurd pêk bînin şerê Rizgarîya Netewîda bibinyek.

Ji bo Azadî û serxebûna gel şerbikin.

DÏPNOTLAR

- 1-Kovara Hawar Hejmar 33
- 2-Kovara Hawar Hejmar 33
- 3-Destpêka Edebîyata Kurdî "Memet Uzun"
- 4- Tarîxa Edebîyata Kurdî "genatê Kurdo"
- 5 Kovara Hawar Hejmar 33
- 6- Banzîl Nikitin Kûrtler "Özgürlük Yolu"
- 7- Kovara Hawar Hejmar 33

MEMLEKETİMİN KADIN MANZARALARI

Brikethanede çalışan bayan işçiler olduğunu öğrendiğimizde, onlarla bayan olarak karşılaştıkları zorluklara ilişkin görüşmeyi düşündük. Çalışan işçi kadınların Kürt olduklarını öğrendiğimizde, görüşme isteğimiz ısrara dönüştü. Çünkü, kadın olmak, Kürt olmak, ülkesinden uzakta Çukurova'da olmak ve erkek işi diye bilinen bir işte çalışmak, içiçe geçmiş sorunların diyalektiksel bütünlüğünü işlemek için son derece uygun bir zemin hazırlamaktaydı.

Görüşmeye gittiğimiz gün, yine ortalığı sellerin götürdüğü bir yağmur sonrasıydı. İlk olarak dikkatimizi çeken şey, selden onların nasiplerini almış olmalarıydı. Çünkü brikethane su içindeydi. Kadınlar bizi oldukça sıcak karşılayarak evlerine götürdüler. Ev dediysek, gözünüzün önüne odaları, masası, oturacak sandalyeleri, divanları, mutfak, banyosu olan bir ev gelmesin. 11 çocuk, 3 anne ve babayla beraber toplam 15 kişi 8 m²'lik briketten yapılmış, sıvasız, üstü tahta ve çinkoyla örtülmüş tek odalı bir barakada yaşıyorlar.

Kadınların en yaşlısı, -35 yaş dolaylarında- "yağmurlu günlerde dayanılmayacak derecede gürültü yapıyor tavan" diyor. Sonra espriyle karışık "makinalı tüfenk atıyorlarmış gibi ses çıkarıyor" diye ekliyor. Evleri, brikethanesinde çalıştıkları işverenimmiş. Biz, brikethaneyi kızların çalıştırdıklarını biliyorduk, oysa ailenin yaşı cüssesi uyan -bu yaş 5'de oluyor- bütün fertlerinin tane hesabına çalıştıkları bir işletme ile karşılaşıyoruz. Bu nedenle, sohbetimiz sadece kadınlarla ve onların sorunlarıyla sınırlı olmuyor. Kadınları etkileyen ve ilgilendiren konularla ilişkisinde sohbet ettik.

Sorularımıza 46 yaşındaki baba S.U, S amcanın eşleri -S amcanın 3 eşi var- evin en büyük kızı olan 20 yaşındaki H. cevap veriyor. Ama sorularımızı en çok cevaplayan S.amca.

U. ailesi Mardin'in Kızıltepe ilçesinin Şenyurt Nahiyesinden 20 yıl önce Çukurova'ya göç etmek zorunda kalmışlar. Oniki yıldır da bu brikethaneyi işlettiklerine -tane hesabı- söylüyorlar. Şenyurttan ayrılmalarının gerekçesi olarak ekonomik nedenleri gösterdiklerinde, "sizce bunun özellikle de Kürtlere yönelik olmasının nedeni nedir" sorumuza "devlet bizi Kürt olduğumuz için ihmal ediyor. Yoksa benim buralarda işim neydi ki?" diyor.

Haftada ne kadar kazandıklarını sorduğumuzda, en iyi koşullarda 700.00-TL kazandıklarını, bunun da 500.000-TL'nin her hafta aldıkları bir torba una gittiğini, yağmurlu günlerde zorunlu olarak tarlalarda çalışmaya gittiklerini söylüyor kadınlar. Bu arada S. amca sözü olarak, "konu komşu yıllarca tanıyoruz birbirimizi. Bu yüzden tanıdığım, güvendiğim komşularla eşlerimi tarlaya gönderiyorum" diyor. Çocukların 3'ü okula gidiyormuş. Zar zor geçinebildiklerini söylüyorlar. Sık sık da evlerinin fakirhaneliğinden rahatsızlık duyarak "kusura bakmayın" diyorlar. Aslında onların çıktıkları ekonomik zorlukları anlatmalarına çok da gerek yok. Çünkü, ev ve çocukların durumu her şeyi tüm çıplaklığıyla anlatıyor.

Evin en büyük kızı olan H. 20 yaşında. 7 yaşından beri brikethanede, tarlalarda çalışıyor. Ekonomik zorluklardan dolayı ilkököl 2.sınıftan ayrıldığını söyleyince annesi "baban 3 evli olacağına, tek evlenseydi seni de okuturdu" diyor şakayla karışık. Şakayla da söylese, özünde kocasına yönelik sitemini dile getiriyor. H'ye, "brikethane işi daha çok erkeklerin çalıştıkları iş, çevre bunu nasıl karşılıyor?" diye sorduğumuzda,

"çocukluğum bu mahallede geçti herkes bizi tanıyor. Bu yüzden kimse bizi rahatsız etmiyor. Zaten babamla beraber çalışıyoruz. Hem bu mahallede oturan herkesin durumu bizimkinden çok iyi değil. Kimse kimseyi kinamıyor." diye cevap veriyor. S. amca, "zaman zaman bana kızını, eşlerini niye burada çalıştırıyorsun diyenler oluyor aslında. Ama ben, çocuklarım benim gözümün önünde çalışıyorlar dışarıda başka bir işe kızımı gönderemem, burada benimle anneleriyle beraber namusuyla çalışıyorlar. Bunun da utanılacak bir tarafı yok, deyince susuyorlar" diyor. Böyle konuşmasına rağmen, memlekettekilerin kızını ve eşlerini çalıştırdığını duysunlar istemiyor. Hatta eşleri, "bu dergi memlekete de gidiyor mu?" diye endişeyle soruyorlar. Brikethanede çalıştıkları esnada resimlerini çekmemize de konu komşu endişesiyle izin vermiyorlar. H'ye "çevrende veya başka yerlerde Kürt olduğun için horlandın mı? ne gibi zorluklarla karşılaştın" diye soruyoruz.

"aslında çevredekilerin çoğu Arap. Onlarla da aramız iyi. Böyle bir sorunla pek karşılaşmadım. Zaten tarlada da çoğu Kürt olduğu için, onlar da böyle bir şey zaten yapmazlar." diyor.

Bize bir günlerinin nasıl geçtiğini anlatmalarını istiyoruz. H. sabah saat 6.00'da uyanıldığını, anneleriyle beraber kardeşlerine kahvaltı hazırlayıp evi biraz toparladıktan sonra 7.30'da brikethanede çalışmaya başladığını anlatıyor. Akşam saat 6.00'ya kadar çalıştığını, işten geldikten sonra da bu kez evde çalıştığını, yine anneleriyle beraber çamaşır, bulaşık, yemek, ekmeğe ekmeği kendileri pişiriyor- vs. işlerle günü tamamladığını söylüyor. Anneleri de hemen hemen aynı şeyleri tekrarlıyor.

S. amca, "kadınların işi çok zor. Ben hiç değilse akşamları ayaklarımı şöyle bir uzatıp dinleniyorum, bunlar hiç dinlenmiyorlar" diyor. H'ye, koşulların daha elverişli olsaydı ne yapmak isterdin? sorumuza önce, "ben hayatımdan memnunum, okuyanlarda pek birşey yapamıyor" diyorsa da "ama aileme yardımcı

olmak için doktor olmak isterdim" demeden edemiyor.

- Az önce babanın da dediği gibi kadınlar erkeklere göre daha çok yoruluyor, eziliyorlar. Hele birde Kürt kadını olunca durum daha da ağır. Bir yandan yerinden yurdundan edilip yabancı diarlara atılıyorlar, bir yandan köyleri yakılıp-yıkılıyor ülkesi bombalanıyor, bir yandan da eski bir takım geleneklerle -kumalık, berdel gibi- daha da eziliyorlar. Bu konuda ne diyeceksin?

"Aslında berdel, kumalık çok yanlış şeyler. Bu türden şeyler hala oluyor. Mesela, beni berdel vermek isteseler, istemezsemde karşı çıkamam. Ailemin dediğini yaparım, karşı çıkmak gerekir, ama her zaman olmuyor" diyor H.

Kumalığı kabul eder misin? sorumuza şiddetle karşı koyuyor ve "kuma olacağıma her zaman bekar kalırım daha iyi, annemlerin durumun görüyorum. Böyle bir şeyi ben kesinlikle kabul etmem" diyor H.

Burada S. amcaya soruyoruz: Neden bir değilde, üç kez evlendin?

S. amca neşeyle, "valla, benim üç amcam var. Her bir amcamdan bir kız aldım. Böylelikle hiç bir amcamı da kırmamış oldum" diyor gülerken ve ekliyor, "aslında tek karım olsaydı çocuklar az olurdu ama, o zaman da ben geçinemezdim. Şimdi bile 5 kişi çalışıyoruz zor geçiniyoruz. O zaman hiç geçinemezdim" sözleriyle savunuyor 3 evliliğini.

Son olarak onlara, kendileri gibi yerinden yurdundan olan, ezilen horlanan, işçi vs. kesimlerin, kadınların bu durumlarından nasıl kurtulabileceklerini soruyoruz. H. çocukluğu ülkesinden uzakta geçmiş, kökünden uzaklaştırılmış, asimile edilmişeye çalışılan ve geçim derdiyle dünyası dolu bir insan olarak, "bu durum böyle gidecek" diyor biraz tepkiyle, S.amca, "insanlarımızın birlik olması, herkesin birbirini düşünmesi lazım. Mesela, zenginlerin zekatını vermesi lazım ki, kimse çok zorluk çekmesin." diyor ve ekliyor, ülke-mizde sürdürülen kirliliği "kast ederek "memleketin durumu biraz düzelsin, mutlaka döneceğim" derken H. ve anneleri "geçimimizi sağlayacak bir şey olmazsa nasıl gidelim, hem buraya da alıştık" diyorlar, asimile oluşlarının etkisiyle.

Onlara teşekkür edip, etrafını yağmur sularıyla oluşan göcülün çevrelediği, oda-evleriyle, birbirinden güzel çocuklarıyla, insanca, candan sıcaklıklarıyla geride bırakıp ayrılıyor.

U.ailesiyle yaptığımız bu sohbet, ülkemizin insanının hele hele Kürt kadının maruz kaldığı baskıları çok iyi sergiliyor.

Bir yandan, kirliliği sömürge savaşı içinde evleri, köyleri yakılan-yıkılan, toprağından zorla göçettirilene ve asimilosyanun eşiğinde bocalayan Kürt kadını, bir yandan çalışan ve bir işçinin tüm sorunlarını fazlasıyla yaşayan işçi kadın, diğer yandan da yüzyılların birikimi olan köklü, değer yargıların, geleneklerin boyunduruğu altındaki, berdeli istemeyerek de olsa kabul etmek zorunda olduğunu söyleyen H... ve düşüncesi sorulmadan üzerine kuma getirilmiş Kürt kadını...

İşte üçlü sömürüyü katmerlice yaşayan dört Kürt kadını..

Stërka Rizgarî/Adana

AVRUPA FORUM- SOL FEMİNİSTELR ATİNA'DA TOPLANDI

11-12 Kasım 1994 tarihlerinde Yunanistan'ın başkenti atina'da "Sol feministler" bir toplantı düzenledi. "ulusalcılık-İrkçılık-Cinsiyet Ayrımı" konulu toplantıya, Avrupa'nın çeşitli ülkelerinden kadınlar katıldı.

Toplantıda, Kürdistan'ı ise TAJK (ERNK) ve PRK/Rizgarî Yunanistan Temsilciliği, temsil etti.

PRK/Rizgarî temsilcisi toplantıda bir konuşma yaptı. Konuşmasında genel olarak kadın sorunu ve özel olarak da Kürt kadının karşılaştığı sorunlara değinen temsilci, Kürdistan'da son aylardaki kadın ihlallerinin de bir bilançosunu verdi.

Sorulan bir soru üzerine temsilci, Partiya Rizgarîya Kurdistan -PRK/Rizgarî'nin kadın sorununa ilişkin programını şöyle açıkladı:

"... toplumsal yapı gereği ya da emperyalist ve sömürgecilerin taktikleri ile yaratılmış cinsiyet farkına karşı amansız mücadele edecek ve kadınlar üzerindeki eşitsiz uygulamalara son verecektir. Çağdışı gelenek ve kurumlar kaldırılacak, kadınların çağdaş anlamda hayatın her alanında eşit ve genel olarak yerlerini almaları sağlanacaktır. Bu bağlamda;

- Kadınların parti ünitelerinde aktif yer almaları ve gırlıklı olarak temsil edilmeleri sağlanacak,

- Kadınların kendilerini geliştirmeleri ve toplumumuza katkıları amacıyla, ulusal ve uluslararası düzeyde sosyal ve kültürel örgütlenmeler, yayın, tanıtım vb. için gereken olanaklar yaratılacaktır.

- Yukarıdaki amaçları gerçekleştirmek için partiye bağlı kadın komiteleri kurulmuştur.

Partimiz kadınların kurutuluşlarının ulusal ve toplumsal kurtuluşumuza bağlı olduğunu kabul eder. Buna bağlı olarak, ulusal ve uluslararası düzeydeki kadın hareketlerinin demokratik muhtevasına sahip çıkarak katkıda bulunur. KUKM önünde engel teşkil eden yanlarına karşı ise, ideolojik mücadele verir..."

Stërka Rizgarî/Atina

II. DÜNYA SAVAŞI YILLARINDA TÜRK İRKÇİLİĞİNİN EKONOMİK YAŞAMA MÜDAHALESİ: VARLIK VERGİSİ

Türkiye Cumhuriyeti tarihi aynı zamanda "Türk olmayanlara" karşı hoşgörüsüzlüğün, baskının ve tahammülsüzlüğün tarihidir. İttihat ve Terakki'nin başlattığı ve tek parti dönemindeki izleyicilerinin sürdürdüğü bu anlayış sonraki yıllarda da değişmedi. Tarih boyunca farklı kültürlerin ve dillerin harman olduğu Anadolu toprağı, Güneş Dil Teorileri, "Vatandaş Türkçe konuş" kampanyaları, "Kıro" edebiyatı v.b. anlayışlar ve resmi ideolojinin körüklemesiyle, çorak, verimsiz ve mat bir hale dönüştürülmeye çalışıldı, çalışılıyor.

İttihat Terakki'nin Ermenilerin "sürülmesi" kararı ve Men-i İhtikar Kanunu ile başlattığı azınlıklara karşı uygulamalar, daha sonra yerini Dersim katliamına, Varlık Vergisi'ne, 6-7 Eylül olaylarına ve 1964'de Türkiye'de yaşayan Rum kökenli vatandaşların kovulmasına ve mallarına el konmasına bıraktı. Sonraki yıllarda ise resmi ideolojinin hedefini yeniden Kürtler oluşturdu.

Hak ve çıkarları Lozan Antlaşması ile "korunan" üç azınlık grubu olan Ermeni, Rum ve Musevi kökenli Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları gerek devletin aldığı kararlar ve çıkardığı kanunlarla, gerekse toplum içinde yaygınlaştırılan şovenist ideoloji ile yıldırıldılar. Dillerini konuşmaları engellendi. Sonra "piyasanın Türkleştirilmesi adına" ticari yaşamdaki varlıkları yok edilmeye çalışıldı. "Düşmanların" beşinci kolu muamelesi gördükleri için saldırı ve yağmalara maruz kaldılar. Türkiye dışına sürüldüler. Şimdi geriye sayıları gitgide azalan küçük cemaatler kaldı. Bir de çoğu yıkıntı halindeki kiliseleri ve yerleşim mekanları. "T.C. İktisat tarihinin kasıtlı olarak gözardı edilmiş bir konusu olan Varlık Vergisi Kanunu ile ilgili bu yazıya Rıdvan Akar'ın Varlık Vergisi (1992, İstanbul: Belge.Y.) adlı kitabından yapılan bir alıntıyla başlamayı uygun buldum. Yazarın da belirttiği gibi sözkonusu kanun piyasanın Türkleştirilmesi ve azınlıkların ekonomik yaşamdan tasfiyesi amacıyla dönük olarak uygulamaya konmuş ve 12 Kasım 1942-15 Mart 1944 tarihleri arasında yaklaşık 16 ay yürürlükte kalmıştır. Kanuna göre, yükümlülerin ödeyecekleri vergi miktarları komisyonlarca kararlaştırılmıştır. Komisyonla illerde vali ve ilçelerde kaymakam başkanlığında, defterdar ve malmüdürü ile belediye ve ticaret odasından ikiye temsilci ile oluşturulmuştur. Sözü edilen vergi komisyonları tamamen CHP yöneticilerinin talimatlarıyla hareket etmiş ve Türk olmayanları piyasadan silme amacını gütmüşlerdir. Ne de olsa "Gerçekleri saklamanın gereği yoktur. Türkler bu memleketin yegane sahipleri, yegane efendileridir. Türk orijininin gelmeyenlerin bu memlekette sadece bir tek hakları vardır, asil Türk milletine kusursuz olarak hizmetkârlık ve kölelik etmek" (Mahmut Esat Bozkurt, TC. "Adalet" Bakanı, Milliyet Gazetesi, 19 Eylül 1930.). Piyasanın önemli bir bölümünü kontrol eden azınlık tüccarlarını ekonomik yaşamın dışına atma girişimi, kanunun uygulanmasının temel hedefidir. Bu konuda verginin uygulandığı dönemdeki İstanbul Defterdarı Faik Ökte 1951'de "Varlık Vergisi Faciası" adlı bir kitap yazmış ve bu kitabında adeta günah çıkarmıştır. "Yanyana iki dükkanda çalışan, aynı kirayı veren, aynı istidatta olan müslim ve gayrimüslim iki vatandaşa tarh ettiğimiz vergilerin arasındaki ölçsüz fark, verginin ilanı günü foyamızı meydana vurmuştu." sözleri bu kişiye aittir (Faik Ökte, Varlık Vergisi Faciası, 1951, İstanbul: Nebioğlu Yayınevi, sf. 15). Faik Ökte'nin bu günah çıkarıcı tavrı "köktenırkçılırları" çok kızdırmış ve itiraflarını bu kadarına dayanamayan Ahmet Arif Meriç adında bir "vatandaş", Varlık Vergisi'nin Satılmış Kahrmanı Faik Ökte'ye Açık Mektup'u yayınlamıştır (1951, İstanbul: Raşit Bütün Matbaası). Meriç'e göre "Bu vatan Türk vatanıdır ve bu topraklar üzerinde yaşayan her vatandaş Türktür ve Türk olarak kalacaktır... Elbette ki birgün Türk Hâkimlerinin karşısına çıkacak, onlara hesap vereceksin. Evet, vereceksin, çünkü bugün nasıl Varlık Vergisi Kanunu'nun sırlarını alçakça pazara çıkardı isen, yarın da bugün yüzlerine güldüğün iktidarın asil vatanseverleri hakkında memleket selameti, memleketin âli menfaatleri için almış oldukları kararlardan dolayı arkalarından vurmak, kötülüklemek alçaklığına irtikâp edebilirsin."

Varlık Vergisi 2. Dünya Savaşı yıllarında uygulanmıştır. T.C. bu savaşa girmemiş olmasına rağmen, bu yıllarda Türkiye ve Kuzey

Kürdistan halkı savaşın pek çok sıkıntılarını katlanmak zorunda bırakılmıştır. Savaş hazırlıkları zaten kit olan sermaye ve emek kaynakları üzerindeki basıncı önemli ölçüde arttırmış ve savaşa bağlı olarak gelişen askeri seferberlik politikaları ekonomiye ciddi zararlar vermiştir. Çoğunluğu tarım sektöründen olmak üzere bir milyona yakın yetişkin erkek askere alınarak üretici bir konumdan tüketici bir konuma kaydırılmıştır (Korkut Barataş, Türkiye İktisat Tarihi 1908-1985, 1990, İstanbul: Gerçek Yayınevi, sf. 63). Buna bağlı olarak üretimde büyük düşüşler görülmüştür. Bu tipte bir savaş ekonomisinin temel özelliği devletin "olağanüstü" gelirlere ihtiyaç duyması, üretime ve tüketime doğrudan karışmasıdır. Devlet böyle bir durumda paras-toku ve faizler gibi ekonomi üzerinde yaşamsal etkileri olan makroekonomik değişkenleri de kontrol altına almaya çalışır. 2. Dünya Savaşı sırasında, burada sözü edilen tipte halk denetiminden yoksun bir "bürokrasi tekel" Türkiye'de bir karaborsanın doğmasına ve rüşvet, istifçilik, yolsuzluk olaylarının artmasına yol açmıştır. Sefalet, hızla artan fiyatlar, düşen gerçek maaş ve ücretler, devleti yönetenlerce göz yumulan karaborsa işlemlerinden doğan büyük karlar dönemin ekonomisinin temel özellikleri olmuştur. Büyük şehirlerde savaş ekonomisinden faydalanan asalak sınıfların yanısıra, küçük kasaba ve şehirlerde bir temel ihtiyaç maddesinin ticaretini eline geçirerek vurgunculuk yapanlar türemiştir. Bu sınıfların sözü edilen yıllarda önemli ölçüde CHP içinde yer aldıkları ve piyasanın azınlık tüccarlarının egemenliğinde bulunan kısımdan rahatsız oldukları söylenebilir. Bunlar piyasanın ekonomi-dışı yöntemlerle ve ırkçı yöntemlerle Türkleştirilmesi düşüncesini İttihat Terakki döneminden beri taşımış sınıfların devamıydılar. Diğer yandan, yabancı firmalar, kısmen, dış ticaretin azınlık gruplarının tekelinde olduğu Osmanlı zamanından kalan bir gelenekle, azınlıklara ait olan firmalarla çalışmayı tercih ediyorlardı.

Ekonomi günden güne daha kötüye gidiyor ve hükümetin savunma harcamalarını tam anlamıyla karşılayacak finansal kaynakları olmadığından, Merkez Bankası'ndan borç alınması, daha bilindik bir tabirle, para basılması yoluna gidiliyordu. Ekonominin kötü durumunda en önemli pay, şüphesiz Kürdistan'da yıllardır sürdürülen kirli imha ve sömürge savaşları idi. Ulusal isyanların o dönemdeki en son halkası Dersim Savaşı'ndan, sömürgeciler kirli bir zaferle çıkmışlardı. Fakat bu, sömürgecinin rantabl işletilebilmesi anlamına gelmiyordu. Sömürgeci Türk burjuvazisi sömürgeyi rantabl işletilemek için 1950'li yılların sonlarına kadar "güvenliğin" tesis edilmesini beklemek zorunda kalacaktı.

Yukarıda sözü edilen devletin "olağanüstü" gelirlere ihtiyaç duyması olgusu ve henüz semirmeye başlayan Türk burjuvazisinin piyasanın Türkleştirilmesi talebi, kendini iki yeni vergiyle ortaya koydu: Toprak Mahsülleri Vergisi ve Varlık Vergisi. Haziran 1941'de uygulamaya konan Toprak Mahsülleri Vergisi, tarımsal üretimin yüzde 10'una el konulması şeklinde, Osmanlı İmparatorluğu döneminde uygulanan Aşar vergisinin yeniden uygulamaya konmasıydı. Bu verginin pazar-dışı üreticiler ve özellikle yoksul köylülük üzerinde olumsuz etkileri görüldü. Toprak Mahsülleri Vergisi, köylülerin ve tarımsal üreticilerin savaş sonrası dönemde Demokrat Parti'ye verdikleri desteğin önemli nedenlerinden biridir. Varlık Vergisi'nin ise kamuya açıklanan amacı, bazı tüccar ve üreticilerin savaş döneminde enflasyona bağlı olarak kazandıkları aşırı kazançların vergilendirilmesi idi. Halbuki vergi tamamen ırkçı amaçlarla kullanılmıştır ve dönemin genel politikalarıyla da uyum halindedir. Savaş sırasında burjuvazi, bürokrasi ve basının (Cumhuriyet Gazete'sinin kulakları çınlansın!) ağırlıklı bir kısmının, Almanya'ya yakın oldukları çok açıktır. Nazi yanlısı ırkçı gruplar ordu içinde son derece doğal karşılanabilir. İrkçılık Türk sivil ve askeri bürokrasinin temel özelliklerinden biridir. Sözü edilen dönemde Türk ordusunun bütün orta ve üst dereceli subayları General Mittelberger gibi faşist Alman Subayları tarafından eğitilmiş ve benzer bir durum normal liselerde de devam etmiştir (Mehmet Ali Ağaoğulları, Geçiş

Sürecinde Türkiye içinde "Aşırı Milliyetçi Sağ", 1992, İstanbul: Belge Yayınları, sf. 112). Sözkonusu dönemde Cumhurbaşkanı İsmet İnönü için "Büyük Başbuğ" sıfatının kullanılması, dönemi anlamak açısından önemli bir ipucudur (Cem Eroğul, Demokrat Parti Tarihi ve İdeolojisi, 1970, Ankara: AÜSBF Yayınları, sf. 3). Ayrıca 1930'lardan başlayarak dış ticarete Alman ekonomisine ciddi bir bağımlılık sözkonusudur. Savaşın önce Almanya, Türkiye'nin dış ticaretinin yüzde 40 veya yüzde 50'si oranında bir yer tutmuş ve benzer oranlar savaş boyunca artarak devam etmiştir.

VERGİ KANUNUNUN UYGULANMASI VE SONUÇLARI

Varlık Vergisi Kanunu 11 Kasım 1942 tarihinde TBMM tarafından kabul edildi. Rıdvan Akar, verginin önce CHP'nin gizli oturumunda kabul edildiğini söylemektedir (Varlık Vergisi, sf. 9). Kanun, oturuma katılan 350 milletvekilinin oy birliğiyle ve red veya çekimser oyu kullanılmadan, tam da tek parti diktatörlüğüne yakışır biçimde bir saat süren bir oturumda kabul edilmiştir (TBMM Zabıt Ceridesi, Cilt 28, 1942, sf. 33). Milletvekillerinin çoğunun kanunun olası muhatapları olması olgusundan hareketle, milletvekillerinin kanunun azınlıklar için çıkarılmış olduğu hakkında bir ön bilgi sahibi oldukları iddia edilmiştir (Çağlar Keyder, State and Class in Turkey, 1987, London: Versa, sf. 113).

Kanunun en ilginç yönü, verginin matrahını belirlememesidir. Vergi miktarları komisyonlarca kararlaştırılacaktır. Vergi bir defalığına "salınacak" ve itiraz veya bir üst mahkemeye başvuru hakkı olmayacaktır. Maliye Bakanlığı dört tür vergi yükümlüsü belirlemiştir. M harfiyle belirtilen Müslümanlar komisyonlarca belirlenen matrahın yüzde 12.5'ünü, Gayrimüslimler (G) yüzde 50'sini, Dönmeler (D) yüzde 25'ini ve Ecnebi (E) olarak anılan yabancı ülke vatandaşları yüzde 12.5'ünü ödeyeceklerdir (Ana Brittanica Ansiklopedisi, Cilt 21, sf. 535). Verginin ödenmesi için 15 günlük bir süre konulmuştur. Vergiyi ödemeyenler veya ancak bir kısmını ödeyebilenler Aşkale'deki kamplarda zorunlu çalışmaya tabi tutulmuşlardır. Faik Ökte, komisyonların değerlendirmelerini CHP, MİT ve "güvenilir" işadamlarından gelen raporlara göre yaptıklarını söylemektedir (Varlık Vergisi Faciası, sf. 73.). Vergi kanunu otoriter metodlarla uygulamaya konmuş ve kanunu eleştiren Vatan Gazetesi hemen kapatılmıştır (Kemal H. Karpat, The Transition of Turkey's Political Regime to a Multi Party System, 1973, Michigan: University Microfilms International, sf. 83). Uygulama sonucunda vergilerini ödemeyen azınlıklara ait pek çok firma iflas etmiş ve açık artırma ile satılmıştır. Ödenen Varlık Vergisi tutarı 1942 yılı bütçesinin yüzde 45'ini oluşturmaktaydı (Yakup Kepenek, Türkiye Ekonomisi, 1990, Ankara: Versa Yayıncılık, sf. 78). Verginin yüzde 70'i İstanbul'dan ve %65'i azınlık ve yabancıardan toplanmıştır (Çağlar Keyder, State and Class in Turkey, 1987, London: Versa, sf. 113). Komisyonlar azınlıkların mallarını ve ödeme kabiliyetlerini kasıtlı ve gerçekçi olmayan biçimlerde tespit etmişlerdir. Vergilerini ödeyecek kadar parayı bir araya getiremeyen azınlık işadamları firma, gayrimenkul ve diğer mallarını kısa bir zaman içinde satmak zorunda kalmışlardır. Satışlar, tanınan 15 günlük süre yüzünden kısa bir zaman dilimine sıkışmış ve fiyatlar önemli ölçüde düşmüştür. Bundan en fazla karlı çıkan kesim ise alıcı durumundaki müslüman işadamları olmuştur. Hem tecrübesiz hem de kar hırsıyla dolu olan firmaların yeni sahipleri, piyasalarda karışıklık yaratmış ve piyasanın Türkleştirilmesi adına ekonomi, bu hırslı ve tecrübesiz burjuvaların insafına terkedilmiştir.

Ocak 1943 tarihinden itibaren TC. Hükümeti vergisini ödemeyenlerin kavuşturmasına başlamıştır. 2057 yükümlü kamplara gönderilmek üzere tutuklanmıştır. Bunlardan bir kısmı akrabalarının yardımıyla vergilerini ödeyebilmiş ve geriye kalan resmi rakamlara göre 1400 kişi, zorunlu çalışmaya tabi tutulacakları Erzurum Aşkale'ye gönderilmişlerdir. Bunlar önce Trabzon-İran transit yolunda kar temizleme işinde çalıştırılmış, daha sonra Erzurum-Sivas arasında yol yapımı için taş kırmak zorunda bırakılmışlardır. İlginç olan bu 1400 kişinin hemen hemen hepsinin azınlıklara mensup olmasıdır. Resmi rakamlara göre 21 kişi bu ağır çalışma koşullarına dayanamayarak ölmüştür (Rıdvan Akar, Varlık Vergisi, sf. 71-72). Çalışma kampında uzunca bir süre kalmış olan Parseh Gevrekyan'a göre, kamplara gönderilen insan sayısı 1400 değil, 6 ile 8 bin arasındadır (Rıdvan Akar, Varlık Vergisi, sf. 68). Kampları açmakla TC.'nin Nazi toplama kamplarının psikolojik etkilerini azınlık halkları üzerinde kullanmak istediği iddialar arasındadır (Rıdvan Akar, Varlık Vergisi, sf. 127). Bu iddia TC'nin kuruluşundan itibaren üstlendiği misyonla da uyum halindedir.

Bütün bunların sonucunda, savaş boyunca ve savaşın sonra pek

çok azınlık mensubu Türkiye'yi terketmiştir. Yüzde 74.11 oranında toplanabilen Varlık Vergisi 15 Mart 1944 tarihinde "Varlık Vergisi Bekayası'nın Terkire Dair Kanun" gereğince tasfiye edilmiştir. Verginin tasfiyesinin Müttefik Kuvvetler'in zaferinin kesinleşmesiyle eşzamanlı olması da dikkat çekicidir.

Varlık Vergisi bir vergi olmaktan çok, azınlıkların mülksüzleştirilmesinin bir biçimidir. CHP yöneticileri Türk olmayanlara düşmanlık duyguları ve ırkçılık düşünceleriyle etkileşim içinde verginin Ermeni, Rum ve Yahudi azınlıklar üzerinde yoğunlaşmasını sağlamışlar. deyim yerindeyse bir "Mali Jenosid" uygulamışlardır.

Vergi yükümlülerinden Sivaslıyan, komisyonların "Agop'a 500 Mehmet'e 5" ilkesiyle hareket ettiklerini söylemekte ve uygulama sonucu ekonomik etkinliğin "bir gecede" azınlıklardan Türklere kaydığını eklemektedir (Şengün Kılıç, Biz ve Onlar: Türkiye'de Etnik Ayrımcılık, 1992, İstanbul: Metis Yayınları, sf. 68). Faik Ökte Varlık Vergisi'nin "Osmanlı gasp zihniyetinin son hortlaması" olduğunu söylemektedir (Faik Ökte, Varlık Vergisi Faciası, sf. 9). Sözü edilen bu gasp zihniyetine örnek olarak Aslan Başer Kafaoğlu İstanbul listesinin başında bulunan Barzılay Kardeşlerden toplam 4 milyon TL. varlık vergisi istendiğini belirtmektedir ("Şoven Bir Uygulama": Varlık Vergisi, Bilanço Dergisi, sayı 5, sf. 12-14). 1942 yılında tedavüldeki tüm para miktarının 700 milyon TL. civarında olduğu hatırlanırsa sözü edilen miktarın bir vergiye değil, bir mülksüzleştirmeye karşılık geldiği anlaşılır.

Varlık Vergisi Uygulaması TC.'nin azınlıkların sosyal ve ekonomik olarak sindirilmesi hedefine doğru ciddi bir adımı olmuştur. Azınlık halklarının yurtdışına göçünü hızlandırmasıyla Varlık Vergisi'nin kadim İstanbul kültürüne vurulan ağır bir darbe oluşu da, Türk ırkçılığının günahlarını kabartan bir başka olumsuzluktur.

EM NAKVAZIN BİN-POSTAL !

ASKERİ İŞGALE SON !

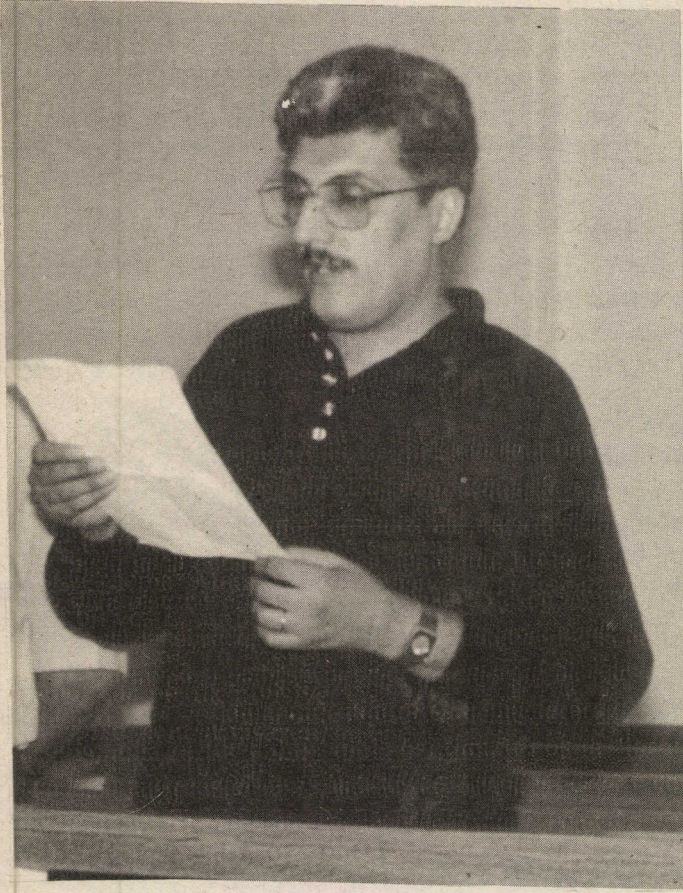
A.Rojhat

O. KARAHALİL (YEKTA)

16 Aralık 1992 tarihinde
şehitler kervanına katılan
Güneybatı Kürdistanlı (Suriye)
YEKTA yoldaş
mücadelemizde yaşıyor !

PRK-Rizgarî
ALMANYA TEMSİLCİLİĞİ

"YARGI HEM POLİTİKTİR, HEM DE ASKERSELDİR. TÜRKİYE'nin BÜTÜN GÜNDEMİNİ MİLİTARİST BÜROKRASI VE POLİTİKLEŞMİŞ ASKERİ YARGI BELİRLİYOR"

Kanal 6 TV'nin "DİNAMİT" programına panelist olarak katılan ve görüşleri nedeniyle haklarında tutuklama kararı verilen KOMAL Yayınları Genel Yayın Yönetmeni **Recep Maraşlı** ile DEP MYK Üyesi **A.Cabbar Gezici**, 22 Aralık 1994 günü İDGM'de görülen duruşmada tahliye edildiler. Ancak, başka davalardan tutuklu bulunan **Maraşlı** ve **Gezici** serbest bırakılmadılar. **Gezici** ifadesinde, "duruşmalara katılmak için dilekçe vermeme rağmen mahkemelere getirilmiyorum, bu nedenle savunma yapamayacağım, savunma yapabilmem için mehil talep ediyorum" derken, **Maraşlı** hazırlamış olduğu 18 sahifelik siyasi savunmasını okuyarak mahkeme heyetine sundu. Duruşma, sanıkların tutuksuz yargılanması üzerine başka bir tarihe ertelendi.

Maraşlı'nın savunmasının kapsamlı olması nedeniyle iki bölüme ayırmak zorunda kaldık. Bu sayımızda birinci bölümünü okuyucularımıza sunuyoruz.

I. Bölüm

DEVLET GÜVENLİK MAHKEMESİ I NO'LU MAHKMESİ BAŞKANLIĞINA İSTANBUL

RECEP MARAŞLI : Ziyattin Oğlu, 1956 Doğumlu Komal Yayınları Genel Yayın Yönetmeni. Halen Sağmalcılar Cezaevi Bayrampaşa/İstanbul'da tutuklu

KONU : ESAS HAKKINDAKİ SAVUNMA

Bu dava muhtemelen dünya yargı tarihine şöyle geçecektir:
"Özel bir TV kanalında milyonlarca kişi tarafından izlenen bir tartışma programında, dile getirdikleri görüş ve düşüncelerinden ötürü; programcı ve tartışmacılar tutuklandılar, yargılandılar, cezalandırıldılar...."

Yıl : 1994... Yer : Türkiye Cumhuriyeti...."

Gelecek kaygısı olmayan bu ülkede yöneticiler tarihe nasıl bir mesaj bırakmak istiyorlardı, pek belli değil ama, o gün için topluma verdikleri mesaj şuydu:

"Şiddete başvursanız da vurmasanız da farketmez. Resmi ideolojinin hoşuna gitmeyen şeyler söylediğiniz zaman, yargılanır ve cezalandırılırsınız."

İçeriye başka, dışarıya başka konuşan yöneticiler dünyaya da şu mesajı verirler:

"Bizde düşüncü suçu yoktur. İnsan Hakları ve demokrasi tamdır. Kimse düşüncelerini yazılı, sözlü veya görsel olarak ifade ettiği için cezalandırılmaz."

Ama..." diye küçük bir dipnot eklemeyi de ihmal etmezler: **"Muhafızlar hariç..."**

Altına imza atılan hiçbir uluslararası sözleşmeye uyulmamaya karşı da şöyle savunma yaparlar:

"Bunlar bizim iç meselemiz. Yargı bağımsız. Kuvvetler ayrılığı var. Siz ne karıştıyorsunuz."

Yüksek yargıçlara, mahkemelere göre "Biz sadece elimizdeki yasaları uyguluyoruz. Yasa ne derse ona uymak zorundayız. Biz yasama gücü değiliz."

Meclis, "Bu memleketin hakimi var, savcısı, güvenlik kuvvetleri var, hükümeti var. Yasalarda bir kusur yoktur. Kusur varsa uygulamadadır." der.

Hükümet veya güvenlik güçleri derki : "Biz yakalıyoruz, yargıya veriyoruz. Gerisi yargının işi, Yargı bağımsızdır. Biz karışmayız."

Böylece herkesin yaptığı işten sorumlu olmadığı ama, yetkili olduğu bir çark döner durur. Bu çarkı politik çıkarlar döndürür. **Bu politik çıkarları belirleyen de 70 yıllık asker-sivil bürokrasidir... Emperyalist-kapita-lizme eklemli sömürgeci burjuvazidir...**

Şimdi sanık olarak bazı "itiraflarda" bulunmak istiyorum:

Yargılamaya konu olan "terör eylemi" şöyle başladı.

Kanal 6 TV'de programcılar **Neşe Düzel** ve **Ahmet Altan**'ın hazırlayıp sunduğu "DİNAMİT" adlı tartışma programının o gün için konusu "Kürt Sorunu"nun "İslâmcı" ve "Sosyalist" Kürt taraflarınca tartışılmasıydı.

Yapımcılar, İslâmi görüş adına **Altan Tan**, Yeni Zemin Dergisi'nden **Mehmet Metiner**, Nûbihar Dergisi'nden **Sabah Kara'yı**,

Sosyalist görüş adına DEP'den **Abdülcabbar Gezici**, Avukat **Selim Okçuoğlu** ve Komal Yayınlarından ben **Recep Maraşlı'yı** davet etmişlerdi.

Davet kabul edildi ve program KANAL 6 stüdyolarında çekilip, pazar günkü yayın kuşağında yayınlandı.

Fakat, söz konusu TV programı yayınlandıktan sonra, Kürt Sorunu tartışıldığı için yeryerinden oynamadı, kan gövdeyi götürmedi ve olağanüstü hiçbir şey de olmadı. Belki bazı insanlarda "demek artık herşeyi rahatça tartışabiliyoruz" gibi tehlikeli bir yanılısma gelip geçmiş olabilir. Ama hepsi o kadar...

Tartışmalarımızdan şöyle bir sonuç çıkmıştı: Tartışmacıların hepsi, TC devletinin resmi Kürt politikasının doğru olmadığı ve sorunların bu politikadan kaynaklandığı noktasında hemfikir oldiler. İslâmi düşünce açısından olsun, sosyalist düşünce açısından olsun Kürtler, sorunun çözümü için 70 yıllık resmi politikanın terkedilmesi, Kürtler üzerindeki devlet terörüne son verilmesi, Kürt ulusunun temel insani ve ulusal hak ve özgürlüklerinin tanınması gereğinde birleşiyorlardı.

O kadar ki, programın kurgusunu tarafların hemfikir olmaları değil, çatışmaları üzerine oturtmuş olan yapımcılar bu durumdan sık sık şikayet eder olmuşlardı. Elbette tartışmacıların her birinin ayrı ayrı düşünceleri, tercih ve eğilimler vardı. Ve bunları az ya da çok dile getirmeye gayret ettiler.

Kendi adıma yirmi yıllık siyasi terbiyem ve alışkanlıklarım,

tartışmada konuşmaktan çok dinlemeyi erdem sayan bir anlayışa dayanıyor. Tartışmacı arkadaşların sözünü kesmek, araya girmek benim o güne kadar hiç yapmadığım ve alışık olmadığım bir üsluptu.. Zaten programda süre olarak en az konuşan tartışmacı olduğum kolaylıkla görülebilir.

Bu nedenle olsa gerek, programdan sonra sokakta, durakta, parkta, otobüste tanıyıp çeviren insanların ilgisiyle karşılaştığımda, yönelttikleri eleştirilerin başında "karşısındakine haddini bildirmemek" yer alıyordu. Bu sorularda, fikir münakaşalarını bile "yenmek", "yenilmek" biçiminde horoz döğüşü gibi algılayan geri kültürün izlerini bulmak mümkündür.

Bu vatandaşlar içinde konuşmalarımızın içeriğini kutlayanlar olduğu gibi eleştirenler de, kendi düşüncelerini tartışmak isteyenler de vardı. Ama hiç kimseden saygısız bir tek tepki almadım, hakaret işitmedim..

Bu durumu devletin baskı aygıtlarının tersine, toplumun daha hoşgörülü ve tartışmaya açık olmasına işaret etmesi bakımından önemli buluyorum.

Zaten tartışma programına hiç kimse "birilerinin haddini bildirmek", "baskın olmak" amacıyla çıkmamıştı. Program süresi içinde kısaca görüşlerimizi dile getirmekle yetindik.

Benim kendi düşüncelerimi tam olarak dile getirmeyişim bir yana; söz konusu programı bir bütün olarak, kamuoyunda "tabu" sayılan bir konuyu tartıştığı için olumlu ve demokratik bir işlev gördüğü kanısındayım.

Bu programın ayrıca önemseydiğim bir başka yanı da, toplumdaki "İslâm" vicdanına seslenmesidir. İslâmlığı, Kürt ulusu üzerindeki sömürgeci politikanın düşünsel ve ahlâki paydalarından biri olarak ikâme etmeye çalışan resmi politikanın tersine; programda dile getirilen islâm vicdan ve aklının da olup bitenleri hazmetmediğini gösteren bir örnektir.

Kürt ulusal sorununun, sosyalistlerin olduğu kadar, toplumun değişik ke-simlerince de bir "hak" ve "gereklilik" olarak tartışılması; bu sorunların tartışılmasıyla kıyamet kopmadığını, sadece daha soğuk kanlı ve nesnel çözümler getirilmesine hizmet edeceğini göstermesi açısından da olumlu olmuştur.

İşte "suç" dediğimiz ve altı aya yakındır tutuklu yargılandığımız "terör olayı" bundan ibarettir.

Nasıl Bir Dava?

Bu dava milyonlarca televizyon seyircisinin gözleri önünde cereyan eden "bir suç"un yargılanmasıdır. Şükür ki, bu dosyada esrareniz "örgütsül dökümanlar", zorla alınmış emniyet ifadeleri, ekspertiz raporları, vb... yok...

Herşey, herkesin gözü önünde, milyonlarca insanın "tanıklığında" cereyan etti. Günümüzün iletişim koşullarında, aslında yargılamanın da işlenen "terör suçu" kadar aleni olmasını, naklen yayınlanmasını isterdik. Böylece izleyiciler, hem "suç"un nasıl oluştuğunu, hem de yargılama ve cezalandırmanın nasıl yapıldığını öğrenmiş olurlardı.

Böylece milyonlarca izleyici aslında kendilerinin de pekâla "suçlu" olduklarını, olabileceklerini anlayacaklardı. Belki de böylece "terör" suçunun ne demek olduğu, bağımsız yargının "terörle nasıl mücadele ettiğini" de dünyaya çok daha iyi anlatılmış olurdu.

Sonuçta ortada bir terör vardır gerçekten. Ama bu "terör", bir TV p-rogramında tartışmacıların kendi görüşleri etrafında tartışmaları değil; bu p-rogramın yapımcı ve tartışmacılarını alalecele mahkeme önüne çıkarmakla; bürolarını silahlı timlerle basıp onları tutuklamakla, aylarca tutuklu bırakmak ve belki de yıllarca cezalandırmakla ortaya çıkmıştır.

Toplumun kendi sorunlarının medyada uygarca tartışılması devlet tarafından terörize edilmiştir.

Şimdi soralım: Terör Hangisi? Tartışmak, konuşmak mı?

Yoksa tartışan, konuşan ve yazan insanları tutuklama, hapse amak cezalandırmak mı?

Türkiye'de Yargı Bağımsız Değildir.

Türkiye'de genel olarak yargı'nın, özel olarak da Devlet Güvenlik Mahkemelerinin bağımsız olmadığını; hem rejimin temel kurumları olarak hem de devlet politikasının uzantısı olmaları bakımından son derece politize kurumlar olduğunu daha başından belirlemek gerekir.

Ne kurumsal, ne de pratik anlamda Yargının bağımsız olduğunu iddia etmek mümkün değildir. Yargı artık günlük politikanın bile bir öznesidir. Sözgelimi Anayasa Mahkemesi Başkanı **Yekta Güngör Özden** ve Ankara DGM Başsavcısı **Nusret Demiral**'ın hükümet, TBMM gibi kurumlardan çok daha net politik tutumlar takındıkları; hemen her siyasal sorunda taraflardan biri olduklarını izlemek mümkündür. Elbette bu tavırlar kişisel değil, kurumsaldır ve politik bir güç odağı adına konuşmaktadırlar.

Bu iki ismi sembolik olarak verdim, olgunun su üzerinde ve en çok izlenebilen yanını temsil ediyorlar. Bu politik gücün çok daha büyük toplamı, kapalı kapılar ardında oluşmaktadır. Olgunun önemli bir boyutu da Yargı'ya egemen bu politik gücün siyasi partiler, meclis ya da sivil siyaset kurumlarından çok silahlı kuvvetlere, silahlı kuvvetlerce örgütlenen çevrelere dayanmalarıdır.

Dolayısıyla yargı hem politiktir, hem de askerseldir. Türkiye'nin bütün gündemini militaris bürokrasi ve politikleşmiş askeri yargı belirliyor. DEP davası bunun tipik bir örneğidir. Avrupa'dan Amerika'ya bütün uluslararası İnsan Hakları ve demokratik platformlarda, hükümetler nezdinde mahkemenin politik tutumu tartışılmaktadır.

Türkiye'nin uluslararası platformlarda bile ciddi şekilde dışlanmasına yol açan ve politik bir tavır olduğuna zerrece kuşku olmayan cezalandırmanın; bile bile ve üzerine basa basa yapılması, yargının Türkiye'de aktüel politikanın çatışan taraflarından biri olduğunu da ortaya koymaktadır.

Basın-Yayın organları, yazarlar, bilim adamları, gazeteciler, yayıncıların yargılanıp cezalandırılmasında DEP kadar bile özen gösterilmeyeceğine kesin gözü ile bakabiliriz. DGM'lerde yargılanan onbinlerce insanın savaş politikasının, daha doğrusu TC'nin Kürdistan politikasının bir kolu olarak organize biçimde çalıştığına da kuşku yoktur.

Bu organize nasıl yapılır, hangi mekanizmalar işletilir, yargıçların bireysel tutumları ne derece rol oynar, çizgi dışına çıkan yargıç ve savcılar nasıl tasfiye edilirler? İşin bu püf noktalarını bugün belki bilemiyoruz. Ama olgu tam çıplaklığıyla ortadadır...

Bu nedenle mahkemenizin bağımsız olmadığını, olamayacağını, adil bir karar vermesini de beklemediğimi özellikle ifade etmeliyim. Bu, yukarıda belirlediğim nedenlerin yanında, uygulanan yasaların anti-demokratik, baskıcı, sömürgeci karakterinden kaynaklanıyor.

Hakkımdaki kararın da çok önceden belirlenmiş olduğunu, dolayısıyla savunmamın bu kararını -en azından olumlu yönde- etkilemeyeceğini, değiştirmeyeceğini biliyorum. Siz kaç yıllık yargıçsınız bilmiyorum, ama ben 24 yıldır sanığım. Şimdiye kadar hiçbir mahkemenin, savunmalarımızı dikkate alarak karar verdiğine tanık olmadım.

Ama savunma hakkının kutsal olduğuna, en azından tarihsel sorumluluk olarak geleceğe bırakmak üzere yapılması gereğine de inanıyorum. Metnimi de bu güvenle hazırladım.

İfadelerimin şahısların öznel niyet ve tutumlarına bağlı olmadığını da özellikle vurgulamak isterim.

Biraz da "Suçlanan Sözler"i Tartışalım...

Televizyon programında, tartışmalar sırasında dile getirdiğim şeyler benim düşüncelerimdir. Birileri bu düşüncelerimi beğenmiyor, bu düşünceleri dile getirdiğimde hapse atılıyorum, vurulurum, gadre uğrarım diye böyle düşünmekten kendimi nasıl

alıkları olabilir. Eğer insanlar beyinlerinin içine jandarmalar veya karakollar kurup, şöyle veya böyle düşüncelerini engelleselerdi ne bilimsel gelişme olurdu, ne sanat, ne felsefe olurdu. Ne de insanlık gelişirdi.

Dolayısıyla ben de toplumsal veya siyasal sorunlar üzerinde düşünürken, acaba sayın yargıçlar bu düşünceleri "suç" sayar mı, acaba bu düşüncemden ötürü cezalandırılır mıyım diye hiç düşünmedim. Zaten yeterince demir kapı, parmaklık, süngü, kelepçe olan toplumumuzda bir de beyinlerimizde asma ki-litle dolaşamayız.

Bu nedenle tartışmada söylediğim sözleri savcının "suç" sayması beni hiç ilgilendirmiyor. Bunların "suç" olup olmadığını da tartışmayacağım. Eğer tartışsam yanlış yapmış olurum. Düşünce akılla ilgilidir. Rasyonel olan, doğru ve yanlışlar temelinde tartışılmalıdır. Mutlak akıl da yoktur. O halde mutlak doğru ve mutlak yanlış aramak, hele bunları "suç" ve "ceza" kavramı içinde değerlendirmek sadece ilkel toplumlara mahsus kalan bir ilkelliktir.

Hiçbir yasa da, hiç bir kimseye şöyle ya da böyle düşünmesini emreder. İnsanlar tarih içinde özgür düşünce nedeniyle, özellikle iktidar sahiplerinin hoşuna gitmeyen düşüncelerinden ötürü cezalandırılmışlar, korkutulup caydırılmaya çalışılmışlardır ama nereye kadar?

TV programında söylediğim sözleri savcılığın "suç" sayması beni ilgilendirmedigi gibi, muhtemelen mahkemenin "suç" sayması da beni ilgilendirmez. Ben yine bildiğim gibi düşünmeye, doğru gördüğüm gibi davranmaya devam edeceğim. Eğer bana dayatıldığı gibi güşünmeye çalışsam kendime olan saygımı yitiririm. Eğer düşündüğüm gibi davranmaz ve düşündüğümden başka şeyler ifade edersem; kişiliğim ortadan kalkar, işe yaramaz yaratıklar oluruz.

Dolayısıyla resmi ideolojinin dayattığı gibi kendini baskılayan, koşullayan dışardaki kölelik yerine, ellerimde kelepçe, demir parmaklıklar içinde özgür olmayı yeğliyorum. Eğer düşüncelerinden dolayı insanlar cezalandırılıyorsa, bundan benim değil, toplumun utanması, bu lekeden toplumun arınması gerekir.

Düşünce ile düşünceyi ifade etme arasında bir fark koymanın da anlamı yoktur.

Şu anda Çankaya'da "**Konuşan Türkiye!**" diyerek, meydanlarda kalabalıklar toplamış, 12 Eylül Yönetiminin kendisini içine koyduğu yasakları "**Konuşan Türkiye!**" diye topluma vaatlerde bulunarak kandırmış bir kişi oturuyor.

Kendisi konuşuyor ama, Türkiye'nin konuşmasını istemiyor. Yine Türkiye'de insanların birilerinin istediği gibi konuşması veya birilerinin istemediği gibi konuşmaması dayatılıyor.

Şimdi Çankaya'da Cumhurbaşkanı olarak oturan **Süleyman Demirel**'le 1982 yılının Şubat ayında Selimiye kışlasında yanyana odalarda sıkıyönetim savcılarında ifade verdiğimiz hatırlıyorum. Ben ifadeden çıkarken o da koridorda ifade sırası bekliyordu. Suçu, gazetelerde yayınlanan bir demeci idi. Çünkü konuşması, demeç vermesi yasaktı. Ben ise, **Celadet Bedirhan Bey'in Atatürk'e Mektubunu** kitap olarak Komal yayınları arasında yayınlamaktan yargınıyordum.

Demirel o gün tutuklanmadı. Ben tutuklandım ve nizamiyede nöbetçi erin bir zamanların başbakanı olan adama kimlik sormadığı için kıyasıya dayak yemesine tanık oldum. Baba diye ünlenen **Demirel** ise, "Zincirbozan Mağduru" olarak bir demokrat oldu, seçim kazandı...

İki cuntaya boyun eğmiş bu politikacı, şimdi "**Konuşan Türkiye!**" şiarını hiç anımsamıyor. Çünkü, kendisinde militarizmin istediği kadar konuşabiliyor. Militarizmin kendisine istediği şeyi en iyi şekilde yaptırabileceğini, iki kez boşu boşuna alaşağı edildiğini ispatlamaya çalışıyor. Türkiye'de insanların konuşmaları ve düşünceleri emirle belirlenip, emirle kesilmeye çalışılıyor. 1990'ların başlarında Körfez Krizi daha tüm sıcaklığını yaşarken

ve "Yeni Dünya Düzeni"nin boyaları henüz dökülmemişken Cumhurbaşkanı **Turgut Özal** "Federasyonu bile tartışabilmeliyiz" demişti. Şimdi federasyonu bile tartışamayanlar da zindanlara atılıyor.

Çünkü **Özal**'ın "Federasyonu bile tartışalım" dediğinde, Güney Kürdistan'ı Musul ve Kerkük'le birlikte işgal etme hayalleri vardı. Güney Kürdistan'ı Türkiye'ye bağlamanın biçimi de "Federasyon" olarak düşünülüyordu. Türkiye'de "Kürt Sorununun neden federasyonla çözülemeyeceğini anlatmak" iddiasında taşıyan bu sözler; şimdi vatan hainliği sayılıyor.

Türkiye'nin Başbakan yardımcısı **Murat Karayağçın** da "ben federasyona karşıyım ama federasyon da tartışılmalıdır" diye biliyor. Hükümetin üçüncü ortağı MHP lideri **Alparslan Türkeş** ise, "kan dökeriz!" diyerek onu tehdit ediyor.... Anayasa Mahkemesi Başkanı bu sözlerle çok kızıyor...

ANAP lideri **Mesut Yılmaz**'da eski lideri **Turgut Özal**'ın sözlerine sahip çıkmıyor ve "Türkiye'nin tabuları vardır. Bu sorunu ancak 5 yıl sonra konuşabiliriz" diye zaman biçiyor. Yani iktidar sahipleri neyi ne zaman uygun görür ve buyurlarsa insanların o zaman o şeyi düşünüp konuşmasını istiyorlar.

Türk siyasalının 70 yıllık kemalist dikta geleneği Ankara Valisi **Nevzat Tandoğan**'ın "bu memleketeye komünizm gerekirse onu da biz getiririz." vecizesindeki gibi; hep yukarıdan aşağı doğru birşeyler verilmesi ve alınması esasına dayanıyor.

Şu anda hükümet eden DYP/SHP koalisyonu iktidara geldiğinde ilk büyük mitingini Diyarbakir'de yaptı. **Demirel** ve **İnönü** yan yana kitleye şunu söylediler:

"**Türkiye Kürt realitesini tanımıştır**".

Tanınmış o realite üç yıldır hergün bombardıman ediliyor.

Yine bu ülkedeki siyasal iktidar sahipleri, güç odakları istedikleri şeyi istedikleri zaman tartıştı, istedikleri zaman da zorbalıkla kesebilme keyfiyeti taşıyorlar.

O halde "suç" olan düşünce hangisidir. TC Cumhurbaşkanlarının bile düşünüp söyledikleri mi? Ya da hangi söz ne zaman "suç" oluyor ne zaman olmuyor. Bunun bir ölçütü olabilir mi?

Çok değil belki birkaç ay içinde, belki birkaç yıl sonra bizim bu düşünce-rimizi devletin en tepesinden, toplumun en uç kesimlerine kadar her yerde tartışılacak. Peki bize verdiğiniz cezalar, eziyetler ne olacak?

Merak ettiğim bir şey var. Sizler hep yasalarda yazdığı gibi mi düşünürsünüz? Hiç kendi kendinize düşündüğünüz, biriyle tartıştığınız ve yasaların istemediği şeyleri söylediğiniz olmaz mı? O zaman ne yaparsınız. Kendi kendinizi de tutuklar mısınız? Ya da insanların neyi ne zaman düşünüp, ne söylemeleri gerektiği ile ilgili bir takvim var mıdır? Yasalar birşeyi en iyi konuşup geliştirebildiklerine göre; acaba Türkiye'nin bütün sorunu uzaya ne zaman astronot göndereceğine dair bir yasa çıkarmaması olmasından mı kaynaklanıyor?

**EM NAXWAZIN
BIN ZORBAZI !**

**II. BÖLÜM
Gelecek sayıda**

**ASKERİ
İŞGALE SON !**

Stêrka Rizgarî Eski Yazı İşleri Müdürü
Cihan Kartal:

SÖMÜRGEÇİ TC'Yİ TEŞHİR EDELİM!

2 Aralık 1994 tarihinde, Stêrka Rizgarî Eski Yazı İşleri Müdürü **Cihan Kartal**, Atina Barolar Birliği'nde, Kürt-Yunan Dostluk Derneği'nin davetlisi olarak bir basın toplantısı düzenledi. Türkiye'de yayın yapmakta olan Kürt basın ve aydınları üzerindeki baskıları konu alan basın toplantısına Yunanistan basını büyük ilgi gösterdi. Basın bildirgesi, ertesi günkü, **Rizospastis, Eleftropia, Avgi, Katemerini** ve **Avriyani** gibi günlük basında yer alırken, Yunanistan en büyük TV Kanallarından **ERT 2**, basın toplantısını akşam Ana Haber Bülteninde görüntülü olarak verdi.

Cihan Kartal, basın toplantısında özetle şu görüşlere yer verdi:

"Sömürgeci TC devletinin Kürdistan'da sürdürdüğü kirli savaş ve işgal şiddetlenerek sürmektedir. Çok sayıda yerleşim birimi ve köy yakılıp-yıkılmış ve bir o kadarı da zorla boşaltılmıştır.. Bununla da kalmayan sömürgeciler Kürt köylülüklerini açtıktan kurşuna dizmektedirler. Dağ taş bombalanmakta; ormanlar, doğa, tarihi eserler ve bir bütün olarak Kürdistan coğrafyası tahrip edilmektedir.

Bize dayatılan bu haksız savaş ve imha hareketinde TC; polisi, askeri, parlamentosu, hükümeti, basın-yayın organları, ilericisi-demokrati ile tam bir milli mutabakat içerisinde. Dünyanın gözleri önünde Kürt ulusuna karşı topyekün bir saldırı yürütülmektedir. Sömürgeci TC'nin Kürdistan'daki kanlı işgalini teşhir ve mahkûm eden birçok gazete ve dergi de bu saldırıdan payını almaktadır. TC, Kürdistan'daki katliamlarını gizlemek istemekte ve bu doğrultuda en önemli görevi de Türk basın ve yayın organları yerine getirmektedir. Türk basın ve yayın organları, Kürdistan'a ilişkin gerçekleri ortaya koymamakta, yalana ve demogojiye dayalı, "psikolojik savaşa" uyarlı, devlet yanlısı bir yayın politikası izlemektedirler. Bu yönüyle de, Türk basını ve yayın organları kamuoyunu yanıltarak basın ve yayın ahlâkını ayaklar altına almakta ve devletin kanlı uygulamalarına ortak olmaktadır.

Metropollerdeki Kürt gazete, dergi ve yayınevlerine hayat hakkı tanınmamaktadır. "Milli duyguları zayıflatmak", "Ülkenin ve milletin bölünmez bütünlüğünü sarsmak", "Halkı isyana teşvik" ve "Bölücü örgüt propagandası yapmak" vb. gibi gerekçelerle haklarında onlarca dava açılmakta, yazarları, çalışanları ve muhabirleri tutuklanmakta ve ağır para cezaları verilmektedir. Bu uygulama ile engellenemezse, bürolarına fiili saldırılar düzenlenmekte, teknik araçları ve arşivleri tahrip edilmekte ve bütün çalışanları işkenceden geçirilmektedir. Birçok Kürt yayını daha matbaadayken toplatılmakta ve yayınların dağıtımını polis tarafından engellenmektedir.

Kürdistan'da basına yönelik baskılar ise daha da boyutludur. Kürdistan'da gazete büroları haber üretemez, çalışamaz durumdadırlar. Birçok dergi büroları kapanmak zorunda kalmıştır. Devletin icazeti altındaki yayınlar dışında Kürdistan'a hiçbir yayın girememektedir. Kürdistan sınırları içinde yayın dağıtmak ya da satmak bir yana, üzerinde herhangi bir Kürt yayını taşımak bile gözaltı, işkence ve ölüm için yeterli bir nedendir. Onlarca Kürt gazetecisi sömürgeci TC'nin "faili meçhul" cinayetlerine kurban gitmiştir ve gitmektedir.

Kürt basın ve yayın organları hakkında birçok dava açılmış ve birçoğunun genel yayın yönetmenleri, yazarları, müdürleri, muhabirleri ve dağıtımcıları cezaevlerine konulmuş ve halende yargılamaları sürmektedir.

Başta **Özgür Ülke** olmak üzere, **Newroz, Jiyana Nû, Azadi, Medya Güneşi, Welat, Özgür Halk** ve diğer Kürt basın yayın kuruluşları ve aydınları üzerindeki baskıları kronolojik olarak örneklendiren **Kartal**, konuşmasına şöyle devam etti:

"Kürt yayınevlerine de baskılar yoğunur. Bu bağlamda **KOMAL**'da büyük baskılar altındadır. 70'li yıllardan bu yana ağırlığı ve bilimselliği ile Kürt yayın kurumu olarak TC'nin en önemli hedefleri arasında olan **KOMAL**; bu dönemde de yine hedeftir.. Dergimiz **Stêrka Rizgarî**'nin teknik işlerini, dağıtımını ve basımını üstlenen **KOMAL** ile bize yöneltilen baskıların da iç-içe olduğu bir gerçektir. Aynı zamanda dergimiz Basın/Yayın Limited Şirketi olarak kurulan **KOMAL**'ın bir kuruluşu olarak çalışmalarına başlamış ve dergimiz sahibi **KOMAL**'ın da sahibidir..

Son birkaç ay içerisinde **KOMAL** Basım-Yayın-Dağıtım kurumuna ve dergimize yönelik baskılar ise şu şekilde sıralanabilir.

* **KOMAL** Basım-Yayın-Dağıtım Genel Yayın Yönetmeni **Recep Maraşlı**, 7 Temmuz'da İstanbul'da arkadaşlarıyla birlikte gözaltına alınmış. Operasyon esnasında dergimizin de bütün teknik araç-gereçlerine ve arşivine el konulmuştur. Gözaltına alınanlar 15 gün boyunca ağır işkencelere maruz kalmışlardır.

* 1982'ye kadar Genel Yayın Yönetmenliğini yaptığı dönemde **KOMAL** tarafından yayınlanan kitaplardan dolayı 9 yıl çeşitli cezaevlerinde kalan **Recep Maraşlı**, Uluslararası Af Örgütü'nün sürekli koruması altındadır ve çok ciddi sağlık sorunları arasında halen cezaevinde tutulmaktadır.

* Dergimizin ve **Komal**'ın sahibi **Av.Rıza Dinç** 30.9.1994 günü Mersin'e bir iş görüşmesi yapmak için gittiği sırada siyasi polis tarafından hiç bir gerekçe gösterilmeden keyfi olarak gözaltına alınmış ve 15 gün boyunca baskılara ve ağır işkencelere maruz kalmıştır. Tutuklanarak Konya Cezaevi'ne konulan **Rıza Dinç**'in sağlık durumu, gördüğü işkencelerden dolayı oldukça kötüdür.

* 27 Ağustos günü dergimizin İstanbul muhabiri **Cemal Muhsinoğlu**, dergi dağıtımını sırasında siyasi polis tarafından gözaltına alınmış, 13 gün gözaltında kaldıktan sonra İstanbul DGM tarafından tutuklanmıştır. 4 ay tutuklu kalan **C.Muhsinoğlu** çıkarıldığı ilk mahkemede tahliye olmuştur. Dava devam etmektedir.

* 29.9.1994 günü, Terörle Mücadele Ekipleri'nce, dergimizin İzmir Şube Temsilcisi **Songül Diribaş** gözaltına alınmış, 15 gün kaldığı şubede yoğun işkencelere maruz kalmış ve çıkarıldığı İzmir DGM tarafından tutuklanmıştır. Aynı günlerde **KOMAL** Merkez (İstanbul) Sorumlusu **Kadir Satık**, yine İzmir Terörle Mücadele Ekipleri tarafından gözaltına alınarak 15 gün boyunca işkenceden geçirilmiş ve tutuklanmıştır. İzmir bürosu şu anda kapalı bulunmaktadır.

* Haziran ayı içinde Ankara Terörle Mücadele Ekipleri'nce **KOMAL** ve **Stêrka Rizgarî** büroları basılmış ve arama bahanesiyle tahrip edilmiştir. Şu anda Ankara bürolarımız kapalıdır.

* **Stêrka Rizgarî** ve **KOMAL** Adana şubeleri; 19.11.1994 günü siyasi polis tarafından basılmıştır. Aynı akşam ise, çalışanlarımızın olmadığı bir saatte tekrar büromuz basılarak 400 adet dergimize, fax cihazımıza ve birçok kitabımıza el konulmuştur.

KOMAL Yayınevi ve **Stêrka Rizgarî** Dergisi'ne ve genel olarak Kürt basınına ve yayınevlerine yönelik bu saldırılar sömürgeci TC'nin Kürdistan'da sürdürdüğü sömürgeci kirli savaşın bir uzantısı olarak değerlendirilmelidir. Kürt ulusuna karşı topyekün saldırıya geçmiş olan TC devletine karşı Kürt ulusu topyekün olarak direnmektedir. Kürdistan'da uyguladığı vahşeti gözlerden kaçırmak isteyen TC devletinin, Kürt basına ve yayınevlerine yönelik bu saldırıları anlamakta zorlanmamak gerekir. Kürt ulusuna ve Kürt basına yönelik tüm bu saldırılara karşı tüm demokratik basın yayım kuruluşlarını duyarlı olmaya çağırıyor, Kürt ulusunun özgürlük ve bağımsızlık mücadelesine omuz vererek, sömürgeci TC devletinin Kürdistan'da uyguladığı vahşeti tüm dünyaya teşhir etmeye ve kendi kamuoylarını duyarlı kılmaya davet ediyorum.

En iyi dileklerle saygılar sunuyorum. Teşekkürler."

Stêrka Rizgarî/Atina

İHD'DEN GÖÇE İLİŞKEN BASIN AÇIKLAMASI

İstanbul İHD Şubesi "Kürt Hakları Komisyonu", "Yaşadıkları Topraklardan Metropollere Göç Eden Kürt Aileleri" konulu anket çalışmasını basın açıklamasıyla kamuoyuna sundu. 28 Ocak'ta yapılan basın açıklamasına çok sayıda göç eden aileler ve kurum temsilcileri katıldı.

Kürt Komisyonu adına konuşma yapan İstanbul İHD Şube Sekreteri Zeynep Baran, "Araştırmamızın temel amacı, yaşadıkları topraklardan metropollere göç eden ailelerin sosyo-ekonomik durumlarını, göç nedenlerini, göç sonrası metropollerdeki durumlarını, karşılaştıkları sorunları ve hangi koşullarda, nerede yaşamak istediklerini ortaya koymaktır" dedi.

Basın Açıklamasında göçün insan psikoloji yarattığı tahribatlar üzerine

Psikolog Aylin Çevik, Tüm Sağlık-Sen üyesi Dr.Veysi Ülger görüşlerini açıklarken, HADEP Genel Sekreteri Kemal Bilget, TOHAV Yönetim Kurulu üyesi Av.Eren Keskin, Tunceliler Derneği Başkanı Selman Yeşilgöz, Alman Metal-İş Sendikası Başkanı İbrahim Yıldız konuya ilişkin konuşmalar yaptılar.

Ailelerden ise, Mardin Nusaybin'den göçeden bir aile reisi yaptığı konuşmada, "12 ay önce buraya geldim. On tane çocuğum var. Ekonomik olarak büyük bir çöküntü içindeyiz. Bize koruculuk dayatıldı, kabul etmeyince evimiz yağmalandı ve yakıldı. Evimde ki eşyalardan beğendiklerini alıp, beğenmediklerini de yaktılar. Tazminat için mahkemeye başvuracağım, korkudan ülkeme gidemiyorum. Bu dökelen kan ve savaş durdurulsun" dedi. Bu arada konuşma yapan ailelerden bir kadın yaşadıklarını anlatırken fenalık geçirdi.

3258 kişiye uygulanan anket sonuçlarından bazıları şöyle;

Stërka Rizgari/İstanbul

NASIL BİR ORTAM OLURSA DÖNMEK İSTERSİNİZ ? %

Araştırmaya katılan aile Temsilcilerinin Talepleri:

1- Öncelikli olarak;

- Olağanüstü Hal İdaresinin kaldırılması

- Koruculuk uygulamasına son verilmesi

- Köy ve mezralara yönelik yakma, yok etme ve boşatma politikasına son verilerek, yakılan yerleşim yerlerinin devlet tarafından onarılarak, geri dönüş için maddi-manevi koşulların yaratılması

- Keyfi gözaltı, tutuklama ve işkenceye son verilmesi

- Barış ortamının sağlanması

2- Ekonomik-Sosyal-Kültürel-Psikolojik alanda yaşama ve gelişme şartları oluştuğunda, ulusal demokratik hakların tanınıp Kürtçe eğitim, öğretim ve medyada Kürtçenin kullanılmasının sağlanması durumunda geri dönmek istedikleri.

NE TÜR BASKILARLA KARŞILAŞTINIZ ? %

a- Köyümüzü ateşe verildi.....	15,9
b- Köy ve ormanlarımızı ateşe vedildi..	16,2
c- Gözaltına alınarak işkence gördük....	24,6
d- Korucu olmamız için baskı yapıldı.....	20,5
e- Ekinlerimiz yakıldı hayvanlarımız telef edildi.....	16,5
f- Diğer.....	6,3

GÖÇ NEDENİNİZ ? %

a- Ekonomik.....	12,6
b- Sağlık.....	2,2
c- Eğitim.....	1,7
d- Savaş.....	58,0
e- Güvenlik.....	16,7
f- Diğer.....	8,7

EVİNİZİN TOPLAM AYLIK GELİRİ NE KADARDIR ? %

a- 0----- 2.500.000.....	44,6
b- 2.500.000--- 5.000.000.....	22,0
c- 5.000.000--- 7.500.000.....	17,9
d- 7.500.000--- 10.000.000.....	11,3
e- 10.000.000--- Üstü.....	4,2

GÖÇ ETTİĞİNİZ YERE TEKRAR DÖNMEK İSTERMİSİNİZ ? %

a- Evet.....	99,1
b- Hayır.....	0,9

TUTSAKLARDAN ÇIPLAK AYAKLA PROTESTO

21 Temmuz 1994 tarihinden beri sağmalcılar cezaevinde tutuklu bulunan **KOMAL** Yayınları Genel Yayın Yönetmeni **Recep Maraşlı** ve arkadaşları **Ergül Kıyak** ile **Yüksel Bekiroğlu** İstanbul DGM'de 26 Ocak 1995 tarihinde yapılan duruşmaya katılmadılar.

Cezaevinden mahkemeye getirilirken tutukluların üst araması sırasında, ayakkabılarında aranmasını protesto etmek için mahkemeye çorapla gelen **Recep Maraşlı** ve arkadaşları İ-DGM'deki ikinci bir aramayı kabul etmeyerek mahkemeye çıkmadılar.

Savunma avukatları, müvekkillerinin duruşmada hazır bulunmadıklarından dolayı savunma yapmayacaklarını belirterek, "müvekkillerimiz cezaevinden getirilmelerine rağmen ikinci bir aramaya izin vermedikleri gerekçesiyle duruşma salonuna alınmıyorlar, bu tamamen keyfi bir uygulamadır. Müvekkillerimiz salona getirilmediği için savunma hakkımız ortadan kaldırılmıştır. Bu nedenle savunma yapmayacağız" dediler.

Aynı davada tutuksuz olarak yargılanan, **Nuran Çamlı** ve **Şadiye Seferoğlu** da, "dava arkadaşlarımız duruşma salonuna alınmadıkları için savunma yapmayacağız" deyip olayı protesto ederek, ifade vermeyi reddediler. Duruşma, 16 Mart 1995 günü, saat 2.30'a ertelendi.

Stërka Rizgarî/İstanbul

ANKARA DGM İKİ AY İÇİNDE DAVA SONUÇLANDIRDI!

Ankara 2 No'lu DGM'de görülen **PRK-Rizgarî** davasında tutuklu bulunan **Hacı İsmail Aslan**, **Talat Abay** ve **Bülent Kat** hakkında TCK'nın 168. maddesi uyarınca 12 yıl, 6'şar ay ağır hapis cezası verildi.

Aynı davadan tutuksuz olarak yargılanan **Cevat Fırat** hakkında ise gıyabi tutuklama çıkartılarak aynı cezaya çarptırıldı. Tutuksuz yargılanan diğer sanık **Muharrem Adanur** ise beraat etti.

Tutsaklar son sözlerinde, polislin düzenlemiş olduğu bir takım senaryolarla yargılandıklarını ve hukuksuzluk örneği yaşandığını belirttiler.

Kararın açıklanması üzerine, tutsaklarla birlikte duruşmayı izlemeye katılanlar kararı alkışlarla protesto ettiler.

Stërka Rizgarî/Ankara

ODTÜ'LÜ VE ANTI-SÖMÜRGEÇİ GRUPLARDAN PROTESTO

ODTÜ'lü bir grup öğrenci, **PRK-Rizgarî** davasından yargılanan **ODTÜ** öğrencilerinden **Talat Abay** ve **Bülent Kat**'a verilen 12 yıl 6 ay ağır hapis cezalarını protesto amaçlı bir açıklama yaptılar. Açıklamada,

Devlet eliyle yürütülen terör politikalarının, özelde kirli savaş karşısında kararlılıkla tavır alan **ODTÜ**'lü devrimcileri de hedeflediği belirtilerek,

"Onlarca **ODTÜ**'lü arkadaşımız, polis senoryaları ve işkence altında imzalatılan ifadeler sonucu tutuklanarak cezaevine gönderilmiştir" denildi.

Öte yandan "**ANTI-SÖMÜRGEÇİ GENÇLİK**" adına yapılan açıklamada; Ankara DGM'nin verdiği karar protesto edildi.

Açıklamada, "**TC, Kürdistan'ın Özgürlük ve Bağımsızlık mücadelesine gönül vermiş militanları zindanlara kapatarak, yargılayarak, yılları bulan cezalara çarptırarak istediği sonuca ulaşamayacaktır.**"

Ankara DGM'nin verdiği bu karar, **KUKM**'nin gelişmesi karşısında devletin acizliğini, Kürt halkına karşı hiçbir tahammülünün kalmadığını bir kez daha açık bir şekilde göstermektedir" denildi.

Ayrıca, "**ANTI-SÖMÜRGEÇİ ÖĞRETMENLER**", "**BİR GRUP KÜRDİSTANLI AMELE**", "**ALMANYA'DAN BİR GRUP ANTI-SÖMÜRGEÇİ**"ler tarafından yapılan açıklamalarda Ankara DGM'nin kararı protesto edildi.

Stërka Rizgarî/Ankara

DERGİMİZ SAHİBİ AV. RIZA DİNÇ'İN TUTUKLULUK HALİ DEVAM EDİYOR

Dergimiz sahibi **Av.Rıza Dinç**'in davası dört ay sonra nihayet açıldı. Duruşmada Dinç ve diğer tutsaklar örgüt üyeliğini reddediler. Çok sayıda avukat ve izleyicinin katıldığı duruşmada, **Rıza Dinç** yazılı savunmasını okurken sık sık mahkeme heyeti tarafından engellendi. Kapsamlı bir savunma yapan **Dinç**, savunmasını özetleyerek okudu. Duruşma, 9 Mart 1995 günü, saat 10.00'a ertelendi.

Stërka Rizgarî/İstanbul

STËRKA RİZGARÎ'DEN AÇIKLAMA Realite Press, Kürdistan Press'in Mirasına Sahip Çıkamaz...

Yayın hayatına başladığı açıklanan haftalık **Realite Press** Gazetesi, **Kürdistan Press** Gazetesinin devamı olarak yayımlandığını iddia etmektedir.

Mevcut **Realite Press**'in, imtiyaz sahibi **Orhan Kotan** dışında **Kürdistan Press**'le bir ilişkisi bulunmamaktadır. 1987-1992 yılları arasında merkezi Stockholm'da bulunmak üzere yayın yapan **Kürdistan Press** gazetesi 1992 yılında yayın hayatına fiilen son vermiştir.

Yasal prosedürler gereği sahipliğini ve başyazarlığını üstlenen **Orhan Kotan**'da bu süreçten fiilen, ideolojik ve siyasal olarak kopmuş **Kürdistan Press**'le de bir ilişkisi kalmamıştır.

Geçen iki yıl içerisinde tamamen kişisel gayretler ve kaygılarla, birçok spekülâtif bağlantı ile gazete çıkarmaya çalışan **Orhan Kotan**'ın, **Kürdistan Press**'in olanakları, prestiji ve ismine tekbaşına sahip çıkarak, "ticarete" tahvil etmeye çalışması siyasal ahlâkla bağdaşmamaktadır.

Kürdistan Press, **Orhan Kotan**'ın "özel mülkü" değildir. Kurumlar kişilerle özdeşleştirilemezler. Kurumlar, onları vareden onlarca kadronun kolektif emeğine, siyasal hareketlerin dişle-tırnakla yarattıkları olanaklara; ideolojik-siyasal zeminde oluşan bir meşruiyet zeminine dayanarak yükselirler.

Kollektif ürünlere, kurumlara tek başlarına "el koyarak" onları özelleştiren, kişisel "ün" veya çıkarlara basamak yapan anlayışların mahkûm edilmeleri gerekir.

Kendisinin ne düşünsel, ne maddi, ne siyasal, ne de moral hiçbir bağı kalmadığı halde, kolektif bir ürün olan **Kürdistan Press**'in hükmi şahsiyetine tek başına sahiplenip onu bir "reklâm" aracı, ya da "ticari" kaygılarla kullanılmasını kınıyoruz. 12.12.1994

Stërka Rizgarî Dergisi
İSTANBUL

DEVLETİN ACIZLIĞI: GÖÇÜRTME

Göçürtme ve sürgün etme yönetici güçlerin çok eski dönemlerden beri uygulaya geldikleri yöntemlerdir. Genellikle tüm-den imha edilemeyen "düşman" ve "zararlı" topluluk(lar) ya çok uzak coğrafyalara göçürtülür ya da denetimleri kolay olan yerlerde yaşamaya zorlanırlar.

Günümüz ekonomik nedenli kitlesel göçlerde olmakla birlikte, göçler esas olarak politik kökenlidir. İç savaşın yaşandığı veya politik ortamın iyiden iyiye

sivirdiği ülkelerde kitleler halinde sürgün ve göç gündemleşmektedir. İnsanlar çoğunlukla can güvenlikleri kalmadığı koşullarda bir çok yolu deneyerek nispeten güvenli alanlara göçmektedirler. Ve böylece dünyamız büyük bir göç ve sürgün olayına sahne olurken, gerek mülteciler gerekse, " ev sahibi ülke"ler açısından yığınla sorun doğmaktadır.

Şöyle kabaca bakarsak, dünya uluslar ailesi içinde en fazla sürgüne uğrayan ve göçetmek zorunda kalan halkın Kürtler olduğunu rahatlıkla görebiliriz. Ki Kürtlerin parçalı ulusal yaşamları bile henüz başlangıçtan itibaren "göçebe" bir toplumla karşı karşıya olduğu izlenimini vermektedir. Kaldığı Kürtlerin 1989-90 yıllarında Güneyden Kuzeye başlattıkları büyük göç olayı dünyanın dikkatini tekrardan üzerine çekti.

Öte yandan TC tarihi de bir bakıma, **KÜRTLERİ MECBURI İSKÂNÂ UĞRATMA TARİHİDİR!** Göçürtme gündemden hiç düşmediği için olsa gerek resmen benimsenip yasalaştırılmış ve de devletin ihtiyaçlarına göre de her defasında yeniden düzenlenerek, kapsamı genişletilmiştir.

Cumhuriyet yönetimi, Osmanlı despotizminin ne kadar anti-demokratik geleneği, "devlet tecrübesi" varsa tümünü kendisine rehber edinmiştir. Osmanlı idarecileri yönetimle çatışmaya giren, işlerine gelmeyen bürokratları, siyasetçileri aydınları Mısır'a, Halep'e, şuraya buraya sürgün ederek ya orada bir komployla imha ettirir, ya da gözlerden uzak bu hareketsiz, etkisiz yerlerde bir gölge gibi yaşmalarına ancak izin verirdi. -Osmanlı'nın 1915 "Ermeni Tehciri"ni ve aynı yıllardaki onbinlerce Kürdün Anadolu'ya sürgününü bunun dışında tutuyoruz. "Ermeni Tehciri" sürgün amacını çok çok aşan, jenosid eylemini perdeleyen bir işleve sahip olmuştur. Demek ki amaç bir ulusu öldürmektir. Bunda da büyük ölçüde başarılı olunmuştur.-

Kürt ulusal ayaklanma süreçlerinde siyasal sürgünler, göçler Kürtlerin bir yazgısı haline geliyor. Sürgünlerle, ulusal yapının, siyasal örgütlenmenin tasfiyesi amaçlanıyor. İsyanı destek vermiş olsun olmasın -hatta karşısında yer almış olanlar bile- belirli bir güç oluşturuyorlarsa aile ve aşiret olarak mutlaka buldukları alandan ve ilişkilerinden tecrit ediliyorlar. Otorite olarak, kültür olarak, ulusal bilinç olarak, tarihsel varlık olarak sıfırlanmaları hedefleniyor. Metropollerde Mecburi İskân'a tabi tutulan insanlar her bakımdan itilip kakılıyorlar, çoğu yoksul olduğu için tam bir köle yaşamıyla yüz yüze geliyorlar. Mecburi İskân'a uğramak demek, bir bakıma "Dünya değiştirmek"le özdeşleşiyor...

Devletin Acizliğini Çürütme

Fakat ne acıdırki, 1920-40 arası yaşanmış bu tarihsel trajediyi, dramı bugün bile bütün yönleriyle aydınlatmak mümkün olmamıştır. Sürgün edilmiş bir insan neler hisseder, nasıl bir ruhsal durum içindedir, acıları, özlemleri, beklentileri, hayalkırıklıkları nelerdir? vs. vs. bütün bu soruların çoğu yanıtlanmamış durumdadır. Fakat olaylar ister açıklanmış olsun ister olmasın yaşam kendi akışını sürdürüyor. İşte 1995 yılındayız ve Kürdistan'da yine göç var. Hem de dalga dalga yükselen bir göç. Devlet bu kez: "sizi Mecburi İskân'a tabi tutuyorum" da demiyor. Ki, diyecek gibi de değil. Milyonlarca insanı nereye nasıl topluca yerleştirecek¹ ve de bunu dünyaya nasıl açıklayacak?

İkincisi: Günümüzde yaşanan göçte devlet neden olsa da, kendisi bunun resmi bir politika olduğunu gizleyerek, "resmileştirmekten" özenle kaçınıyor. -Hatta PKK'ye mal ediyor.-

Üçüncüsü: Geçmişteki Mecburi İskân'lar ulusal ayaklanmaların bastırılmasından sonra gerçekleştirilirken² günümüzdeki göç ise: tam tersine olarak ulusal-demokratik hareketin hızla yükselip gelişme kaydettiği koşullarda cereyan etmektedir.

Dördüncüsü: Mecburi İskân'larda sürgüne gönderilenlerin bir daha "Kürtçülük"le uğraşmamaları, hatta Kürtlükten bile nefret eder hale gelmeleri hedeflenirken, bugün ise, gerek kitlelerin göçürtülmesi öncesinde köylülerin evlerinin yakılıp, yıkılması, mallarının yağma edilmesi, gıda ambargosu, yay-laya, tarlaya çıkışları engellemek suretiyle fiilen uygulanan çalışma yasağı,

işkence, öldürme, ajanlık, koruculuk dayatmaları vs. bütün bu uygulamalar **UKM'**ye karşı siyasal şantaj ve öğ alma aracı olarak da kullanılmaktadır. -Gerillayı halktan tecrit edip, güçten düşmesini ve imha edilmesini ise belirtmeye gerek bile yok-

Beşincisi: Göçürtmenin yanı sıra Kürdistan'da Vietnam tipi "stratejik Köyler" -yani toplama kampları- oluşturularak halk resmen esir bir yaşama çekiliyor. Bu uygulamanın genişletilerek ilerde "stratejik şehirler"e dek tırmandırılması muhtemeldir.

Demek ki, devlet halkın önüne iki yol bırakmıştır: Ya devletten yana olacaksınız ya da **UKM'**den yana. **UKM'**den yana olmanın bedeli kandır, zulümdür, işkencedir, zindandır, açlıktır. Metropollerde ya da ülkede muhacir bir yaşamdır. -Böyle olmasına karşın halkın önemli bir bölümü ulusuna ve ülkesine ihanet etmeyi red ediyor.- İnsanın yerinden, yurdundan, işinden, sevdiklerinden koparak metropollerde muhacir bir yaşama "kapılanması" bile başlıbaşına bir araştırma konusudur. Kaldı ki, metropole geldikten sonra, insanlar, çoğu sömürgeci asimilasyon ve imha siyasetinin bir devamı olarak -ekonomik, siyasal, kültürel, sosyal, psikolojik ve polisiye- bir dizi yeni sorunlarla da karşılaşılıyor. Modern bir şehir yaşamında veya ortalama bir sosyal yaşamda "dil" ev "usul" bilmemek en büyük kişilik yaralanması değil midir? ve bu "yabancılaşma" veya "yabacılık" insanı korkunç bir şekilde tahrip etmez mi? Neyseki bunun ağırlığını bir ölçüde hafifleten etken, metropollerde oluşan Kürt kolonilerinin varlığıdır. Kürt kolonilerinde, getto'larında her ne kadar paylaşılan yoksulluk ve acı olsa bile yine de hiç değilse insanlar moral açıdan destek buluyorlar.

Metropollerde oluşan Kürt kolonilerindeki sosyal, kültürel, siyasal, ekonomik vb. sorunlarla ilgili bugüne dek derli toplu, bilimsel bir araştırma ne yazık ki yoktur. Ya da en azından var olan çalışmalar doyurucu olmaktan uzaktır...

Bu yazıda dikkat çekilmek istenen de aslında budur. Ki dikkat edilirse yazımızda göçe dair daha çok genel ve pek ayrıntıya girmeyen belirlemeler vardır hepsi o kadar... Bununla araştırma yapmak isteyen insanlara kısmi ip uçları vermeyi amaçladık. Tabi bu çerçeve çok daha geniş de tutulabilir. Önemli olan parçalar arasındaki karşılıklı ilişki ve etkileşimleri saptayarak diyalektik bütünselliğin kurulmasıdır, özcesi araştırma göçte neden olan olayların irdelenmesiyle başlayıp bütün bir göç sürecini içermelidir. Böylesi bilimsel, akademik bir çalışma; hem "muhacirlik" olgusunun oluşturduğu tahribatların aşılması yönünde halkımıza düşünsel bir perspektif sunacak ve hem de sömürge-sömürgecilik ilişkisinin bu boyutuyla ilgili Türk ve dünya kamuoyuna etraflı bir bilgilendirme olanağı verecektir.

Şu da var ki böylesi hassas bir konu yalnızca tarihçilerin, sosyologların psikologların değil, sanatçıların da ilgi odağına oturmalıdır. Müzisyeni, Ressamı, Şairi, Tiyatrocusu, Romancısı, Öykücüsünü velhasıl sanatçıların cümlesi bu malzemeyi değerlendirebilirler.

Eğer bu büyük trajediyi, ulusal dramı bilince çıkaramazsak, gelecek kuşaklar bu barbar tarihi, sadece 20. yüzyılın ironik bir sayfası olarak okuyup geçeceklerdir. Ve o zaman tıpkı "Ermeni Tehciri" gibi, yıllarca bu olayın "tartışması" yapılacaktır. Demek ki, gerçekleri "tartıştırmamak" biraz da bilimsel çabalarımızla mümkün olacaktır.

Dipnotlar

1- Kürtlerin 1920'li 30'lu yıllarda Batı Anadolu'daki nüfusunun çok cüzi bir sayıya olduğu malumdur. İşte o koşullarda mecburi iskan bölgelerine yerleştirilen Kürtlerin sayı olarak yerel nüfusun %5'i geçmeyecek şekilde serptirilmeleri sömürgeciler açısından bir anlam taşısı da, günümüz için böylesi bir uygulama hem geçersiz hem de olanaksızdır. Değilmi ki, Kürtlerin metropollerdeki nüfusu milyonlardadır. Bu demografik gerçeklik "mecburi iskan"ı bir bakıma geçersiz kılıyor. Sömürgeciler her yönüyle açmaz yaşıyorlar. Açmazın en büyük kanıtını bizzatıhi göçürtme eyleminin kendisi oluşturmuyor mu? Devlet "yukarı tükürse bıyık, aşağı tükürse sakal" misali sıkışmış durumdadır. Bugün için kırsal alanı düşürme "herşey" olduğu için, kırsal alandan şehirlere akan politize olmuş halk kitlelerinin şehirlere yeni bir soluk getirerek hareketlenmelere yol açmaları muhtemel görünmesine karşın, devletin buna "sessiz kalması" ancak bu durumla açıklanabilir. -Yine çiftinden çubuğundan edilen bu köylü kitlelerinin, şehirlerde proleterleşecekleri kesindir. Bu bakımdan göçertilen Kürt köylülüğü toplumsal devrimin yedeği olmaktan çıkıp bizzatıhi onun öncüsü durumuna da gelebilecektir.-

2- 27 Mayıs Darbesinden sonra da 500 kişiye yakın bir kitle Sivas'ta bir kampta iskana tabi tutuluyorlar. Ancak bu istisnai bir olay olup, özel koşulların ürünüdür. Darbe kendini "zorunlu" göstermek için şişirilmiş bir "Kürtçülük" tehlikesi ortaya atmıştır. -öteki gerekçelerin yanısıra...- Darbeden sonra zindan kapılarının açılıp, tut-saklar serbest bırakılmasına karşın "Kürtçülük"ten tutuklu bulunan "49"ların salver-ilmemeleri bu görüşü doğrular niteliktedir.

S.Cibran

Arya Kültür ve Sanat Merkezi'ne yönelik saldırılara Avrupa'da tepkiler giderek artıyor. Geçtiğimiz ay Avrupa'da Arya ile Dayanışma komitesi kurulmuştu.

Arya Dayanışma Komitesi ve Kürt-Yunan dostluk Derneği, halen Buca Cezaevi'nde bulunan **Arya** emekçilerinin başlattıkları açlık grevlerini desteklemek ve **Arya**'nın kapatılmasını protesto etmek amacıyla bir dizi etkinlikler düzenliyorlar.

"**ARYA'YA ÖZGÜRLÜK**" sloganıyla başlatılan etkinliklerde hazırlanan renkli afişler tüm Avrupa ülkelerinin sokaklarını süslerken, **Arya**'yı tanıtmak amacıyla İngilizce, Kürtçe, Türkçe ve Yunanca bir broşürde hazırlandı. Ayrıca **Arya** Kültür ve Sanat Merkezi'ne ve emekçilerine yardım toplamak amacıyla da bir banka kontosu açıldı.

Arya Dayanışma Komitesi'nin kampanya için yaptığı basın açıklamasını özetleyerek okuyucularımıza sunuyoruz:

ARYA KÜLTÜR VE SANAT MERKEZİ ÇALIŞANLARINA ÖZGÜRLÜK!

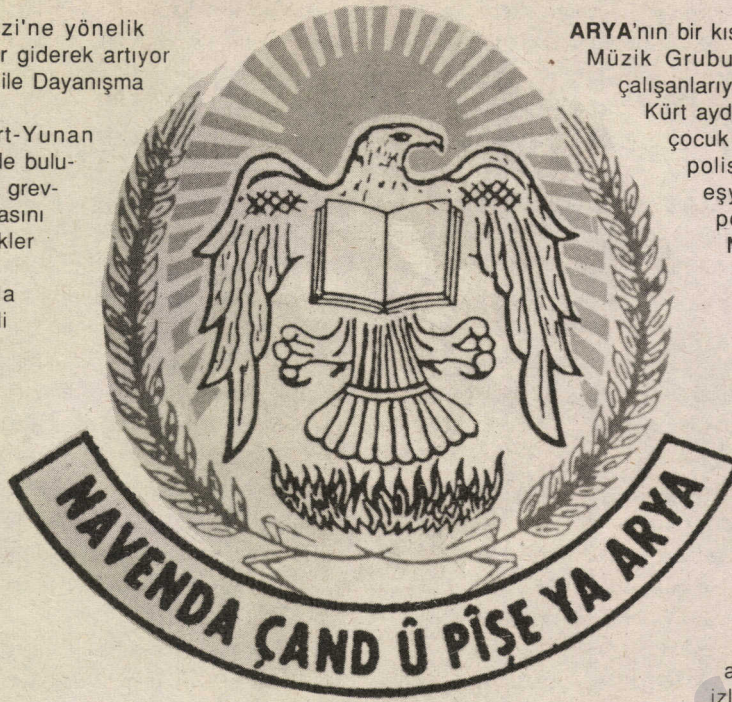
TC'nin giriştiği topyekün imha savaşının bir parçasını oluşturan Kürt ulusal değerlerine yönelik imha, inkar ve asimilasyon politikalarına karşı bir varoluş ve direniş ögesi olan **ARYA** Kültür Sanat Merkezi, İzmir'e yerleşmiş Kürdistanlı yurtseverler tarafından Eylül 1993'te kuruldu.

ARYA'nın programı, Kürt Kültür ve sanatını araştırmak, ulusal değerlerini yaşatmak ve yaygınlaştırmak, Kürt Kültür ve sanat ürünlerini Muhacir Kürtler başta olmak üzere Kürdistanlılara sunmak, sömürgeci Türk devletinin Kürt ulusu başta olmak üzere ulusal ve etnik değerlere yönelik inkarcı ve imhacı ırkçı-şoven politika ve uygulamalarına karşı, Kürt ulusal değerlerini bir direniş mevzisi olarak ayakta tutmak olarak belirlenmiştir.

ARYA bulunduğu İzmir kentinin tarihi özelliklerinden de hareketle burarda uygarlıklar kurmuş değişik ulusların değerlerine karşı inkarcı, imhacı ve yağmacı politikalarından hareketle, topraklarından katliamlarla sürülmüş Pontus, Yunan ve Ermeni halklarının geride bıraktığı kültür-sanat varlıklarını araştırmak, korumak ve dünya kamuoyunun dikkatlerini çekmek için araştırma komisyonları kurdu. Mazlum Kürt Ulusu'nun bir kurumu olan **ARYA**'nın böyle bir evrensel duyarlılık sahibi olması zorunluydu. Bundan hareketle 1994 yılında Atina'da bulunan Yunan-Kürt Dostluk Derneği'nin ve Patra Belediye'sinin davetlisi olarak iki kez müzik ve halkoyunları gruplarıyla Yunanistan'a geldi. Geleneksel Pontus Festivali'ne ve bir çok belediye şenliklerine katıldı. Yunan Ulusu'nun, **Arya**'nın şahsında Kürt Ulusu'na gösterdiği içtenlikli yakınlık, dayanışma duygusu **Arya** emekçilerini daha da azimli kıldı.

ARYA bir yıl gibi kısa bir sürede çalışmalarıyla etkinleşti. Kürdistan'ın değişik yörelerine ait folklor ekiplerini kurma, seramikten, plastik sanatlara ve resime kadar gelişme umutları taşıyan Kürt sanatı alanındaki sergi ve kurslar açma, Kürt ulusal kimliğinin hayat pınarlarından biri olan Kürt dilinin eğitim ve konuşma dili olarak yaygınlaştırmasına, Kürdistan'ın dört sömürgeci devlet tarafından paylaşılmış olmasının bir sonuç olarak lehçeler arası dil farklılığının kaldırılmasına dönük konferans ve seminerler düzenleyen dil komisyonları oluşturuldu. Türk devletinin inkar, çarpıtma, red ve yalana dayalı resmi tarih anlayışına karşı Kürt tarihini araştırma, yazılı dökümantasyon ve seminerlerle kitlelere duyurma amaçlı tarih komisyonları kurdu. Yine Kürt ulusal değerlerinin en önemli kaynaklarından biri olan folklorik öğelerin geliştirilmesi, tören ve kutlamalar takip edildi, (Düğün, nişan, söz vb.) bizzat **Arya** tarafından organize edildi. Kürdistan'ın acılı tarihine, işgal karşısındaki varolma mücadelesine, Kürt insanının düşünce ve duyarlılığına tanıklık eden Kürt müziğini araştırmak, derlemek, müzisyenleri desteklemek ve geniş kitlelere sunmak amacıyla bir dizi faaliyet yürüttü. Mizgına Sor (Kızıl Müjde) adında bir müzik grubu kurdu. Kürt toplumunun farklı akademik ve mesleki formasyonlarına sahip (işçi, öğrenci, esnaf, aydın, siyasetçi, yazar gibi) yurtseverlerce oluşturulan **ARYA**, faaliyetlerinden dolayı kuruluşundan itibaren Türk devletinin dikkatlerini çekti. Devletin Kontrollerle örgütünün tehditlerine, gözaltılara, fiili ve yasal engellemelere karşın faaliyetlerini büyük bir coşku ve azimle sürdürdü. **ARYA** açısından belirleyici olan Türk devletinin dünya ulusları açısından yüz karası yasalara değil, Kürt ulusunun dünyanın diğer onurlu ulusları gibi özgür ve bağımsız yaşayabilmek için yüzyıllardır verdiği mücadelelerin tarihsel ve toplumsal haklılığı ve meşruluğu idi.

Türk devleti Ekim 1994 tarihinde, YRNK şehir gerillaları tarafından üstlenilen bir eylemi bahane ederek yasal ve meşru zeminde faaliyet gösteren **ARYA**'ya da saldırdı.

aryya

KÜLTÜR-SANAT MERKEZİ

ARYA'nın bir kısım kurucuları, folklor ekipleri çalışanları, Müzik Grubu üyeleri, Tarih ve Dil komisyonları çalışanlarıyla öğrencileri, kurumda konferans veren Kürt aydınları, arkeolog ve kurum sekreterleri ve çocuk klübü üyelerini de gözaltına aldı. Türk polisi kurumun bütün arşivini yağmaladı, eşyalarını tahrip etti. Baskınından sonra polis, geriye kurumun eğitim tahtasına MHP'nin amblemi olan üç hilal ve harabe çevrilmiş bir örgüt bıraktı... Durum, İzmir'deki avukatlar tarafından savcıya direnerek imzalatılan bir zabıtla kanıtlandı.

Türk polisi **ARYA**'cıları 15 gün boyunca ağır fiziki ve psikolojik işkenceye tabi tuttu. İşkence, Uluslararası Af Örgütü'nün, İnsan Hakları Derneği, Doktorlar Birliği, Kiliseler Birliği ve diğer demokratik kitle örgütlerinin tepki ve protestoları ile karşılaştı. Kurum emekçilerinden sadece bir kısmının gözaltından 9 gün sonra avukatlarıyla görüşmesi sırasındaki beyanlarına dayanarak, avukatların tuttukları tutanaklarla işkence izleri kanıtlandı. Ancak işkence 15 güne kadar sürdürüldü. **ARYA** emekçileri 15 gün işkenceden sonra tutuklanarak İzmir'deki Buca Kapalı Cezaevi'ne konuldular...

Bir kısım **ARYA** yöneticisi ve çalışanı haklarında çıkarılan gıyabi tutuklama kararlarından dolayı arandıkları için Türkiye ve Avrupa'nın çeşitli ülkelerinde gizlenerek mücadelelerini sürdürüyorlar. Böylece Kürt kültür ve sanatı **ARYA**'nın şahsında Buca Zindanı'nda tutuklu bulunuyor.

ARYA'nın resmi pasaport ve vizeyi olarak Yunanistan'a gitmesi ve Yunanistan eski Kültür Bakanı Melina Merkuri'ye gönderilen kutlama mesajı suç unsuru olarak gösteriliyor. Türk basınına verdikleri demeçlerde **ARYA**'yı "Türkiye'yi Yunanistan'a Jurnallemekle" suçlayan İzmir Valisi ve Emniyet Müdürü, böylece Türk militarizminin emrindeki DGM'lere emir verdiler. Aynı zamanda geleneksel Yunan düşmanlığını da kullanarak, ırkçı-şoven şartlandırmayla anti-Kürt, anti-Yunan propagandayı birlikte yürütmek istedikler. Nitekim **ARYA** emekçileri bugün "Bölücü faaliyetlerde bulunmak, Türkiye'yi Yunanistan'a şikayet etmek, Yunanistan'a gitmekle suçlanıyor" ve yargılanıyorlar.

ARYA emekçileri tutuklu buldukları İzmir Buca Kapalı Cezaevi'nde insanlık dışı koşulları protesto etmek ve koşulların insan onuruna yakışır bir biçimde değişmesini sağlamak için başlatılan açlık grevinin 44. günündeler. Sağlık durumları oldukça bozuk, ama canlarını ortaya koyarak mücadele ediyorlar. Dün İzmir Kadifekale'de, Çamlık'ta yükselen Kürt müziği, mücadele çağrısına dönüşen zılgıt, coşkulu halaylar, bugün ölümün sınırında yaşayan, onurlu bir yaşam için ölüme göze alan **ARYA** emekçileri sayesinde Buca Cezaevi'nin beton duvarlarını, dikenli tellerini aşarak yükseliyor. Çocuklarının onurlu mücadelesini desteklemek için ölüme yatan Kürt ailelerin, dayanışma gösteren demokratik kitle örgütlerinin, arkadaşlarını desteklemek için açlık grevi yapan diğer cezaevlerindeki siyasi tutsakların sesleriyle birleşiyor. Bu ses büyük acılar pahasına demokrasiyi kazanmış, dünyanın değişik ülkelerindeki kolonilerde muhaceratı yaşamış, Pontus'tan, İzmir'den, Konstantinopolis'ten, Kıbrıs'tan sürülmüş, maddi ve manevi katliamlara uğramış Yunanistan ulusunun sesiyle de birleşmelidir!

Unutulmamalıdır ki Muzlum Kürt ulusu işgalci Türk ordusu ve sömürgeciliğine, onun bütün uygulamalarına karşı dünyanın görmeyen gözleri ve işitmeyen kulakları önünde yalnızdır. Kürt ulusu bu çağ dışı mekanizmaya karşı sadece kendisi için değil, dünyanın onurlu ulusları adına da savaşıyor. Yokedilmeye çalışılan sadece Kürt ulusu değildir. Onun şahsında saldırıya uğrayan, lekelenmeye çalışılan varlığını bağımsızlıklarına ve özgürlüklerine borçlu olan dünya uluslarının onurudur!

Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesine yönelik sömürgeci TC'nin pervasız saldırısı, dünya devletlerinin ve kamuoyunun sessizliklerinden cesaret almaktadır. Kürt ulusu artık televizyonlarında tanık oldukları görüntüler karşısında iç geçiren, ah-vah eden dünya kamuoyu istemiyor!

Yirmibirinci yüzyılın eşliğinde dünyanın gözleri önünde yaşanan bu açık vahşete, imha ve katliama karşı sessiz kalmanın, ona ortak olmakla eş değer olduğunun bilincine dünya kamuoyunun ve demokratik oldukları iddiasındaki devletlerin aktif desteğini ve dayanışmasını istiyor!

- Arya Kültür ve Sanat Merkezi'ni Destekle!
- Cezaevindeki Arya Emekçilerini Yalnız Bırakma!
- TC'nin Çağdışı Uygulamalarını Protesto et!

Stërka Rizgarî/Atina

Son dönemlerde ister liberal olsun, ister bir kısım Türk Solu çevresi olsun, Kürdistan'da gelişen savaşa karşı temel bir sloganı popüler kılmaya çalışmaktalar. Bu sloganda şudur: "Biz her türlü milliyetçiliğe karşıyız. Türk milliyetçiliğine de, Kürt milliyetçiliğine de..."

Türk liberallerin bu türden sloganları savunmaları, Türkiye'de herkesin "şahin" olduğu, Kürt ulusunun topyekün imhaya karşı karşıya kaldığı bir dönemde anlamlı -kelimenin olumlu yanıyla- sayılabilir.

Kaldı ki, liberallerin toplumsal konuları gözönünde bulundurulduğunda bu türden sloganları savunmaları son derece doğaldır da. Ancak, anlamlı ve doğal olmayan sosyalistlerin bu sloganı sahiplenmeleridir.

Aslında her türden milliyetçiliğe karşı çıkmak ilk bakışta çok doğru bir slogan olarak görünür. Hele bu özgür, sınıfsız, sınırsız bir dünya ütopyası taşıyan biz komünistlerin kulağına çok daha hoş gelir. Ama nesnel değildir. Çünkü, milliyetçiliği kategorik olarak ilerici ya da gerici olarak nitelendiremeyiz.

Milliyetçilik de, evrendeki diğer olgular gibi kendi tarihsel sürecinde, konumuna, ilişki ve bağlantılarına göre değerlendirilmelidir. Daha somut bir ifadeyle, tarihin belli bir kesitinde ilerici olabilen bir ulusun milliyetçiliği, başka bir kesitinde gerici olabilir. Ya da -pek örneği bulunmasa da- tersi (vice versa).

Dolayısıyla, milliyetçiliğin global düzlemde faşist hareketlerin temel ideolojik gıdasını oluşturması ya da emperyalist-kapitalist sistemin sömürü mekanizmasını gizlemesi olgusu, onun kimi ulusların tarihinde oynadığı/oynayacağı ilerici rolünü görmemizi engellememesi gerekir.

Birebir olmasa da herhalde şöyle bir analogiyi yapmakta bir sakınca yoktur: Nasıl ki, genel anlamda, burjuvazinin gerici karakteri, bize serbest rekâbet dönemindeki burjuvazinin gerici olduğu gibi bir tezi savunma hakkını vermiyorsa, genel anlamda milliyetçiliğin olumsuz ve gerici niteliği de bize, ezilen ve sömürge ulusların milliyetçiliğini önsel olarak gerici olduğunu kabul etme hakkını da vermemelidir.

Açıkça ifade edelim ki, Türk solunun sırf örgütsel vb. kaygılarla Kürt milliyetçiliğine doğrudan saldırmasının hiç bir gereği yoktur. Bu davranış yaşanan bu süreçte toplumsal mücadeleye yarar değil, zarar getirir. Maddi gerçeklikten kopuk, soyut bir kardeşlik olgusundan hareketle her iki ulusun milliyetçiliğine karşı çıkmak, aslında pratik olarak egemen milliyetçiliğe kan vermek anlamına gelir. Öte yandan, her iki ulusun arasındaki kölelik statüsü ortadan kaldırılmadığı sürece gerçek anlamda kardeşlik ilişkisinin yaşanamayacağı da bilinmelidir.

Türk Solunun asıl hedef alması gereken Türk milliyetçiliğidir. Türk milliyetçiliğine karşı çıkmayı, Kürt milliyetçiliğine karşı çıkmayla dengelemeye çalışmak oportünizm olduğu kadar, sonuçları itibarıyla lanettir de... Çünkü bir tarafta ulus olarak topyekün imha tehdidi altında, yüzyıllardır merkezi olarak kendini yönetme olanakları elinden alınmış, her yanıyla köleleştirilmiş bir ulusun milliyetçiliği, öbür yanda, koskoca Osmanlı imparatorluğunun mirasına konmuş, Adriyatik'ten, Çin Seddine kadar emperyal hayaller dahi kurabilen, görece siyasal bağımsızlığı olan ve Ortadoğu'nun en ceberrut sömürgeci devletlerinden birine sahip olan bir ulusun milliyetçiliği var. Bu her iki milliyetçiliği aynı kefeye koymak, aynı sloganlara sığdırmak bırakın elmalarla armutları bir arada toplamayı, -hiç olmazsa ikisi de meyvalı- elmalarla, tavşanları bir arada toplamak kadar saçma olacaktır.

Savaşın bir katalizör olduğu biliniyor. Aynı zamanda süreci ve olayları değerlendirmede insanları mantıksal düşünme sürecinden uzaklaştırdığı, duygusal kararlar aldirttığı da biliniyor. Marksist ve komünist değerlerin, Sovyet ve Doğu Avrupa toplumlarının bıraktığı enkaz altında can çektiği bir dönemde, hem Türk solunun hem de Kürt solunun, Türkiye ve Kürdistan'da birbirine koşut ancak ters bulvarlarda gelişen ve birbirini geliştirme de etkide bulunan milliyetçi akımlara karşı sağlıklı ve nesnel yaklaşabilmesinin önünde önemli engeller bulunmaktadır.

Türk solunun önündeki bu engellerin en önemlilerinden birisi, anti-kapitalist temelden yoksun, sahte-reformist bir anti-emperyalist mücadelenin Kürdistan sorununu yorumlama konusunda yarattığı/yaratacağı korkunç bir yanılsamanın var olmasıdır. Bu öylesine bir yanılsamadır ki, 20 yıllık devrimci kadroları bile, Ortadoğu'nun belki de dünyanın en büyük insan kasaplarından biri olan Saddam Hüseyin'i desteklemeye kadar götürür. Ve bu öylesine bir yanılsamadır ki insanı, 70 yıldır emperyalizme göbekten bağlı sömürgeci bir devletin üniter yapısı bozulacak diye yanıbaşındaki mazlum bir ulusun **de facto** devletine -ki devlet demeye bin şahit ister- herkesten çok daha fazla saldırmaya kadar götürür.

Bir başka önemli engelde, Türk solunun öteden beri, Kürt milliyetçiliğine vurmak suretiyle Kürtleri sosyalizme çekebileceği yanılsaması içerisine girmesidir. Oysa bugün çıplak bir şekilde açığa çıktığı gibi gerek Türk solunun bu tavrı, gerekçe geçmiş "sosyalist" devletlerin KUKM'ne karşı olan yanlış tutum ve davranışları, Kürtlerin sosyalizmden soğumalarına neden olmuştur. Ve bugün eski Kürt sosyalistlerin yavaş yavaş "Yeni Dünya Düzeni"ne entegre olmasında bu olguların payı hiç de azımsanmayacak ölçüdedir.

Aslında Türk solunun önündeki bu engeller görülmeyecek veya anlaşılmayacak kadar karmaşık ve zor değildir. Bunu "zor" kılan Türk solunun 70 yıllık kemalist ideolojinin ağır tahribatı altında olmasıdır.

Kürt soluna gelince, bu konuda kaygılarımız ve endişelerimiz yok

"MİLLİYETÇİLİK" VE TÜRK SOLU İLE KÜRT SOLU

değildir. En temel korkumuz geçmişte, Türk solunun milliyetçilik suçlamaları karşısında aşırı bir düzeyde savunma mekanizması oluşturan ve bırakın kendi ulusunun birliğini oluşturmayı, kendi ulusunun olumlu-devrimci değerlerine bile sahip çıkmakta tereddüt ederek, soyut bir enternasyonalizm düşüncesiyle ne kadar çok marksist olduğunu kanıtlamaya çalışan Kürt solunun, bugün konjoktürün uygun olmasında etkisiyle tam tersi bir uca, yani sosyalizmi rafa kaldırıp, "Yeni Dünya Düzeni"ne entegre olmaya doğru savrulmasıdır. Ne yazık ki, böylesine bir sürecin başladığına dair pek çok gösterge var.

Milliyetçilik, emperyalist ve sömürgeci devletlerde, burjuvazinin kendi sistemini korumada ve sömürü mekanizmasını gizlemede ne kadar olumsuz ve gerici bir işlev taşıyorsa, sömürge uluslarda da, tersine ulusun görece özgürlüğe ulaşması ve ülkenin askeri işgalden arındırılması sürecinden o kadar olumlu ve ilerici işlev taşımaktadır. Kuşkusuz bu koşulsuz değildir. Milliyetçiliğin bu türden olumlu işlevler taşıması, önderliğin niteliği ile doğrudan orantılıdır. İlerici ve çağdaş bir önderlik olmadığı sürece, salt başına milliyetçiliğin gideceği yer son tahlilde bir başka köleliktir. Zira dünya tarihinde bolca örneklerine rastlanıldığı gibi, sömürge uluslarda milliyetçiliğin uzun vadede karakter değiştirceği, bağımsızlık sürecinden itibaren tedricen gerilececeği ve ulusu bir kölelikten başka bir köleliğe götüreceği aşikârdır.

Bu anlamda Kürdistanlı marksistlerin, koşullar ne olursa olsun, oluşan veya oluşabilecek milliyetçi akımlara her zaman sosyalist ideoloji taşıma gibi vazgeçilmez ve ertelenemez bir görevi vardır. Ne varki, ulusun yaşadığı zor koşullar ve soykırımla yüzyüze kalması, çoğu zaman marksistlerin, yukarıda bahsettiğimiz bu gerçeği önemsememesine de yol açabiliyor.

Çünkü, savaşın yarattığı ideolojik kaos ve sığağı sığağına yaşanan olayların değerlendirilmesinde çoğunlukla duygusallığın ağır basması, insanların bu tehlikeleri önceden görebilmesini engelliyor.

Sosyalizmin değer erozyonuna

uğradığı bir dönemde, evleri, barkları yıkılmış, sokaklarda sabahlayan ya da gözleri önünde aileleri cayır cayır yanmış insanlara sosyalist ideoloji taşımak hiç de kolay değildir. Ancak, Kürdistanlı Marksistler bu zoru göğüslemek ve başarmak zorundadırlar. Bu konuda gösterilecek zaaf ve eksiklikler, uzun vadede toplumsal mücadele açısından büyük handikaplar yaratacaktır. Eğer, gerçekten sosyalizm gibi bir derdimiz varsa, ona yönelik örgütlenmelere bugünden başlamalıyız. Önce ülkeyi kurtaralım -elbette Kürdistan'da toplumsal mücadelenin başarıya ulaşmasının ön koşulu ülkenin bağımsızlığı ve ulusun özgürlüğüne kavuşmasıdır- sonra sosyalizmi düşünürüz demek, şimdye kadar marksistlerin düştükleri en büyük metodolojik yanlışlara tersten düşmek demektir. Zira hatırlanacağı gibi, kadın sorunundan, çevre sorununa, ulus sorunundan demokrasi ve insan hakları sorununa kadar bir dizi sorun marksistler tarafından sosyalizm sonrasına ertelenmişti. Oysa, devrimci dinamiklere sahip olan bu hareketler şimdi emperyalist-kapitalist sistemin manipülasyon alanına girmişlerdir.

Belirtmek istediğimiz şudur: Bir araç olan ulusal kurtuluş mücadelesi sanıldığından çok daha fazla toplumu değiştiren dönüştürmektedir. Normal koşullarda değişmesi ve dönüşmesi için uzun tarihsel süreçlere gerek duyulan toplumsal yapılar, ulusal kurtuluş mücadelesinde daha kısa süreli tarihsel süreçlere sığabilmektedir. Deyim yerindeyse topluma şok terapi uygulanmaktadır. Kürdistan'da yaşanan 10 yıllık sıcak savaş bu konuda bize zengin bir deneyim sunmaktadır. Eskiden gerici dinsel ideolojik hegemonyanın etkisinde bulunan mitlelerin bugün ibadet şekilleri değişmesede fanatik yanları çok önemli ölçülerde kırılmış, törpülenmiştir. Dinsel ideolojik hegemonyanın yerini giderek yurtseverlik bilinci almaya başlamıştır. Savaş öncesi şeyh, ağa ve seyitlerin peşi sıra yürüyen kitleler ulusal kurtuluş mücadelesi sayesinde bu yabancılaşmadan kısmende olsa kurtulabilmişlerdir. Ve bu süreç devam etmektedir. Eğer bu süreci özlediğimiz toplum biçimi lehine olumlu bir şekilde değerlendiremezsek ileride bunun sancılarını fazlasıyla çekeceğiz demektir. Zira siyasal yaşam hiç de boşluğa gelmez. Kitleler bir kez ideolojik hegemonya aygıtına alındıktan sonra bu hegemonyanın ortadan kaldırılması sanıldığından daha çok uzun tarihsel süreçler gerektirir. Yanıbaşımızdaki Türk toplumunun 70 yıllık kemalist ideolojinin altında nasıl inim inim inlediği asla unutulmamalıdır.

Sonuç olarak diyebiliriz ki, Türk liberallerinin bile kemalist ideoloji ile hesaplaştığı günümüzde, Türk solu da artık, bir türlü gereğince yap(a)madığı bu hesaplaşmayı sonuçlandırmak zorundadır. Bu yapılmadığı sürece Türk solunun Kürdistan sorununa nesnel bakabilmesinin olanağı yoktur. Dolayısıyla kendi ulusunun milliyetçiliğine karşı da nesnel bir tavır alabilmesi mümkün değildir.

Kürt ulusunun özgürlüğü ve Kürdistan'ın bağımsızlığı sürecinde ulusal yanın ağır basacağı açıktır. Ve bu doğaldır da. Önemli olan marksistlerin bu doğal süreç içerisinde erimemeleri, tersine her bakımdan bu süreci sosyalizyasyon sürecine dönüştürmelidirler.

Unutulmamalıdır ki, toplumsal devrime ulaşmada, yolun uzunluğu ya da kısalığı, ulusal kurtuluş mücadelesi sürecindeki marksistlerin etkinliği ve örgütlenmelerinin niteliği ile belirlenecektir.

Ahmet Çekdar

Wek tê zanîn, bi gelemperî di salvegera kovar û rojnameyan de li ser navero-ka weşanan û mercên weşanê nivîsîn adet e. **Stêrka Rizgarî**, ev 8 meh e di nav çapemenîya Kurd de cîhê xwe yê giranbiha girtîye. Di nav heşt mehê de ev cara duyem e, ku ez li ser kovara me dinivîsînim. Min, di nivîsara xwe ya bi sernameya "Kovarek Çawa" de hêvî û daxwazên xwe yên li ser kovarê anîbû ziman. Min, dil dixwest ku di salvegera yekemîn de li ser pêvajoya weşanê û kêmasîyê me binivîsanda. Ji ber ku zordariya dijmin a li ser kovara me bê sînor domdike divîtiya nivîsandinê derket holê. Ez dixwazim di vî kurte bendê de bi kurtasî, li ser pêvajoya me ya 8 mehî û zordariya ku bêbirîn li ser weşanên Kurdî û bi taybetî jî li ser kovara me domdike rawestim. Me di destpêka weşanê de jî gotibû: **Stêrka Rizgarî**, di mercên dijwar de dest bi weşanê dike.

Îro dewleta Tirk, bi hemî hêz û mezringên xwe li dijberî gelê Kurd şerekî qirêj û neheq didomîne. Çapamenîya Kurd jî, ji ev şerê qirêji, jî êrîşê hêzên dewletê para xwe distîne. Qedexkirina kovar, rojname û pirtokên Kurdî; ji bo berpirsiyar, xwendevan, xebatkar û firotokên kovar û rojnamên Kurd îşkence, zîndan û mirin êdî bûye jiyana rojane. Roj tune ku, berpirsiyar, nivîskar û xebatkarên kovar û rojnamên Kurd neyên girtin, îşkence nebînin û nekevin zîndanan.

Em di destpêka weşanê de bi zanebûna hoyên dijwar birêketin. Bi bîrdarî û bawerîya serketine me dest bi xebatê kir. **Stêrka Rizgarî**, berî derketinê jî zordariya dijmin para xwe girt. Berpirsiyarê kovarê **Cihan Kartal** li du îlan dana kovarê hat bin çav kirin; bi rojan îşkence dit, bi kuştinê hat tehdit kirin.

Wek hemî kovarên Kurd, **Stêrka Rizgarî** jî, roja jî çapxanê derket qedexe bû û hat topkirin.

Xebatkarên **Stêrka Rizgarî**, li gel her cûr asteng û zordariya dewletê bi bîryarî û bi ba-werî xebata xwe domandin. Hêzên qolonyalîst, carek bîryar dabûn: "bi çi awayî bibe em ê dengê **Stêrka Rizgarî** bibirin, wî jî holê rakin!" Ji bo bigihîjin ev armanca xwe ya qirêj jî, bi dehf û dolaban, bi listikên Osmanî provakas-yonan amade kirin. Xwestin ku **Stêrka Rizgarî** wek organa partîya ilegal bidin pejirandin.

Hêzên dewletê, bi tîmên xwe yên taybetî cerdê buroyên kovarê, buroyên weşanxana **Komalê** û malên xebatkarên **Stêrka Rizgarî** kirin. Berpirsiyarê giştî ya weşanxana **Komalê Recep Maraşlı** bi tevî 9 hevalên xwe hatin girtin. **Recep Maraşlı** û hevalên xwe bi rojan di îşkencê de man. Bi îşkencê hestiyê kemaxa **Nurcan Balcı** û **Bivila Yüksel Bekiroglu** hat şikandin. **Recep Maraşlı**, **Ergül Kıyak** û **Yüksel Bekiroglu** ketin zîndanê. Hêzên qolonyalîst, bi

îşkence, lêdan hefskirina berpirsiyar û xebatkarê **Stêrka Rizgarî** jî têr nebûn. Dest dan ser pergale me yên weşanê û arşiva me. Li gor wan, mecal û teqeta me şikîyabû, êdî me nikaribû xebata weşanê bidomanda.

Kêfxweşiya wan pir neajot. Ji van bûyera çend hefte şûnde, daxwaza wan di qirika wan de, kenê wan jî di devê wan de ma. **Stêrka Rizgarî**, hejmar 3-4, wek sîleyekî zexm li ser rûyê wan teqîya. Hêzên qolonyalîst tiştê jî bîr kiribûn: em hêz û mafedariya xwe ne ji zagonên wan, ji tekoşîna gelê xwe digrin.

Hêzên qolonyalîst, li du weşandina hejmar 3-4 an wek kûçikê harbûyî êrîşê xebatkar û xwendevanên **Stêrka Rizgarî** kirin. Bi provakasyonên nû, xwediyê

kovara me **Rıza Dinç** û bi dehan xebatkar û xwendevanên me kirin zîndanan.

Ev bûyerên ku me li jor qal kir, rastîya hemî kovar û rojnamê Kurd in. Îro li Kurdistanê tenê bi serê xwe xwendina "Özgür

Ülke" ji bo mirinê sedemekî bes e. **Medya Güneşi, Özgür Halk, Jiyana Nû** hwd. hemî rojnamê me di bin zordariya bê sînor û di mercên dijwar de jiyana xwe didomînin. Divê hemî kovar û rojnamên Kurd têkilîyên xwe zexm bikin. **Îro ji bo tevgera Kurd, di hemî qadên jîyanê de, divîtiya yekitîyê weki divîtiya nan û av e.**

Me li jor got. Em carek din jî dibêjin: Em bi zanebûna hoyên dijwar, bi bîryarî û bawerîya serketinê birêketibûn. Di gel her astengî emê di rêya xwe de bimeşin.

N.Barzan

EM NAXWAZIN BIN-POSTAL !

ASKERİ İŞGALE SON !

PAROLE

Li gundê wanê Kontra-gerilla bi şiqle gerilla davên ser gundan li gundîyan îşkence û zardarî dikin. Gundî bê çarê dimînîn û terin cem qomitana gerilla, rewşa xwu jêra dibejên.

Li ser vî yekê qomitana xeberê dişîne leşkerê xwe gazî dike û civînekî bi leşkerê xwe va çedike. Qerarê dide kû ji vî ya şunda gundî bi parolê derê xwe ji wan re ve bikin.

Wextekî nezik derbas dibe. Rêya komekî gerilla dikeve gund û xeberê wan jî parolê tune. Terin derê malekî, li wî malê ji xwîşka melîke rudine. Parolê mala xwîşka melîke jî "Kevir" e.

Gerilla Deriyê xwîşka melîkê dixin, Xwîşka melîke tê paş derî dive; Kîye ew?

Gerilla : Em heval in! Derî vekin?

Xwîşka Melîke : Ka ez le ji kû bizanibim hûn heval in.

Gerilla : Xwîşkê ! Metirse rastî em heval in!

Xwîşka Melîkê : Na! Ez we nas nakim û derî jî venakim.

Gerilla çend carên din li derî dixin û xwîşka melîkê dêrî venake. Li başîda deyax nake û dibe;

Bi xwe dê heta hûn nevên "Kevir"

Ez derî ji wera venakim.

Li ser vê yekê gerilla fêm dikin kû tiştê heye, û gotina Xwîşka Melîkê dikin û dibên "Kevir" Xwîşka Melîke ji wanra derî vedike û dikevin hundir.

DEST JÊ BERNADIM

Gerilla diçin gundekî Nuseybin e. Malekî welatparêz, divin Mevan, rudinin nan û ava xwe dixwin û dest bi mijûlayî ya rewşa Kurdistan û gerilla dikin, demek derbas dibe gerilla ji xwedîye malê dipirse; Xalo çekên te henin.

Xalo dibe welleh heval çekên min tunin.

Ser vî yekê gerilla jî xwedîyê male re dibe;

Xalo tû jî vî ya şunda bivî mîlîsa gund

û tû ji xwe re çek'ekî bistini

Xwedane malê hinkî difikire û van gotinen gerilla

qebul dike. Rojadin gerilla ji gund derdikevin diçin,

Xalo radibe diçe çelaka xwe çûr difroşe. Bi perê wî jî

Keleşkofekî dikire. Le rojekî xalo diçe qehwa gund

rudine çay vedixe. Hinek gundiji nav xwe da mijul

dibin û diaxivin, xalo jî guh dide wan û guh dide

wan û guhdarî dike. Ji wan gundîyan yekî diveje

gelo hûn pê hesîyan;

"Apo dev ji tekoşînê berdide"

Xalo ciye xwu va radibe û ji wan dipirse;

Çerbûye kî dev ji çi berdide?

gundî bersiva wî dide.

"Apo dev ji tekoşîna çekdarî berdide."

Li ser vî bersîva gundîyan xalo heta deng jê tê

diqêre;

min çelaka xwe ya çûr firotiye pê keleşekî kirime.

"Apo dev jê berdide, ki dev jê berdide

bila berde."

Ez dev jê bernadim.

B.Zinar

aske
te
gide
cek

AMA... geti
gelemeyecek